

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Biznes i zarządzanie	Klasa: 2LOI
Nauczyciel: Urszula Przybylska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półroczne I i II
Program nauczania: Krok w biznes i zarządzanie w zakresie podstawowym dla liceum ogólnokształcącego i technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Wymagania edukacyjne 1h I Postawa przedsiębiorcza 2h II Usługi finansowe i ubezpieczenia społeczne 5h III Oszczędzanie i inwestowanie 4h Sprawdzian 1h IV Osoba przedsiębiorcza na rynku pracy 7h Sprawdzian 1h V Przedsiębiorstwo 8h Podsumowanie 1h	
Podręczniki obowiązkowe: Z. Makiela, T. Rachwał Krok w biznes i zarządzanie – Nowa Era Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Karty pracy ucznia z przedmiotu	
Wymagania formalne: Zeszyt przedmiotowy – kompletny, uzupełniany na bieżąco w przypadku nieobecności ucznia na lekcji	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – kartkówka z trzech ostatnich lekcji, nie zapowiadana, może mieć formę testu, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – projekty, prezentacje – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów lub przypisanych prezentacji), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie na lekcji najbliższej lub wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Wymagania na poszczególne oceny:

Wymagania na poszczególne oceny

NIEDOSTATECZNY - uczeń nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności, a braki w wiadomościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu

- nie przyswoił elementarnego zasobu słownictwa oraz nie potrafi odtworzyć podstawowych zależności ekonomicznych
- nie jest w stanie rozwiązać podstawowych zadań o elementarnym stopniu trudności ani odtworzyć wiadomości z pamięci
- w sytuacjach typowych nie radzi sobie nawet przy pomocy nauczyciela nie wykonuje poleceń w zakresie uczestnictwa w ćwiczeniach, pracy grupowej oraz nie potrafi pracować w zakresie realizacji elementarnych części projektów •

DOPUSZCZAJĄCY - uczeń potrafi odtworzyć podstawowe wiadomości z pamięci i przy pomocy nauczyciela rozwiązuje typowe problemy i zadania

- potrafi posłużyć się przykładem, ale stosuje ubogą i częściowo błędną terminologię
- treść merytoryczna zawiera liczne błędy rzeczowe
- uczeń ma trudności z logicznym wiązaniem faktów oraz wnioskowaniem
- potrafi rozpoznać tylko część struktur ekonomicznych, praw i prawidłowości bez dokonywania ich analizy i oceny •

DOSTATECZNY - rozróżnia i wymienia z pamięci podstawowe prawa i prawidłowości gospodarki rynkowej

- potrafi artykułować cechy własnej osobowości
- rozumie zasady funkcjonowania mechanizmu rynkowego
- potrafi częściowo skorzystać z informacji
- wykorzystuje swój zakres wiedzy w rozwiązywaniu zadań o średnim stopniu trudności popełniając jednak pomyłki
- rozróżnia podstawowe pojęcia ekonomiczne i prawne i potrafi je odtworzyć •

DOBRY - uczeń potrafi właściwie skorzystać ze źródeł informacji, a uzyskane informacje interpretuje, przetwarza i wykorzystuje

- prawidłowo określa związki przyczynowo-skutkowe zjawisk gospodarczych
- samodzielnie rozpoznaje prawidłowości różnych rodzajów rynku
- potrafi zastosować wiadomości wykazując inwencję w rozwiązywaniu typowych zadań
- stosuje terminologię ekonomiczną •

BARDZO DOBRY - ma opanowany zakres wiadomości oraz umiejętności objęte programem nauczania przedmiotu

- swobodnie posługuje się terminologią
- zna i potrafi w praktyce zastosować z dużą swobodą zasady przedsiębiorczości
- twórczo działa w zakresie rozwiązywania problemów o dużym stopniu skomplikowania
- jest w stanie samodzielnie opracować symulację tworzenia firmy z uwzględnieniem wszystkich aspektów ekonomicznych i prawnych
- wyjaśnia istotę procesów makro i mikro ekonomicznych •

CELUJĄCY - uczeń samodzielnie rozwiązuje zadania dodatkowe wykraczające poza realizowany program, wykonuje je szybko i prawidłowo - samodzielnie rozwija swoje zainteresowania i potrafi dzielić się zdobytą wiedzą

- przygotowuje materiały korzystając z różnych źródeł informacji, przetwarza je do praktycznego wykorzystania
- biegle posługuje się wiedzą, a poziom umiejętności praktycznych przekracza wymagania programowe
- organizuje pracę własną, ale też potrafi koncepcyjnie myśleć i działać dla dobra zespołu klasowego lub szkoły czy instytucji zewnętrznych
- organizuje projekty o tematyce związanej z przedmiotem, bierze udział w projektach lub konkursach rozwijających przedsiębiorczość
- wykazuje aktywność w zakresie nawiązywania kontaktów z instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: historia	Klasa: 2LOi
Nauczyciel Anna Burakowska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania historii dla liceum i technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Początki świata nowożytnego (październik) 2. Rzeczpospolita w 16stuleciu (listopad) 3. Europa w 17 wieku 4. Rzeczpospolita w dobie wojen 17 wieku (grudzień) 5. Europa i świat w 18 wieku (luty) 6. Rzeczpospolita w 18 wieku (marzec) 7. Epoka napoleońska (maj)	
Podręczniki obowiązkowe : Historia 2 J.Czubaty Wsip Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Wymagania formalne: zeszyt,	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń 2 razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. POCZĄTKI ŚWIATA NOWOŻYTNEGO					
Nowe perspektywy: odrodzenie	Uczeń: wymienia daty uważane za cezury epoki nowożytnej; wymienia cechy renesansu; przedstawia poglądy Niccolò Machiavellego;	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego różne daty są przyjmowane za początek epoki nowożytnej; wymienia cechy humanizmu; przedstawia poglądy Tomasza	Uczeń: charakteryzuje czynniki sprzyjające rozwojowi renesansu i humanizmu; charakteryzuje literaturę renesansu;	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego renesans rozpoczął się w miastach włoskich; przedstawia proces rozprzestrzeniania się idei	Uczeń: porównuje sylwetki Erazma z Rotterdamu i Leonarda da Vinci jako ludzi renesansu

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przedstawia osiągnięcia Mikołaja Kopernika	Morusa; wymienia cechy literatury renesansu; charakteryzuje człowieka renesansu	wskazuje różnice między literaturą renesansu a średniowieczną	renesansu w Europie; przedstawia rozwój nauki w epoce odrodzenia	
Sztuka renesansu	Uczeń: wymienia przykładowe cechy architektury renesansowej; wymienia przykładowych twórców renesansu	Uczeń: rozpoznaje zabytki architektury renesansowej; wymienia przykładowych twórców renesansu i niektóre ich dzieła	Uczeń: przedstawia cechy rzeźby i malarstwa renesansowego; charakteryzuje rolę mecenatu papieskiego w rozwoju sztuki renesansu	Uczeń: charakteryzuje rolę mecenatu świeckiego w rozwoju sztuki renesansu; porównuje rolę, jaką odgrywała sztuka w średniowieczu i w renesansie	Uczeń: przedstawia różnice i podobieństwa architektury renesansowej oraz malarstwa renesansowego w różnych regionach Europy
Europejczycy odkrywają daleki świat	Uczeń: pokazuje na mapie trasy wypraw Portugalczyków i Hiszpanów oraz obszary przez nich odkryte; wymienia przykładowe przyczyny wielkich odkryć geograficznych	Uczeń: dzieli przykładowe przyczyny wielkich odkryć geograficznych na społeczne, gospodarcze i kulturalne; wymienia zmiany techniczne i wynalazki, które pozwoliły Europejczykom na podróże dalekomorskie	Uczeń: wymienia przyczyny wielkich odkryć geograficznych, dzieląc je na: polityczne, gospodarczo-społeczne i kulturalne; wyjaśnia, w jaki sposób zmiany techniczne umożliwiły Europejczykom podróże dalekomorskie	Uczeń: charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie; porównuje cywilizacje Majów, Azteków i Inków; ocenia, czy zostały zrealizowane cele, które stawiano przed odkrywcami	Uczeń: przedstawia działalność księcia Henryka Żeglarza i jej wpływ na odkrycia Portugalczyków
Jak odkrycia geograficzne zmieniły Europę i świat	Uczeń: wymienia inne państwa, które włączyły się do ekspansji kolonialnej; pokazuje na mapie tereny zajęte przez te państwa; przedstawia rozwój handlu w epoce nowożytnej	Uczeń: charakteryzuje sposób zajmowania i organizację terenów odkrytych przez Portugalczyków oraz Hiszpanów; wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych dla Europy; wyjaśnia pojęcie rewolucji cen	Uczeń: porównuje organizację terenów zajmowanych przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz wyjaśnia przyczyny różnic; wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych dla Nowego Świata	Uczeń: wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na przemiany w gospodarce europejskiej; charakteryzuje zmiany, które zaszły w Nowym Świecie w wyniku jego podboju przez Europejczyków	Uczeń: przedstawia rolę traktatu z Tordesillas; porównuje wyobrażenia Europejczyków o nieznanymi ludach w XV w. i współcześnie
Podział zachodniego chrześcijaństwa	Uczeń: pokazuje na mapie zasięg wyznań protestanckich;	Uczeń: wymienia przykładowe przyczyny reformacji;	Uczeń: przedstawia związki między religijnymi, gospodarczo-	Uczeń: wyjaśnia, jaki wpływ na sukcesy reformacji miała	Uczeń: porównuje postanowienia pokoju augsburskiego i

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przedstawia zasady wyznań protestanckich: luteranizmu, kalwinizmu; wymienia postanowienia pokoju augsburskiego	przedstawia organizację kościołów protestanckich: luteranckiego, kalwińskiego; przedstawia powstanie kościoła anglikańskiego; charakteryzuje przebieg wojen religijnych w Niemczech	społecznymi i politycznymi przyczynami reformacji; porównuje zasady i organizację kościołów protestanckich: luteranckiego i kalwińskiego; przedstawia postulaty powstania chłopskiego w Niemczech	sytuacja w Kościele katolickim w XVI w.; wyjaśnia, dlaczego wyznanie kalwińskie uzyskało poparcie w Niderlandach; przedstawia stosunek Marcina Lutra do powstania chłopskiego w Niemczech	edyktu nantejskiego
Kościół katolicki wobec wyzwań reformacji	Uczeń: wymienia przykładowe postanowienia soboru trydenckiego; wymienia przykładowe formy działalności jezuitów	Uczeń: wymienia postanowienia soboru trydenckiego; wymienia formy działalności jezuitów; charakteryzuje działalność Świętego Oficjum; wyjaśnia, co to był <i>Indeks Ksiąg Zakazanych</i>	Uczeń: dzieli postanowienia soboru trydenckiego na dotyczące doktryny wiary i reformy kleru; ocenia, które z reform były reakcją na zarzuty protestantów wobec Kościoła katolickiego; charakteryzuje szkolnictwo jezuickie	Uczeń: wyjaśnia, jaki wpływ na różne dziedziny życia miały wyznania protestanckie, np. gospodarkę; przedstawia rolę sztuki w propagowaniu wiary; charakteryzuje działalność misyjną jezuitów i ich stosunek do miejscowych kultur	Uczeń: porównuje wystrój zboru protestanckiego i kościoła katolickiego, a także wyjaśnia przyczyny różnic
Państwo w początkach epoki nowożytnej. Spory mocarstw	Uczeń: wymienia postanowienia edyktu nantejskiego; pokazuje na mapie obszary, które znalazły się pod władzą Habsburgów w XVI w.	Uczeń: przedstawia proces centralizacji władzy państwowej; przedstawia rolę armii w procesie centralizacji władzy	Uczeń: porównuje proces centralizacji władzy na przykładzie Anglii i Francji; wymienia sposoby, w jakie Habsburgowie poszerzali terytorium znajdujące się pod ich władzą	Uczeń: wyjaśnia związek między religijnymi i politycznymi przyczynami wojen religijnych we Francji; przedstawia reakcję Francji i Anglii na wzrost potęgi habsburskiej; charakteryzuje poglądy Jeana Bodina na władzę i ich rolę w procesie centralizacji władzy	Uczeń: charakteryzuje politykę gospodarczą i religijną Filipa II i księcia Alby w Niderlandach

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. RZECZPOSPOLITA W XVI STULECIU					
Rzeczpospolita i państwa ościenne	Uczeń: wymienia przyczyny wojny z zakonem krzyżackim; wymienia postanowienia pokoju krakowskiego (hołd pruski); pokazuje na mapie tereny Inflant oraz ziemie, które przypadły Polsce i Litwie po sekularyzacji zakonu kawalerów mieczowych; pokazuje na mapie państwa, w których na początku XVI w. panowali Jagiellonowie	Uczeń: wymienia przyczyny i skutki wojny o Inflanty w XVI w.; wymienia więzi, jakie łączyły Jagiellonów i Habsburgów; wymienia przyczyny i konsekwencje układu dynastycznego zawartego między Jagiellonami a Habsburgami	Uczeń: pokazuje na mapie obszary sporne między Jagiellonami a Turcją; wymienia przyczyny konfliktu z Rosją; przedstawia znaczenie bitwy pod Orszą; przedstawia wojnę o Inflanty jako element rywalizacji o wpływy nad Bałtykiem	Uczeń: wyjaśnia, na czym polegał program dominium Maris Baltici; przedstawia działania ostatnich Jagiellonów (oprócz wojny o Inflanty), które miały na celu realizację tego programu; przedstawia proces inkorporacji Mazowsza do Korony; ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów	Uczeń: przedstawia stosunki ostatnich Jagiellonów z Gdańskiem i rolę tego miasta w realizacji programu dominium Maris Baltici
Demokracja szlachecka. Rzeczpospolita Obojga Narodów	Uczeń: wymienia uprawnienia sejmu; wymienia postanowienia unii lubelskiej; wymienia przykładowe sukcesy ruchu egzekucyjnego	Uczeń: przedstawia rozwarstwienie stanu szlacheckiego w Polsce; wymienia przyczyny przekształcenia unii personalnej w unię realną;	Uczeń: przedstawia pozycję polityczną szlachty; przedstawia strukturę i sposób obradowania sejmu;	Uczeń wyjaśnia genezę powstania szlacheckiego ruchu egzekucyjnego; wyjaśnia, jaką rolę odegrał szlachecki ruch egzekucji praw w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej;	Uczeń: przedstawia pozycję i uprawnienia króla w systemie demokracji szlacheckiej
		wyjaśnia, jaką rolę odegrała konstytucja nihil novi w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej	charakteryzuje problemy związane z zawarciem unii lubelskiej	wyjaśnia, dlaczego ustrój Rzeczypospolitej w XVI w. nazywa się demokracją szlachecką	
Pierwsi królowie elekcyjni	Uczeń: wymienia postanowienia artykułów henrykowskich; przedstawia sposób wyboru króla po śmierci Zygmunta Augusta; wymienia przykładowych	Uczeń: przedstawia organizację wolnych elekcji po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów; wymienia dokumenty, które musiał zaprzysiąc nowo	Uczeń: wyjaśnia, w jaki sposób szlachta zabezpieczyła swoje prawa przed dążeniami absolutystycznymi kandydatów do tronu polskiego; przedstawia cele polityki	Uczeń: charakteryzuje elekcję i panowanie Henryka Walezego; wyjaśnia związki między polityką wewnętrzną Stefana Batorego (sądy, wojsko) a	Uczeń: przedstawia stosunki Stefana Batorego z Gdańskiem; charakteryzuje rolę Jana Zamoyskiego u boku Stefana Batorego

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	kandydatów do tronu polskiego w czasie pierwszej wolnej elekcji; pokazuje na mapie tereny przyłączone do Rzeczypospolitej przez Stefana Batorego	wybrany władca; wymienia przyczyny i skutki wojen Stefana Batorego z Rosją; pokazuje na mapie wyprawy Stefana Batorego na Rosję	zagranicznej Stefana Batorego i ocenia ich realizację	polityką zagraniczną	
Rzeczpospolita Obojga Narodów – narody i religie	Uczeń: wymienia przyczyny reformacji w Rzeczypospolitej; wymienia wyznania protestanckie, które stały się popularne wśród społeczeństwa Rzeczypospolitej; wymienia przykładowe narody zamieszkujące Rzeczpospolitą w XVI w.; wymienia najważniejsze postanowienie konfederacji warszawskiej	Uczeń: wymienia czynniki, które sprzyjały wzrostowi liczby ludności w XVI w. w Europie; przedstawia strukturę etniczną i wyznaniową Rzeczypospolitej w XVI w.; wskazuje na związki między grupą etniczną a wyznaniem; wymienia postanowienia konfederacji warszawskiej	Uczeń: porównuje stopień urbanizacji w Europie i Rzeczypospolitej w XVI w.; wymienia grupy społeczne, które przyjęły luteranizm i te, które przyjęły kalwinizm; wyjaśnia, na czym polegała wyjątkowość konfederacji warszawskiej na tle stosunków religijnych w Europie	Uczeń: porównuje sytuację demograficzną w Europie i Rzeczypospolitej w XVI w.; wyjaśnia, które wyznania protestanckie były popularne w poszczególnych grupach społeczeństwa Rzeczypospolitej; wyjaśnia, dlaczego arianie nie byli popularni wśród szlachty	Uczeń: uzasadnia, stwierdzenie, że Rzeczpospolita była państwem bez stosów, przywołując różnorodne argumenty
Gospodarka Rzeczypospolitej Obojga Narodów	Uczeń: pokazuje na mapie obszar Rzeczypospolitej i rejony wydobywania surowców oraz kierunki handlu;	Uczeń: przedstawia proces powiększania ziemi folwarcznej;	Uczeń: wyjaśnia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej na Zachodzie Europy;	Uczeń: wyjaśnia, które regiony najbardziej korzystały na handlu zbożem; ocenia bilans handlowy Rzeczypospolitej;	Uczeń: przedstawia sytuację miast w Rzeczypospolitej XVI w.;
	wymienia towary eksportowane i importowane przez Rzeczpospolitą; wymienia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego	wymienia grupy, których kosztem szlachta zwiększała areale folwarków; przedstawia pozycję Gdańska w handlu Rzeczypospolitej	przedstawia rolę handlu zbożem dla rozwoju gospodarczego Rzeczypospolitej; wymienia ograniczenia nakładane na chłopów przez szlachtę	wyjaśnia przyczyny ograniczeń nakładanych na chłopów przez szlachtę; porównuje gospodarkę rolną w Europie Zachodniej i Wschodniej	ocenia możliwości rozwoju miast w gospodarce folwarczno-pańszczyźnianej
Kultura złotego wieku	Uczeń: wymienia cechy architektury	Uczeń: wymienia cechy sztuki	Uczeń: przedstawia rolę mecenatu	Uczeń: charakteryzuje czynniki, które	Uczeń: przedstawia wkład

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	renesansowej w Polsce oraz podaje przykłady zabytków; wymienia przykładowych pisarzy odrodzenia w Polsce i ich dzieła	renesansowej w Polsce oraz podaje przykłady zabytków; rozpoznaje budowle renesansowe; przedstawia rolę Krakowa jako ośrodka życia kulturalnego i naukowego	królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; porównuje poglądy na państwo oraz społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego	sprzyjały rozwojowi humanizmu i renesansu na ziemiach Rzeczypospolitej; ocenia rolę fundacji Zamościa przez Jana Zamoyskiego w rozwoju kultury w Rzeczypospolitej epoki odrodzenia	protestantów w rozwój kultury polskiej epoki renesansu; wymienia przykładowych twórców i zabytki związane z kręgiem protestanckim
III. EUROPA W XVII WIEKU					
„Państwo to ja”. Absolutyzm francuski	Uczeń: wymienia przykładowe kompetencje monarchy; definiuje pojęcia: merkantylizm i racja stanu	Uczeń: wymienia czynniki, które utrudniały centralizację władzy we Francji; wyjaśnia, na kim opierał się monarcha, wprowadzając absolutyzm	Uczeń: wymienia działania podejmowane w celu centralizacji władzy i ujednolicenia państwa francuskiego; charakteryzuje politykę gospodarczą Francji	Uczeń: przedstawia pozycję monarchy w monarchii absolutnej; charakteryzuje znaczenie Wersalu jako symbolu absolutyzmu francuskiego	Uczeń: przedstawia oddziaływanie dworu w Wersalu na inne dwory europejskie
Rewolucja i triumf monarchii parlamentarnej w Anglii	Uczeń: wymienia przyczyny rewolucji w Anglii; wymienia przykładowe cechy monarchii parlamentarnej w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.	Uczeń: wymienia zmiany, które zaszczyły w Anglii w wyniku wojny domowej; wymienia przyczyny i skutki chwałebnej rewolucji;	Uczeń: przedstawia stosunki pierwszych Stuartów z parlamentem i wyjaśnia przyczyny konfliktów;	Uczeń: przedstawia relacje pierwszych Stuartów ze społeczeństwem;	Uczeń: wyjaśnia sformułowanie, że w Anglii „król panuje, ale nie rządzi”;
		wymienia cechy monarchii parlamentarnej w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.	wymienia dokumenty, które ukształtowały ustrój w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.; przedstawia pozycję i uprawnienia parlamentu w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.	przedstawia rolę Olivera Cromwella w trakcie rewolucji angielskiej i po jej zakończeniu; przedstawia pozycję i uprawnienia króla w Anglii, a także wzajemne relacje króla i parlamentu na przełomie XVII i XVIII w.	porównuje pozycję i uprawnienia parlamentu angielskiego (przełom XVII i XVIII w.) i sejmu polskiego (koniec XVI w.)

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Wojna trzydziesto-letnia. Rywalizacja mocarstw w XVII w.	Uczeń: wymienia przykładowe przyczyny wojny trzydziestoletniej; pokazuje na mapie zmiany terytorialne, które zaszły na mocy pokoju westfalskiego	Uczeń: wymienia przyczyny wojny trzydziestoletniej; wymienia obozy walczące w wojnie trzydziestoletniej; wyjaśnia, dlaczego Francja przyłączyła się do wojny trzydziestoletniej po stronie protestantów	Uczeń: wymienia skutki wojny trzydziestoletniej, dzieląc je na religijne, ustrojowe i polityczne; przedstawia układ sił w Europie po wojnie trzydziestoletniej	Uczeń: przedstawia, w jaki sposób wojna trzydziestoletnia dotknęła ludność cywilną; charakteryzuje politykę zagraniczną Francji w XVII w.	Uczeń: wyjaśnia związki między przyczynami religijnymi, politycznymi i gospodarczymi wojny trzydziestoletniej; przedstawia znaczenie bitwy pod Białą Górą dla Czechów
Kultura europejska w XVII w.	Uczeń: definiuje pojęcia: racjonalizm i empiryzm; wymienia cechy architektury baroku i podaje przykłady zabytków; wymienia przykładowych pisarzy doby baroku i ich dzieła	Uczeń: wymienia cechy sztuki baroku i podaje przykłady zabytków; rozpoznaje dzieła sztuki barokowej; wymienia przykładowych kompozytorów doby baroku i ich dzieła	Uczeń: porównuje różne sposoby badawcze, które rozwinęły się w XVII w. przedstawia literaturę i muzykę doby baroku	Uczeń: porównuje różne nurty w sztuce baroku; przedstawia rolę Francji i Niderlandów w rozwoju kultury epoki baroku	Uczeń: przedstawia osiągnięcia naukowe i wynalazki XVII w.
IV. RZECZPOSPOLITA W DOBIE WOJEN XVII W.					
Konflikty Rzeczypospolitej w 1. połowie XVII w.	Uczeń: pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.;	Uczeń: pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z Rosją i Turcją w I połowie XVII w.;	Uczeń: charakteryzuje dymitriady, wyjaśnia, dlaczego nie są one traktowane jako wojna Rzeczypospolitej z Rosją;	Uczeń: ocenia szanse realizacji umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami;	Uczeń: porównuje działalność dwóch hetmanów: Jana Karola Chodkiewicza i Stanisława Żółkiewskiego
	pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach z Rosją w I połowie XVII w.; wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.	pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; wymienia skutki wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; wymienia przyczyny wojen z Rosją i Turcją w I połowie	przedstawia warunki umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami rosyjskimi; charakteryzuje wojsko Rzeczypospolitej	przedstawia międzynarodowe uwarunkowania wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w. i ich wpływ na postanowienia zawieranych rozejmów; wyjaśnia wpływ sytuacji międzynarodowej na wybuch wojny Rzeczypospolitej z	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		XVII w.		Turcja	
Kozacy, Moskwa i Rzeczpospolita w 2. połowie XVII w.	Uczeń: pokazuje na mapie zasięg powstania Chmielnickiego i najważniejsze bitwy; pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnie z Rosją w II połowie XVII w.	Uczeń: wymienia przyczyny powstania Chmielnickiego; wymienia przyczyny wojny z Rosją w II połowie XVII w.	Uczeń: przedstawia różnorodność konfliktów na Ukrainie i wskazuje na ich związek z wybuchem powstania Chmielnickiego; wymienia postanowienia ugód z Kozakami i wyjaśnia, co było przyczyną zmian warunków	Uczeń: ocenia, która z ugód dawała największe uprawnienia ludności ruskiej i jakie były szanse na ich realizację; ocenia skutki wojen z Rosją dla Rzeczypospolitej	Uczeń: wyjaśnia, w jakich okolicznościach powrócono do koncepcji Rzeczypospolitej Trojga Narodów
Rzeczpospolita i Szwecja: potop szwedzki	Uczeń: pokazuje na mapie zasięg potopu szwedzkiego i miejsca najważniejszych bitew; wymienia przyczyny potopu szwedzkiego	Uczeń: charakteryzuje postawy szlachty wobec Szwedów w czasie potopu szwedzkiego; wymienia sojuszników Rzeczypospolitej w trakcie potopu szwedzkiego	Uczeń: przedstawia postanowienia układu w Radnot; przedstawia okoliczności podpisania i postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich; wymienia postanowienia pokoju w Oliwie	Uczeń: ocenia skutki wojen ze Szwedami dla Rzeczypospolitej, biorąc pod uwagę kwestie polityczne, gospodarcze i kulturalne; ocenia, jakie zagrożenie mogła stanowić dla Rzeczypospolitej niezależność Prus Książęcych	Uczeń: porównuje postępowanie Janusza Radziwiłła i Stefana Czarnieckiego wobec Szwedów; ocenia, przez kogo Janusz Radziwiłł może być uważany za patriotę, a przez kogo – za zdrajcę
Rzeczpospolita i Turcja. Wiktorii wiedeńska	Uczeń: pokazuje na mapie obszary zajęte przez imperium osmańskie;	Uczeń: wymienia przyczyny wojen z Turcją w II połowie XVII w.;	Uczeń: porównuje postanowienia traktatu w Buczaczu i rozejmu w Żurawnie;	Uczeń: przedstawia postawy Tatarów zamieszkujących Rzeczpospolitą w czasie wojen z Turcją;	Uczeń: daje przykłady przedstawiania wiktorii wiedeńskiej w literaturze i sztuce
	pokazuje na mapie miejsca bitew z Turkami w II połowie XVII w.	pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach z Turcją w II połowie XVII w. (traktat w Buczaczu, rozejm w Żurawnie, pokój w Karłowicach)	charakteryzuje ustrój i sytuację religijną w imperium osmańskim	ocenia, czy wiktoria wiedeńska przyniosła efekty proporcjonalne do odniesionego zwycięstwa	
Rzeczpospolita w XVII w. – kryzys państwa	Uczeń: wymienia przykładowe gospodarczo-społeczne skutki XVII-wiecznych wojen	Uczeń: charakteryzuje sytuację majątkową magnaterii; przedstawia funkcjonowanie	Uczeń: przedstawia reakcję szlachty na reformy ustrojowe proponowane	Uczeń: wyjaśnia, jak wojny XVII w. prowadzone przez Rzeczpospolitą wpłynęły	Uczeń: wyjaśnia, czy Piotr Skarga mógł wspierać projekty reform ustrojowych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	dla Rzeczypospolitej; wymienia przykładowe reformy ustrojowe proponowane przez królów z dynastii Wazów	sejmu walnego w XVII w. i wyjaśnia, co utrudniało przyjmowanie konstytucji	przez Wazów; wymienia czynniki, które przyczyniły się do wzrostu pozycji magnaterii w Rzeczypospolitej; wymienia przyczyny zawarcia unii brzeskiej i jej postanowienia	na sytuację religijną w państwie; ocenia, czy w II połowie XVII w. możemy mówić o oligarchii magnackiej jako formie ustroju Rzeczypospolitej; przedstawia zależności między demograficznymi i gospodarczymi skutkami XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej, uwzględnia również kontekst europejski	Zygmunta III Wazy i w jaki sposób mógł to robić
Kultura Rzeczypospolitej w XVII w.	Uczeń: wymienia cechy architektury baroku i podaje przykłady zabytków z terenu Rzeczypospolitej; wymienia cechy sarmatyzmu	Uczeń: wymienia cechy sztuki baroku i podaje przykłady zabytków z terenów Rzeczypospolitej; rozpoznaje budowle barokowe z terenów Rzeczypospolitej; wymienia gatunki literackie, które rozwinęły się w epoce baroku, i przykładowych twórców	Uczeń: przedstawia wpływy wschodnie w kulturze sarmackiej; wymienia tematykę i cechy charakterystyczne piśmiennictwa polskiego epoki baroku oraz jego twórców	Uczeń: wyjaśnia, w jaki sposób ideologia sarmatyzmu wpływała na obyczajowość szlachty; wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja polityczna wpływała na postawy i przekonania szlachty	Uczeń: ocenia, w jakim stopniu <i>Nowe Ateny</i> ... księdza Benedykta Chmielowskiego oddają poziom wykształcenia szlachty polskiej XVII w.
V. EUROPA I ŚWIAT W XVIII W.					
Postęp techniczny i przemiany gospodarcze w XVIII stuleciu	Uczeń: wymienia czynniki, które sprzyjały wzrostowi demograficznemu w XVIII w.; wymienia wynalazki	Uczeń: wymienia zmiany, które zaszły w rolnictwie w XVIII w.; wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju przemysłu odegrała maszyna parowa;	Uczeń: wyjaśnia, w jaki sposób warunki życia i przemiany w rolnictwie wpłynęły na wzrost demograficzny w XVIII w.;	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego w Wielkiej Brytanii najwcześniej doszło do przemian gospodarczych na szeroką skalę; przedstawia przemiany w	Uczeń: ocenia metody stosowane przez Edwarda Jennera w czasie prac nad szczepionką; przedstawia przemiany w

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	XVIII-wieczne	wymienia założenia liberalizmu ekonomicznego	wyjaśnia związki między zmianami w rolnictwie a rewolucją przemysłową; wymienia skutki przemian gospodarczych w XVIII w.	przemysłu w XVIII w. i ich wpływ na życie ludzi; wyjaśnia, kim byli luddyci i jaki był cel ich działania	transporcie w XVIII w.
Oświecenie w Europie	Uczeń: wymienia idee oświecenia; przedstawia poglądy Monteskiusza; wymienia cechy kultury klasycystycznej	Uczeń: wymienia sposoby propagowania idei oświecenia; przedstawia poglądy Jeana-Jacques'a Rousseau; podaje definicję absolutyzmu oświeconego	Uczeń: wyjaśnia przyczyny rozwoju filozofii oświecenia; porównuje poglądy filozofów oświecenia na władzę; wymienia przykładowe dzieła sztuki klasycystycznej	Uczeń: przedstawia poglądy filozofów oświecenia na religię; przedstawia rolę <i>Encyklopedii</i> ... i salonów filozoficznych w rozwoju myśli oświeceniowej; charakteryzuje absolutyzm oświecony	Uczeń: przedstawia rolę salonów literackich i kobiet je prowadzących w rozwoju kultury epoki oświecenia; przedstawia rozwój nauki i oświaty w epoce oświecenia
Rosja w XVIII w. – początki mocarstwa	Uczeń: wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w Rosji; wymienia cele wojny północnej stawiane przez Rosję; pokazuje na mapie ekspansję terytorialną Rosji	Uczeń: dzieli przeprowadzone przez Piotra I reformy na administracyjne, wojskowe i kulturalne; przedstawia rolę Petersburga; wymienia reformy Katarzyny II i wskazuje, w jakich dziedzinach kontynuowała ona reformy Piotra I	Uczeń: przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w Rosji; wyjaśnia, na czym polegał proces europeizacji Rosji podjęty przez Piotra I; przedstawia przebieg i skutki wojny północnej	Uczeń: charakteryzuje politykę carów wobec cerkwi prawosławnej; wyjaśnia, na czym polegała i jaką miała genezę idea Moskwy jako trzeciego Rzymu; uzasadnia, że mimo przeprowadzanych reform w przypadku Rosji możemy w dalszym ciągu mówić o samodzierżawiu	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego Petersburg był nazywany Wenecją Północy, a Katarzyna II – Semiramidą Północy
Absolutyzm oświecony w Prusach i Austrii w XVIII w.	Uczeń: wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w Prusach i Austrii; pokazuje na mapie zasięg ekspansji terytorialnej Prus	Uczeń: dzieli reformy przeprowadzone w Prusach i Austrii na administracyjne, gospodarcze i związane z epoką oświecenia; wyjaśnia, które reformy w Prusach były związane z ich ekspansją terytorialną;	Uczeń: przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w Prusach i Austrii; wyjaśnia w jaki sposób przeprowadzane reformy wpływały na wzmocnienie władzy monarszej; przedstawia wzrost pozycji	Uczeń: wyjaśnia, jakie znaczenie gospodarcze miały tereny zajęte przez Prusy w XVIII w.; wyjaśnia, jak Fryderyk II i Józef II widzieli rolę władcy	Uczeń: porównuje politykę Marii Teresy wobec Czechów i Węgrów; wyjaśnia, co było przyczyną różnic

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		charakteryzuje politykę józefinizmu	Prus na arenie międzynarodowej w XVIII w.		
Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	Uczeń: wymienia przyczyny wojny o niepodległość; pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew; wymienia federalne organy władzy i ich przykładowe kompetencje	Uczeń: przedstawia organizację kolonii angielskich w połowie XVIII w.; przedstawia politykę Wielkiej Brytanii wobec kolonii; wymienia kompetencje federalnych organów władzy i charakteryzuje wzajemne relacje między nimi	Uczeń: wyjaśnia, w jaki sposób polityka gospodarcza Wielkiej Brytanii wobec kolonii doprowadziła do konfliktu kolonii z metropolią; wyjaśnia wpływ idei oświecenia na stosunki kolonii z Wielką Brytanią; przedstawia realizację idei oświeceniowych w <i>Deklaracji Niepodległości</i>	Uczeń: charakteryzuje różne przyczyny wojny o niepodległość i wskazuje na związki między nimi; przedstawia stosunek państw i społeczeństw Europy do wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; przedstawia realizację idei oświeceniowych w Konstytucji Stanów Zjednoczonych	Uczeń: prezentuje sylwetki ojców założycieli
Naród przeciw królom. Rewolucja francuska	Uczeń: wymienia przykładowe przyczyny Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wymienia postanowienia <i>Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela</i> ; wymienia organy władzy i ich kompetencje wprowadzone na mocy konstytucji z 1791 r.;	Uczeń: dzieli przyczyny Wielkiej Rewolucji Francuskiej na ustrojowe, gospodarcze i społeczne; przedstawia proces kształtowania się Konstytuanty; przedstawia rolę klubów politycznych;	Uczeń: wskazuje przykładowe związki przyczynowo-skutkowe między różnymi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej;	Uczeń: wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między różnymi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej;	Uczeń: wyjaśnia znaczenie symboli Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wymienia kręgi cywilizacyjne, z których wywodziła się część z tych symboli
	wymienia przyczyny wojny z Austrią; wymienia kluby polityczne z czasów Wielkiej Rewolucji Francuskiej	wymienia symbole Wielkiej Rewolucji Francuskiej; przedstawia okoliczności wprowadzenia we Francji republiki	wyjaśnia wpływ idei oświeceniowych na wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wymienia przykładowe przemiany społeczno-gospodarcze, które zaszły we Francji w latach 1789–1790;	wymienia przemiany społeczno-gospodarcze, które zaszły we Francji w latach 1789–1790; wyjaśnia, które ze zmian społeczno-gospodarczych likwidowały przyczyny Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wyjaśnia wpływ wojny Francji z	

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			przedstawia realizację idei oświeceniowych w dokumentach przyjętych przez Konstytuante; przedstawia przebieg wojny Francji z I koalicją	I koalicją na utworzenie republiki i działania Konwentu; charakteryzuje stronnictwa polityczne działające w trakcie Wielkiej Rewolucji Francuskiej	
Francja republika	Uczeń: wyjaśnia, na czym polegał terror jakobiński; wymienia postanowienia konstytucji dyktatoratu	Uczeń: wymienia przyczyny zamachu termidoriańskiego; wymienia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie francuskim w wyniku Wielkiej Rewolucji Francuskiej	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego w czasie wojny z I koalicją wzrosła pozycja jakobinów; charakteryzuje stosunek jakobinów do religii i Kościoła katolickiego, a także wyjaśnia, w czym się on przejawiał; przedstawia różne oceny Wielkiej Rewolucji Francuskiej	Uczeń: przedstawia opór społeczeństwa francuskiego wobec rządów jakobinów; przedstawia związek między dokumentami wydawanymi w czasie Wielkiej Rewolucji Francuskiej a przemianami społecznymi i życia politycznego we Francji; ocenia znaczenie Wielkiej Rewolucji Francuskiej	Uczeń: interpretuje źródła ikonograficzne związane z dyktaturą jakobinów
VI. RZECZPOSPOLITA W XVIII WIEKU					
Rzeczpospolita w dobie unii polsko-saskiej	Uczeń: wymienia postanowienia sejmiku niemieckiego;	Uczeń: przedstawia przebieg elekcji Augusta II;	Uczeń: przedstawia przykłady ingerowania Szwecji i Rosji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej;	Uczeń: charakteryzuje stosunki między szlachtą a Augustem II;	Uczeń: wyjaśnia, czy w I połowie XVIII w. możemy w dalszym ciągu traktować
	wymienia przykładowe zmiany w kulturze w epoce saskiej	przedstawia udział Rzeczypospolitej w wojnie północnej	porównuje projekty reform przedstawione przez Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego; wyjaśnia rolę mecenatu królewskiego w rozwoju kultury oświecenia	przedstawia sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w I połowie XVIII w.	Rzeczpospolitą jako podmiot w stosunkach międzynarodowych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Próby reform i pierwszy rozbiór Rzeczypospolitej	Uczeń: wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w pierwszych latach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; wymienia prawa kardynalne; pokazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą podczas I rozbioru	Uczeń: wyjaśnia, w jakich dziedzinach przeprowadzono reformy w pierwszych latach panowania Stanisława Augusta i dlaczego; wymienia przyczyny konfederacji barskiej; przedstawia okoliczności uchwalenia praw kardynalnych	Uczeń: przedstawia stosunek szlachty do konieczności przeprowadzenia reform ustrojowych w Rzeczypospolitej i wyjaśnia, co wpływało na jej stanowisko; wymienia działania Rosji, które świadczą o jej ingerencji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; przedstawia skutki konfederacji barskiej	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego sprawa dysydentów była łatwym pretekstem dla państw ościennych do ingerowania w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; przedstawia argumenty państw zaborczych uzasadniające I rozbiór Rzeczypospolitej i reakcję Polaków; ocenia, które z państw zaborczych odniosło największe korzyści z rozbioru	Uczeń: przedstawia, w jaki sposób Francja i Turcja wsparły konfederację barską; wyjaśnia, dlaczego Francja i Turcja wspierały Polaków przeciw Rosji
Kultura doby oświecenia w Rzeczypospolitej	Uczeń: przedstawia zmiany w programach nauczania w szkołach w I połowie XVIII w.; przedstawia działalność i znaczenie Komisji Edukacji Narodowej; wymienia przykłady dzieł sztuki z XVIII w. i ich twórców	Uczeń: wskazuje przemiany oświeceniowe w programach szkolnych; wyjaśnia rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w rozwoju sztuki w II połowie XVIII w.; przedstawia działalność i znaczenie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych	Uczeń: charakteryzuje rozwój szkolnictwa w XVIII w.; wskazuje przemiany oświeceniowe w szkolnictwie Rzeczypospolitej; przedstawia rozwój kultury Rzeczypospolitej XVIII w.	Uczeń: wyjaśnia związki między kulturą a życiem politycznym w Rzeczypospolitej XVIII w.; przedstawia rolę czasopism wydawanych w Rzeczypospolitej; charakteryzuje postawę oświeconego sarmatyzmu na tle epoki	Uczeń: przedstawia rolę Warszawy jako ośrodka kulturalnego XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej; przedstawia wpływ mecenatu magnackiego na rozwój kultury
Sejm Wielki i drugi rozbiór Rzeczypospolitej	Uczeń: wymienia przykłady działania Rady Nieustającej; wymienia stronnictwa działające w czasie Sejmu Wielkiego i najważniejsze punkty ich programów;	Uczeń: przedstawia strukturę Rady Nieustającej; charakteryzuje sytuację międzynarodową Rzeczypospolitej w czasie obrad Sejmu Wielkiego; wymienia postanowienia	Uczeń: wyjaśnia, jaką rolę miała odgrywać Rada Nieustająca; wyjaśnia, jak sytuacja międzynarodowa wpłynęła na swobodę podejmowania decyzji na Sejmie	Uczeń: przedstawia okoliczności uchwalenia ustawy o miastach i wyjaśnia, jakie zmiany w funkcjonowaniu państwa mogła przynieść jej pełna realizacja; przedstawia przebieg	Uczeń: ocenia, czy działania i ustępstwa Stanisława Augusta Poniatowskiego przyniosły oczekiwane przez króla efekty

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja; pokazuje na mapie tereny, które Rzeczpospolita utraciła w wyniku II rozbioru	ustawy o miastach i Konstytucji 3 maja; wskazuje nawiązania do myśli oświeceniowej w uchwałach Sejmu Wielkiego; wymienia przyczyny i skutki konfederacji targowickiej	Czteroletnim; wymienia reformy Sejmu Wielkiego i ocenia szanse ich wprowadzenia w życie; wymienia przyczyny podpisania konfederacji targowickiej i jej przywódców	konfederacji targowickiej, wojny w obronie Konstytucji 3 maja; przedstawia okoliczności II rozbioru Rzeczypospolitej; wyjaśnia, na co liczył Stanisław August Poniatowski, przystępując do Targowicy	
Insurekcja kościuszkowska. Upadek państwa	Uczeń: wymienia przyczyny insurekcji kościuszkowskiej; pokazuje na mapie miejsca walk w trakcie insurekcji kościuszkowskiej; pokazuje na mapie podział Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru	Uczeń: wymienia skutki insurekcji kościuszkowskiej; wymienia postanowienia uniwersału połanieckiego; ocenia, które z państw rozbiorowych osiągnęło największe korzyści z zajętych ziem Rzeczypospolitej	Uczeń: charakteryzuje sytuację polityczną Rzeczypospolitej po II rozbiorze; wymienia działania Tadeusza Kościuszki zmierzające do objęcia powstaniem, jak najszerzych kręgów społecznych; przedstawia okoliczności III rozbioru Rzeczypospolitej	Uczeń: przedstawia proces radykalizacji postaw Polaków w czasie insurekcji kościuszkowskiej; przedstawia stosunek Prus do powstania kościuszkowskiego; przedstawia udział chłopów w insurekcji kościuszkowskiej	Uczeń: porównuje działalność Jakuba Jasińskiego i Jana Kilińskiego w trakcie insurekcji kościuszkowskiej
VII. EPOKA NAPOLEOŃSKA					
Kształtowanie się systemu napoleońskiego w Europie	Uczeń: pokazuje na mapie nabytki terytorialne Francji w wyniku wojen napoleońskich i miejsca decydujących bitew; pokazuje na mapie państwa,	Uczeń: wymienia postanowienia konstytucji wprowadzającej konsulat we Francji; przedstawia, w jaki sposób Napoleon wprowadził	Uczeń: charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie konsultatu i cesarstwa; przedstawia strukturę	Uczeń: charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie dyktatoratu; wyjaśnia, co wpływało na to, że społeczeństwo francuskie	Uczeń: wyjaśnia symbolikę na obrazach z różnych okresów kariery Napoleona Bonaparte; wymienia kręgi cywiliza-

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	które znalazły się w strefie wpływów Francji; pokazuje na mapie Związek Reński; wymienia przykładowe postanowienia kodeksu prawa cywilnego, zwanego <i>Kodeksem Napoleona</i>	cesarstwo we Francji; wymienia przykładowe elementy polityki Napoleona wobec państw zależnych	systemu napoleońskiego w Europie i politykę Napoleona wobec państw zależnych; wymienia działania, jakie podjął Napoleon przeciwko Wielkiej Brytanii	popierało Napoleona Bonapartego; wyjaśnia, jakie były cele działań Napoleona wobec Wielkiej Brytanii i co na nie wpływało; ocenia skuteczność blokady kontynentalnej	cyjne, z których wywodziła się część z nich
Napoleon a sprawa polska	Uczeń: wymienia działania Polaków zmierzające do zachowania i rozwijania dorobku kulturalnego; pokazuje na mapie miejsca bitew stoczonych przez Legiony Polskie; wymienia działania Napoleona na ziemiach zaboru pruskiego	Uczeń: porównuje działania Izabeli Czartoryskiej i Stanisława Staszica zmierzające do zachowania i rozwijania dorobku kulturalnego; przedstawia powstanie i walki Legionów Polskich; przedstawia udział Polaków w wojnie z Prusami	Uczeń: wymienia działania Polaków zmierzające do odzyskania niepodległości pod zaborami i na emigracji; przedstawia wpływ hasła rewolucji francuskiej na funkcjonowanie Legionów Polskich; charakteryzuje stosunek Napoleona do Polaków	Uczeń: charakteryzuje stosunek Napoleona do dążeń Polaków do odzyskania niepodległości; wyjaśnia, dlaczego Napoleon był zainteresowany udziałem Polaków w wojnie z Prusami w latach 1806–1807; przedstawia koncepcję Adama Czartoryskiego odbudowy państwa polskiego	Uczeń: porównuje działania Jana Henryka Dąbrowskiego i Adama Jerzego Czartoryskiego w celu odzyskania przez Polaków niepodległości
Księstwo Warszawskie	Uczeń: pokazuje na mapie obszar Księstwa Warszawskiego w 1808 r. i 1810 r.;	Uczeń: wymienia postanowienia konstytucji Księstwa Warszawskiego;	Uczeń: przedstawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego;	Uczeń: wskazuje wzorce francuskie i tradycje polskie w konstytucji Księstwa Warszawskiego;	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego w Księstwie Warszawskim było prawo francuskie, pieniądze pruskie i król saski;
	pokazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew, w których walczyli Polacy u boku Napoleona lub w sojuszu z Napoleonem w Hiszpanii i z Austrią	wymienia korzyści, jakie osiągnęli Polacy z istnienia Księstwa Warszawskiego	przedstawia rozwiązanie kwestii chłopskiej w Księstwie Warszawskim; przedstawia miejsce Księstwa Warszawskiego w systemie napoleońskim	przedstawia rolę Polaków, którzy brali udział w wojnach z Hiszpanią i Austrią; ocenia znaczenie istnienia Księstwa Warszawskiego dla Polaków	wyjaśnia wyrażenie „bajońskie sumy” w czasach Księstwa Warszawskiego i współcześnie
Upadek Napoleona	Uczeń: wymienia przyczyny wojny Napoleona z Rosją w 1812 r.;	Uczeń: przedstawia sytuację Napoleona po przegranej w 1814 r.;	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego Aleksander I przestał przestrzegać warunków	Uczeń: przedstawia sytuację we Francji, która ułatwiła Napoleonowi podjęcie próby odzyskania	Uczeń: ocenia znaczenie epoki napoleońskiej w dziejach Francji i Europy;

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	pokazuje na mapie miejsca bitew z ostatnich lat panowania Napoleona	przedstawia stosunek Polaków do Napoleona w ostatnich latach jego panowania i ich sytuację po jego upadku	pokoju z Tylży; przedstawia próbę odzyskania władzy przez Napoleona	władzy; porównuje sytuację Napoleona po przegranej w 1814 i 1815 r.	wymienia zmiany wprowadzone przez Napoleona, które przetrwały jego upadek

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: HIT	Klasa: 2LOi
Nauczyciel: Anna Burakowska	Poziom: P
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania hit zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Świat i Polska w latach 1970-1980 2. Świat i Polska w latach 1980-1991 3 Świat i Polska w latach 1991-2001 4. Świat i Polska w pierwszych dekadach XXI wieku	
Podręczniki obowiązkowe: WSiP Historia i terażniejszość cz. 2 Leszek Rysak, Adam Cisek Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Internet, filmy	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/54

Wymagania formalne: Zeszyt, podręcznik, atlas historyczny	
Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Historia i teraźniejszość. Liceum ogólnokształcące i technikum. Zakres podstawowy

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Temat	Wymagania konieczne – ocena dopuszczająca . Uczeń:	Wymagania podstawowe – ocena dostateczna . Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające – ocena dobra . Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające – ocena bardzo dobra Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania wyczerpujące – ocena celująca Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
I. ŚWIAT I POLSKA W LATACH 1970–1980					
1. Sytuacja na świecie w latach 70. XX w.	zna genezę i skutki osłabienia pozycji Stanów Zjednoczonych na świecie na rzecz obozu komunistycznego; • wskazuje przyczyny interwencji amerykańskiej w Wietnamie; wskazuje strony konfliktu w wojnie Jom Kipur; zna i wyjaśnia pojęcie <i>Vietcong</i>	omawia przebieg konfliktu w Wietnamie; • omawia przebieg rewolucji islamskiej w Iranie; omawia przyczyny kryzysu naftowego; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>doktryna powstrzymywania</i> , <i>efekt domina w Azji Południowo- Wschodniej</i> , <i>afery Watergate</i> , <i>Czerwoni Khmerzy</i> , <i>ajatollah</i> ,	przedstawia reakcje społeczeństwa amerykańskiego na interwencję wojskową w Wietnamie; omawia skutki rewolucji islamskiej w Iranie; wyjaśnia, dlaczego wojnę w Wietnamie i wojnę Jom Kipur można nazwać wojnami zastępczymi	ocenia rolę mediów podczas wojny w Wietnamie; ocenia skutki wojny w Wietnamie dla USA; • charakteryzuje przyczyny i skutki osłabienia pozycji Stanów Zjednoczonych na świecie na rzecz obozu komunistycznego w latach 70. XX w.; • wie, kim były wymienione postacie, oraz omawia ich	ocenia wpływ: wystąpień społecznych w USA na decyzję o dymisji prezydenta Nixona po ujawnieniu afery Watergate, wystąpień społecznych w Iranie na ucieczkę szacha Mohammada Rezy Pahlawiego; wyszukuje informacje na temat dyktatury Czerwonych Khmerów;

¹ Przykładowe wymagania związane z oceną pracy ucznia ze źródłami historycznymi znajdują się na końcu PSO do części I.

		<i>rewolucja islamska, kryzys naftowy, embargo, wojna zastępcza;</i> • wie, kim była wymieniona postać: Ho Chi Minh		historyczną rolę: Pol Pot, Ruhollah Chomejni; • charakteryzuje konsekwencje wzrostu wpływów komunistycznych na świecie w latach 70. XX w. (w tym ludobójczą politykę Czerwonych Khmerów w Kambodży)	• zna i wyjaśnia pojęcie <i>impeachment</i>
2. Wzrost wpływów ZSRS w Azji, Afryce i Ameryce Łacińskiej	zna i wyjaśnia terminy: <i>KGB, Specnaz</i>; wymienia państwa w Azji, Afryce i Ameryce Łacińskiej, w których ZSRS angażował się politycznie i / lub militarnie	zna i wyjaśnia pojęcie <i>doradcy wojskowi</i> (sowieccy, kubańscy); przedstawia przyczyny sowieckiego zaangażowania w Ameryce Łacińskiej, Azji i Afryce; zna sowiecką strategię realizowaną w polityce zagranicznej przez ekipę Leonida Breżniewa w latach 70. XX w.	omawia metody działania ZSRS w Azji, Afryce i Ameryce Łacińskiej; • korzystając z mapy w podręczniku, omawia sposoby realizacji sowieckiej polityki ekspansji w latach 70 XX w. w Ameryce Łacińskiej, Azji i Afryce; omawia sowiecką strategię realizowaną w polityce zagranicznej przez ekipę Leonida Breżniewa w latach 70. XX w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>wojna somalijsko-etiopska, Sandinowski Front Wyzwolenia Narodowego, wojna domowa w Angoli, mudżahedini, Ludowy Ruch Wyzwolenia Angoli, Pathet Lao</i>	• charakteryzuje rolę KGB w polityce zewnętrznej ZSRS za czasów Breżniewa; • wyjaśnia rolę wojsk kubańskich i wietnamskich w sowieckiej polityce; • charakteryzuje konsekwencje wzrostu wpływów komunistycznych na świecie w latach 70. XX w. (uwzględnia kwestię kubańskich „doradców” w Afryce)	zbiera i prezentuje informacje na temat roli Ernesto „Che” Guevary w popkulturze; samodzielnie zbiera informację na temat tzw. doktryny Breżniewa – wyjaśnia jej założenia i określa, które z działań sowieckich w latach 60. i 70. XX w. można uznać za realizację tej koncepcji (w odpowiedzi odwołuje się też do informacji dotyczących stłumienia Praskiej Wiosny), uzasadnia swoją odpowiedź

3. Polityka odprężenia	zna wydarzenia (i ich daty roczne) stanowiące kolejne etapy w procesie odprężenia w stosunkach USA–ZSRS: zawarcie zbrojowego układu o zakazie prób z bronią jądrową (1963 r.), podpisanie układu o nierozprzestrzenianiu broni atomowej (1968 r.), podpisanie sowiecko- -amerykańskiego układu SALT 1 o ograniczeniu zbrojeń strategicznych (1972 r.); podpisanie <i>Aktu końcowego</i> Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1975 r.); zawarcie amerykańsko-sowieckiego układu SALT 2 (1979 r.); rozwija skróty: KBWE, OBWE	wymienia przyczyny, dla których USA i ZSRS zdecydowały się rozpocząć politykę odprężenia; • omawia najważniejsze etapy zawierania porozumień rozbrojeniowych USA–ZSRS; wymienia przyczyny, dla których USA odeszły od polityki odprężenia; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>dyplo-macja pingpongowa</i>; • wie, czym zajmowały / zajmują się organizacje: KBWE, OBWE	wyjaśnia, na czym polegała polityka odprężenia (<i>détente</i>) w relacjach międzynarodowych w latach 70. XX w.; wyjaśnia, jakie znaczenie dla pokoju i odprężenia na świecie miały postanowienia KBWE (Helsinki, 1975 r.); omawia okoliczności zawarcia porozumienia z Camp David w 1978 r.; • wie, kim były wymienione postacie, oraz omawia ich historyczną rolę: Richard Nixon, Henry Kissinger, Jimmy Carter, Ronald Reagan	• charakteryzuje przełomowe znaczenie unormowania relacji USA–ChRL na początku lat 70. XX w.; charakteryzuje treść tzw. pięciu koszyków konferencji helsińskiej; ocenia znaczenie porozumienia z Camp David z 1978 r.	• z perspektywy USA i ZSRS ocenia, czy polityka odprężenia na świecie w latach 70. XX w. była sukcesem czy klęską
5. Państwa niemieckie – współistnienie i stosunek do nazistowskiego dziedzictwa	• zna i rozumie założenia doktryny Hallsteina i Ostpolitik kanclerza Willy’ego Brandta; • na podstawie tabeli w podręczniku wymienia najważniejsze wydarzenia związane z kwestią niemieckich reparacji /	• omawia sytuację społeczno-polityczną w Niemczech Zachodnich po ustąpieniu kanclerza Konrada Adenauera; • wymienia przyczyny niezadowolenia społecznego w RFN w latach 60. XX w.;	charakteryzuje genezę wystąpień młodzieży w RFN; wyjaśnia, na czym polegało przełomowe znaczenie Ostpolitik kanclerza Willy’ego Brandta;	analizuje, z czego mogły wynikać różnice w standardzie życia społeczeństwa NRD i PRL, mimo że oba kraje znajdowały się w sferze wpływów ZSRS; charakteryzuje sposób rozliczenia się Niemiec	• wyjaśnia, jak polskie władze i społeczeństwo w kolejnych latach po 1945 r. odnosiły się do kwestii rozliczenia Niemiec ze zbrodni z okresu II wojny światowej (w swojej odpowiedzi wskazuje różne przykłady reakcji

	odszkodowań wojennych na rzecz Polski	omawia warunki życia społeczeństwa NRD; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>restytucja, rewindykacja, Stasi</i>	• porównuje standard życia społeczeństwa polskiego i wschodnioniemieckiego; • wyjaśnia, dlaczego Polska nie odzyskała wielu dzieł sztuki zrabowanych przez Niemców w czasie II wojny światowej	z dziedzictwem rządów nazistowskich (podaje przykłady pozytywne i negatywne: działalność Centrali Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu, kariera Heinza Reinefartha, sprawa reparacji i restytucji zagrabionych w Polsce dzieł sztuki); • ocenia niepociągnięcie do odpowiedzialności karnej wielu niemieckich zbrodniarzy wojennych; • przygotowuje prezentację na temat zbrodniczej działalności Heinza Reinefartha lub Iwana Demianiuka	społecznych i działań władz; • analizuje, w jakim stopniu działalność Centrali Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych realizowała zasadę denazyfikacji (w uzasadnieniu odpowiedzi podaje przykłady działań prowadzonych przez tę instytucję)
5. Polityka wschodnia Stolicy Apostolskiej	• zna i wyjaśnia pojęcia: <i>dyplomacja papieska, Stolica Apostolska, Sekretariat Stanu Stolicy Apostolskiej, pontyfikat</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz podaje pełnione przez nie funkcje: Jan XXIII, Paweł VI, Jan Paweł I, Jan Paweł II	wskazuje główne kierunki działania dyplomacji papieskiej po II wojnie światowej; omawia stosunek papieża do ZSRS i państw bloku wschodniego po II wojnie światowej; wymienia obawy władz PRL związane z wyborem Polaka na papieża	dostrzega zmiany w dyplomacji papieskiej i łączy je z rozpoczęciem pontyfikatu Jana Pawła II; • omawia dokonania papieża Pawła VI i Jana Pawła II na rzecz pokoju na świecie; wyjaśnia znaczenie wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża dla Polski;	• przedstawia rolę prymasa Stefana Wyszyńskiego w dziejach Kościoła katolickiego w Europie Środkowej i Wschodniej; • omawia rolę papieża na konferencji helsińskiej; • omawia zapis dotyczący wolności wyznania zawarty w <i>Akcie końcowym KBWE</i>; • wyjaśnia znaczenie wyboru kardynała Karola	ocenia wkład dyplomacji papieskiej w działania zmierzające do zapewnienia pokoju na świecie; ocenia moralną wymowę spotkania Jana Pawła II z Mehmetem Alim Ağcą oraz przebaczenia zamachowcowi przez papieża; ocenia znaczenie podróży (pielgrzymek) papieża Jana

			• porównuje założenia polityki wschodniej Pawła VI i Jana Pawła II (omawia podobieństwa i różnice)	Wojtyły na papieża dla świata; ocenia działania papieża Jana Pawła II podejmowane w celu przeciwstawienia się komunizmowi na świecie; ocenia wkład papieża Jana Pawła II w walkę o ochronę praw człowieka i zmianę ustroju w Polsce	Pawła II dla społeczeństw różnych krajów, do których przybywał (odwołuje się do przykładów)
6. Chiny i „państwowy kapitalizm”	• na mapie wskazuje państwa, z którymi Chiny są w sporach terytorialnych; • zna datę roczną masakry na placu Tian’anmen	omawia okoliczności dojścia do władzy Denga Xiaopinga; wymienia problemy, z którymi borykała się gospodarka chińska przed reformami Denga Xiaopinga; podaje przyczyny protestów studenckich w Chinach w drugiej połowie lat 80. XX w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>socjalizm o chińskiej specyfice, kapitalizm państwowy, dekoklektywizacja</i>	omawia reformy Denga Xiaopinga; omawia genezę problemów, z którymi borykała się gospodarka chińska przed reformami Denga Xiaopinga; wyjaśnia sens hasła „jeden kraj, dwa systemy”	charakteryzuje zmiany zachodzące w Chinach po śmierci Mao Zedonga (rządy Denga Xiaopinga i początek państwowego kapitalizmu); ocenia doktrynę „jeden kraj, dwa systemy”; • charakteryzuje wystąpienia studenckie w Chinach w drugiej połowie lat 80. XX w.; • ocenia, stosunek świata wobec masakry na placu Tian’anmen	ocenia skuteczność chińskiego modelu gospodarczego wprowadzonego przez Denga Xiaopinga; • na podstawie samodzielnie zebranych informacji wyjaśnia, na czym polegała specyfika chińskiego socjalizmu; przygotowuje prezentację na temat łamania praw człowieka we współczesnym Hongkongu
7. Neoliberalizm i nowa prawica	• określa najważniejsze cechy gospodarek zachodnich po 1945 r.; • wskazuje główne przyczyny ukształtowania	• wymienia zmiany, które zaszły w gospodarkach państw zachodnich w latach 70. XX w.;	• omawia zmiany, które zaszły w gospodarkach państw zachodnich w latach 70. XX w.;	• charakteryzuje przyczyny zmian w gospodarkach państw zachodnich w latach 70. XX w.;	• rozważa, która z doktryn ekonomicznych – keynizm czy neoliberalizm – bardziej sprzyja rozwojowi

	się doktryny gospodarczej neoliberalizmu; • wymienia podstawowe założenia reaganomiki; • wymienia podstawowe założenia thatcheryzmu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>państwo opiekuńcze, thatcheryzm, reaganomika, neoliberalizm</i>	podaje przyczyny zmiany założeń polityki USA za prezydentury Ronalda Reagana; omawia problemy gospodarki brytyjskiej w latach 70. XX w.; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>nowa prawica, keynesizm (interwencjonizm państwowy), związek zawodowy, stagflacja</i>	omawia przyczyny ukształtowania się nurtu nowej prawicy w USA; omawia założenia polityki Ronalda Reagana; omawia założenia polityki Margaret Thatcher	• na przykładzie państw zachodnich charakteryzuje różnice programowe między różnymi nurtami politycznymi – socjaldemokratycznym, chadeckim, konserwatywnym i liberalnym (w dziedzinie polityki społecznej i gospodarczej oraz systemu wartości); • charakteryzuje główne założenia gospodarki neoliberalnej w latach 80. XX w.; • wyjaśnia znaczenie zwycięstwa wyborczego Margaret Thatcher w Wielkiej Brytanii (1979 r.) i Ronalda Reagana w Stanach Zjednoczonych (1980 r.) dla polityki wewnętrznej i międzynarodowej tych państw	gospodarcemu (uzasadnia swoją opinię)
8. Polska Rzeczpospolita Ludowa w czasach Edwarda Gierka (1971–1976)	wie, w którym okresie Edward Gierek pełnił funkcję I sekretarza KC PZPR; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>plan 5-letni (1971–1976),</i>	• na podstawie podręcznika przedstawia karierę polityczną Edwarda Gierka; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>nowelizacja konstytucji,</i>	• omawia okoliczności objęcia władzy przez Edwarda Gierka; • omawia zmiany wprowadzone w <i>Konstytucji PRL</i> w 1976 r.;	wyjaśnia genezę przejścia władzy w PRL przez Edwarda Gierka; ocenia otwarcie PRL na Zachód dokonane	• ocenia postawę posła Stanisława Stommy w 1976 r. (rozważa, czy jego postępowanie jest przykładem obywatelskiego nieposłuszeństwa);

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

	<i>plenium, Komitet Centralny, Biuro Polityczne, „propaganda sukcesu”, sklepy komercyjne, maluch (samochód), czyn partyjny</i>; • na podstawie mapy z podręcznika wymienia najważniejsze inwestycje gospodarcze w Polsce epoki Edwarda Gierka; wie, na czym polegała reorganizacja administracji przeprowadzona w Polsce w 1975 r.; na podstawie mapy z podręcznika wymienia nazwy województw istniejących od 1975 r.; • wie, że w 1976 r. dokonano zmian w <i>Konstytucji PRL</i>	<i>dobrobyt na kredyt, „druga Polska”, Pewex</i>; • omawia najważniejsze wydarzenia i zmiany, które zaszły w Polsce w czasach rządów Gierka w dziedzinach: gospodarki, kultury, sportu wskazuje elementy polityki ekipy Gierka, które miały zapewnić rządzącym poparcie społeczne; • wymienia zmiany wprowadzone w <i>Konstytucji PRL</i> w 1976 r. i wskazuje skutki ich wprowadzenia (protesty społeczne); wie, kim był Leonid Breżniew	• wskazuje rzeczywiste cele reformy administracyjnej z 1975 r.; • omawia koncepcję budowy „drugiej Polski” i sposoby wdrażania tego projektu w życie; • wyjaśnia cele i skutki „propagandy sukcesu” w epoce Gierka; • omawia elementy polityki ekipy Gierka, które miały zapewnić rządzącym poparcie społeczne; • przedstawia zmiany wprowadzone w <i>Konstytucji PRL</i> w 1976 r. i wyjaśnia przyczyny protestów społecznych związanych z wprowadzeniem tych zmian; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz omawia ich polityczną rolę: Piotr Jaroszewicz, Richard Nixon, Jimmy Carter; • zna i wyjaśnia pojęcie „półkownik”	w czasach rządów Edwarda Gierka; • ocenia trzy kluczowe reformy Edwarda Gierka; • ocenia skutki nowelizacji <i>Konstytucji PRL</i> w 1976 r. dla PZPR i polskiego społeczeństwa; • ocenia elementy polityki ekipy Gierka, które miały zapewnić rządzącym poparcie społeczne	• przygotowuje i moderuje klasową debatę na temat: Edward Gierek – funkcjonariusz systemu komunistycznego czy nowator, który otworzył Polskę na Zachód?
--	---	--	---	---	---

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

9. Kryzys gospodarczy i społeczny w Polsce w drugiej połowie lat 70. XX w.	- wymienia wydarzenia, które doprowadziły do protestów robotniczych w 1976 r.; - podaje przyczyny protestów robotniczych w 1976 r.; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Czerwiec 1976</i>, „ścieżka zdrowia”, <i>ZOMO</i>, <i>reglamentacja towarów</i>, <i>kartki żywnościowe</i>	- omawia sytuację gospodarczą Polski w drugiej połowie lat 70. XX w.; - omawia przyczyny kryzysu gospodarczego w PRL w latach 70. XX w.; - omawia przebieg wystąpień społecznych w 1976 r.; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>pułapka zadłużenia</i>, „<i>manewr gospodarczy</i>”	- przypomina znaczenie pojęcia <i>gospodarka niedoboru</i> i odnosi je do Polski w drugiej połowie lat 70. XX w.; - porównuje reakcję władz (w tym zastosowane represje) na wystąpienia społeczne w 1970 i 1976 r.	- charakteryzuje standard życia społeczeństwa polskiego w warunkach gospodarki niedoboru, posługuje się przykładami; - ocenia skutki wystąpień społecznych z 1976 r.	- na podstawie zebranych informacji przygotowuje prezentację na temat: Czy uczestnicy wystąpień społecznych z 1976 r. doczekali się zadośćuczynienia za krzywdy i represje, które ich dotknęły?; - odnajduje relacje osób pamiętających Czerwiec 1976 i prezentuje je w klasie; - przygotowuje pytania do ankiety, która mogłaby posłużyć do zbadania, jak Polacy pamiętają dzisiaj epokę Gierka
10. Opozycja demokratyczna w Polsce 1976–1980	- wymienia formy pomocy dla represjonowanych uczestników protestów robotniczych z 1976 r. i ich rodzin; - podaje nazwy organizacji opozycji demokratycznej w Polsce działające w latach 70. XX w.; - zna i wyjaśnia pojęcia oraz rozwija skróty: <i>opozycja</i>, <i>opozycja demokratyczna</i>, <i>Komitet obrony Robotników</i> /	- omawia formy pomocy dla represjonowanych uczestników protestów robotniczych z 1976 r. i ich rodzin prowadzone przez KOR; - omawia główne organizacje opozycji demokratycznej działające w Polsce w latach 70. XX w.	- wyjaśnia znaczenie utworzenia KOR; - omawia główne formy działania opozycji demokratycznej w Polsce w latach 70. XX w.	- charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego jako instytucji wspierającej działanie opozycji demokratycznej; - wyjaśnia, dlaczego opozycja demokratyczna prowadziła działalność w różnych sferach życia społecznego	- przygotowuje prezentację o wybranym członku KOR; - przygotowuje prezentację na temat wybranej organizacji opozycyjnej działającej w Polsce w latach 70. XX w.; - zbiera informacje i przygotowuje krótką prezentację o działaniu opozycji demokratycznej w latach 70. XX w. swojej miejscowości / swoim regionie

	<i>Komitet Samoobrony Społecznej KOR, Studenckie Komitety Solidarności (SKS), Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), Konfederacja Polski Niepodległej (KPN), Towarzystwo Kursów Naukowych (TKN), drugi obieg, latający uniwersytet, tajny współpracownik</i>				
II. ŚWIAT I POLSKA W LATACH 1980–1991					
11. Powstanie Solidarności	- wymienia najważniejsze problemy gospodarcze Polski na przełomie lat 70. i 80. XX w.; - wymienia przykładowe postulaty strajkujących robotników z sierpnia 1980 r.; - wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki	- przedstawia postulaty strajkujących robotników z lipca i sierpnia 1980 r.; - dzieli je na polityczne i ekonomiczne; - wymienia postanowienia porozumień sierpniowych; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, porozumienia sierpniowe</i>; - wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Anna Walentynowicz, Bronisław Geremek, Mieczysław Jagielski	- charakteryzuje sytuację gospodarczą w Polsce w 1980 r.; - wyjaśnia rolę Międzyzakładowych Komitetów Strajkowych w rozmowach strajkujących robotników z władzami; - przedstawia konsekwencje zawarcia porozumień sierpniowych; - zna i wyjaśnia pojęcia: „przerwy w pracy”, „karnawał „Solidarności” - wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Bogdan	- ocenia, które z postulatów robotniczych z sierpnia 1980 r. były możliwe do spełnienia; - wyjaśnia, na czym polegała różnica między strajkami z sierpnia 1980 r. a wcześniejszymi wystąpieniami robotników; - przedstawia reakcję władz PZPR na porozumienia sierpniowe; - przedstawia znaczenie <i>Postania I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” do ludzi pracy Europy Wschodniej</i>;	- ocenia, które z postulatów robotniczych z sierpnia 1980 r. były najbardziej niewygodne dla władzy i uzasadnia swoje stanowisko; - zbiera informacje o działalności NSZZ „Solidarność” lub NSZZ „Solidarność” RI, lub NZS w swoim regionie; przedstawia reakcję władz państw bloku wschodniego na <i>Postanie I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” do ludzi pracy Europy Wschodniej</i>;

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

			Borusewicz, Andrzej Gwiazda, Bogdan Lis	• zna i wyjaśnia pojęcie <i>Niezależne Zrzeszenie Studentów</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jan Olszewski, Lech Kaczyński	• wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Władysław Siła-Nowicki, Marian Jurczyk
12. Stan wojenny w Polsce i jego następstwa	• wymienia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego; • wymienia przykładowe ograniczenia nałożone na obywateli w czasie stanu wojennego; • wymienia przykładowe represje władz wobec społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, internowanie, godzina milicyjna</i>, • wie, kim był gen. Wojciech Jarużelski, i przedstawia jego historyczną rolę	• charakteryzuje ograniczenia nałożone na obywateli w czasie stanu wojennego; • przedstawia represje władz wobec społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • wymienia przykładowe formy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • wyjaśnia, jaką rolę odgrywała militaryzacja niektórych zakładów pracy i środków masowego przekazu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego, Tymczasowa Komisja Koordynacyjna, pacyfikacja kopalni „Wujek”</i>;	• przedstawia stosunek PZPR do „Solidarności”; • charakteryzuje formy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • przedstawia rolę i działania Kościoła po wprowadzeniu stanu wojennego; • przedstawia reakcję państw zachodnich na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>provokacja bydgoska, „Solidarność Walcząca”</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: płk Ryszard Kukliński, Józef kard. Glemp, Władysław Frasyniuk, Kornel Morawiecki	• ocenia legalność i zasadność wprowadzenia stanu wojennego; • ocenia znaczenie powstania nielegalnych organizacji, w tym struktur „Solidarności” dla umacniania oporu społeczeństwa; • przedstawia reakcję ZSRS na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; • przedstawia pomoc społeczeństw zachodnich i środowisk emigracyjnych dla Polaków w czasie stanu wojennego	• ocenia, czy władze PRL, wprowadzając stan wojenny, osiągnęły zamierzone cele i przywróciły pełną kontrolę nad społeczeństwem; • zbiera informacje, jak wyglądały realia stanu wojennego w jego regionie

		• wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: gen. Czesław Kiszczak, Jan Dobraczyński, Jerzy Popiełuszko			
13. Kryzys w ZSRS i państwach bloku wschodniego	• charakteryzuje kryzys gospodarczy w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje kryzys społeczny w ZSRS; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>bumelant, amnestia, indoktrynacja</i>	• wyjaśnia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje kryzys społeczny w krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje relacje między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi; • zna i wyjaśnia pojęcia: „<i>imperium zła</i>”, „<i>gwiazdne wojny</i>”	• wyjaśnia przyczyny wyścigu zbrojeń na początku lat 80. XX w.; • wymienia przykładowe organizacje opozycyjne w krajach bloku wschodniego; • przedstawia podstawy społeczeństw państw komunistycznych wobec władzy; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>dysydent, azył polityczny, Karta 77, Konfederacja Polski Niepodległej</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Aleksander Sołżenicyn, Andriej Sacharow	• charakteryzuje politykę władz ZSRS wobec ludzi, którzy się z nimi nie zgadzali; • przedstawia zasięg wpływów organizacji opozycyjnych w społeczeństwach państw komunistycznych i wyjaśnia jego przyczyny; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jurij Andropow, Konstantin Czernienko	• zbiera informacje o kontaktach polskich organizacji opozycyjnych z organizacjami opozycyjnymi w krajach bloku wschodniego; • porównuje wpływy organizacji opozycyjnych na społeczeństwo w Polsce i innych krajach bloku wschodniego
14. Pierestrojka w ZSRS i jej konsekwencje w krajach bloku wschodniego	• wymienia reformy wewnętrzne przeprowadzone w ZSRS przez Michaiła Gorbaczowa;	• wyjaśnia, na czym polegały reformy wewnętrzne wprowadzane przez Michaiła Gorbaczowa;	• przedstawia wpływ reform w ZSRS na sytuację w krajach bloku wschodniego;	• ocenia efekty reform wewnętrznych wprowadzonych przez Michaiła Gorbaczowa;	• ocenia, czy Michaił Gorbaczow zrealizował cele swojej polityki i uzasadnia swoje stanowisko; • ocenia relacje między państwami bloku

	• przedstawia relacje między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi za rządów Michaiła Gorbaczowa; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>piere-strojka, głasnost'</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan, George Bush	• przedstawia konsekwencje katastrofy elektrowni atomowej w Czarnobylu; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>uwłaszczenie nomenklatury</i>	• charakteryzuje politykę zagraniczną Michaiła Gorbaczowa; • wyjaśnia przyczyny zmian relacji między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi za rządów Michaiła Gorbaczowa; • wie, kim był Mieczysław Rakowski	• wyjaśnia wpływ rządów Michaiła Gorbaczowa na pozycję ZSRS w świecie	wschodniego a ZSRS za rządów Michaiła Gorbaczowa i porównuje je z relacjami za rządów Leonida Breżniewa
15. Przełomowy rok 1989	• wymienia problemy gospodarcze Polski w II poł. lat 80. XX w.; • wymienia przykładowe postanowienia Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Okrągły Stół, pluralizm, wybory kontraktowe</i>; • wie, kim były /są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Lech Wałęsa, gen. Wojciech Jaruzelski	• przedstawia problemy gospodarcze Polski w II poł. lat 80. XX w.; • wymienia działania podejmowane przez władze, aby przezwyciężyć trudności gospodarcze; • wymienia postanowienia Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Komitet Obywatelski</i>, • wie, kim był Alfred Miodowicz	• charakteryzuje próby przezwyciężenia trudności gospodarczych podejmowane przez władze; • przedstawia genezę Okrągłego Stołu; • przedstawia realizację postanowień Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>gruba kreska, desygna-cja, Obywatelski Klub Parlamentarny</i> • wie, kim był Tadeusz Mazowiecki	• przedstawia reakcje społeczeństwa na postanowienia Okrągłego Stołu; • ocenia zakres zmian ustrojowych przeprowadzonych na mocy postanowień Okrągłego Stołu; • wyjaśnia, co spowodowało, że obóz solidarnościowy zdecydował się na utworzenie rządu	• wyjaśnia, dlaczego określenie <i>gruba kreska</i> jest różnie rozumiane; • wyjaśnia, dlaczego niektóre organizacje opozycyjne krytycznie odnosiły się do ustaleń Okrągłego Stołu i ich realizacji; • zbiera informacje na temat wyborów 4 czerwca w jego regionie
16. Jesień Narodów w Europie Środkowo-	• wymienia etapy przejmowania władzy przez opozycję w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Bułgarii;	• przedstawia proces przejmowania władzy przez opozycję w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Bułgarii;	• wyjaśnia przyczyny wzrostu pozycji opozycji w krajach bloku wschodniego;	• omawia genezę powstania Wspólnoty Niepodległych Państw; • porównuje procesy przemian ustrojowych	• wyjaśnia, dlaczego upadek muru berlińskiego stał się symbolem upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej;

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

-Wschodniej i rozpad ZSRS	- wymienia etapy procesu jednoczenia Niemiec; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Karta 77, aksamitna rewolucja, Fidesz, Trójkątny Stół, Okrągły Stół</i>; - wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Václav Havel, Erich Honecker, Helmut Kohl	- wymienia przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii; - wymienia etapy procesu rozpadu ZSRS i Jugosławii; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>pucz, czystki etniczne</i>; - wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Borys Jelcyń, Giennadij Janajew	- przedstawia proces obalenia Nicolae Ceaușescu w Rumunii; - wyjaśnia trudności związane z procesem jednoczenia Niemiec; - przedstawia proces rozpadu ZSRS i Jugosławii; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>Wspólnota Niepodległych Państw</i> - wie, kim był Nicolae Ceaușescu	w krajach bloku wschodniego, wskazując podobieństwa i różnice między procesami zachodzącymi w poszczególnych państwach; - porównuje przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii; - wyjaśnia, dlaczego procesy przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego zostały określone jako Jesień Narodów	ocenia, które czynniki odegrały największą rolę w procesie rozpadu ZSRS i Jugosławii oraz jak to wpłynęło na przebieg tych procesów
17. Transformacja gospodarczo-ustrojowa 1989–1990	- wymienia problemy gospodarcze Polski na początku lat 90. XX w.; - przedstawia założenia planu Balcerowicza; - przedstawia wyniki wyborów prezydenckich w 1990 r. - zna i wyjaśnia pojęcie <i>plan Balcerowicza</i>; - wie, kim jest Leszek Balcerowicz	- wyjaśnia, które problemy wynikały z polityki gospodarczej władz komunistycznych; - omawia społeczne skutki realizacji planu Balcerowicza; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>transformacja, bezrobocie strukturalne, hiperinflacja, kuroniówka</i> - wie, kim był Jacek Kuroń	- charakteryzuje proces prywatyzacji i reprivatyzacji; - wyjaśnia problemy i konsekwencje procesu prywatyzacji i reprivatyzacji; - przedstawia przyczyny i przebieg wyborów prezydenckich w 1990 r.; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>prywatyzacja, reprivatyzacja</i>; - wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jarosław Kaczyński, Stanisław Tymiński	- charakteryzuje proces dekomunizacji, odwołując się do przykładów ze swojego regionu; - przedstawia konsekwencje polityczne wyborów prezydenckich w 1990 r.; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>dekomunizacja</i>	przedstawia realizację planu Balcerowicza i jego skutki w swoim regionie

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

18. Ku społeczeństwu obywatelskiemu	• zna definicję społeczeństwa obywatelskiego; • wymienia formy aktywności społecznej; • wymienia sektory działania organizacji w społeczeństwie obywatelskim; • zna pojęcia: <i>społeczeństwo obywatelskie, referendum, organizacje pozarządowe</i>	• charakteryzuje czynniki, które wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego; • wymienia przykładowe organizacje pozarządowe i przedstawia ich działania; • wyjaśnia, dlaczego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego największe znaczenie mają organizacje pozarządowe; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, stowarzyszenie, fundacja, organizacje pożytku publicznego</i>	• wyjaśnia, dlaczego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego ważne są kapitał społeczny i zaufanie społeczne; • wyjaśnia różnice między stowarzyszeniem a fundacją; • charakteryzuje organizacje pożytku publicznego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kapitał społeczny, zaufanie społeczne, obywatelskie nieposłuszeństwo, wolontariat</i>	• porównuje różne typy organizacji pozarządowych; • omawia działalność organizacji pozarządowych i ich rolę w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego na przykładach ze swojego regionu; • ocenia rolę wolontariatu w kształtowaniu się społeczeństwa obywatelskiego	• ocenia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem obywatelskim i uzasadnia swoje stanowisko; • daje przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa, biorąc pod uwagę klasyczną jego definicję
19. Sprawiedliwość jako moralny fundament ładu społecznego	• zna definicję demokratycznego państwa prawa i sprawiedliwości społecznej; • wymienia różne możliwości rozumienia terminu <i>sprawiedliwość</i>	• wymienia różne typy sprawiedliwości; • wyjaśnia pojęcia: <i>demokratyczne państwo prawa, sprawiedliwość społeczna</i>	• wymienia różnice pomiędzy różnymi typami sprawiedliwości; • wyjaśnia różnice pomiędzy sprawiedliwością rozdzielczą a sprawiedliwością wyrównawczą; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>sprawiedliwość rozdzielczą, sprawiedliwość wyrównawczą</i>	• charakteryzuje rolę sprawiedliwości społecznej w funkcjonowaniu państwa i społeczeństwa; • uzasadnia, że państwo polskie jest demokratycznym państwem prawa	• daje przykłady z działań władz państwowych i samorządowych stosowania sprawiedliwości rozdzielczej i sprawiedliwości wyrównawczej

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

20. Nowy ład światowy	- wymienia działania Stanów Zjednoczonych zmierzające do utrzymania ładu na świecie w końcu XX w.; - przedstawia proces globalizacji w gospodarce; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Pustynna Burza, globalizacja</i>; - wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: George Bush, Saddam Husajn	- wymienia koncepcje świata w końcu XX w. i ich autorów; - wyjaśnia, na czym polega proces globalizacji; - charakteryzuje politykę Stanów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>koniec historii, zdegradowanie cywilizacji, globalna wioska</i>; - wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Francis Fukuyama, Samuel Huntington, Zbigniew Brzeziński	- wskazuje różnice pomiędzy koncepcjami świata w końcu XX w.; - charakteryzuje proces globalizacji w różnych dziedzinach życia	- ocenia, czy można określić Stany Zjednoczone jako żandarma ładu na świecie w końcu XX w.; - wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS usiłował utrzymać wpływy na świecie; - wie, kim był Michał Gorbaczow	ocenia, która z koncepcji świata w końcu XX w. okazała się najbliższa rzeczywistości i uzasadnia swoje stanowisko
21. Blaski i cienie zmian na świecie na przełomie tysięcy	- wymienia najważniejsze konflikty zbrojne na przełomie XX i XXI w.; - wymienia różnice pomiędzy globalną Północą a globalnym Południem	- wymienia najważniejsze przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; - przedstawia proces upadku apartheidu w RPA; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>apartheid, bantustany</i>; - wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Nelson Mandela, Frederik de Klerk	- wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; - wyjaśnia przyczyny podziału świata na globalną Północ i globalne Południe; - wyjaśnia przyczyny konfliktu w Rwandzie; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>konflikt Północ-Południe</i>	- wyjaśnia przyczyny konfliktów religijnych na świecie na przełomie XX i XXI w.; - charakteryzuje sytuację w Afryce na przełomie XX i XXI w.	przedstawia i ocenia rolę wojsk ONZ w czasie konfliktu w Rwandzie

22. Integracja europejska	- wymienia dokumenty tworzące Unię Europejską i ich najważniejsze postanowienia; - wymienia organy Unii Europejskiej; - wymienia państwa strefy euro; - pokazuje na mapie proces rozszerzania się Unii Europejskiej; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Jednolity Akt Europejski, traktat z Maastricht, Unia Europejska, traktat nicejski, traktat lizboński, strefa euro</i>	- wymienia kryteria przyjmowania nowych państw do Unii Europejskiej; - wymienia płaszczyzny współpracy między krajami Unii Europejskiej; - wymienia państwa strefy Schengen; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kryteria kopenhaskie, strefa Schengen</i>	- przedstawia zakres współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; - wskazuje różnice pomiędzy poszczególnymi dokumentami tworzącymi podstawy prawne Unii Europejskiej; - wyjaśnia znaczenie strefy Schengen i strefy euro; - przedstawia współpracę Unii Europejskiej z Norwegią i wyjaśnia jej stosunek do Unii Europejskiej	- wyjaśnia, dlaczego strefa Schengen i strefa euro nie pokrywa się z krajami Unii Europejskiej; - wyjaśnia przyczyny rozszerzania zakresu współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; - przedstawia współpracę Unii Europejskiej ze Szwajcarią i wyjaśnia stosunek Szwajcarii do Unii Europejskiej	- wyjaśnia znaczenie Jednolitego Aktu Europejskiego i traktatu z Maastricht; - wyjaśnia, dlaczego został zawarty traktat lizboński; - wyjaśnia, dlaczego Finlandia starała się o członkostwo w Unii Europejskiej dopiero w latach 90. XX w.
23. Polska droga do demokracji 1991–2005	- wymienia najważniejsze partie w Polsce po 1990 r.; - wymienia zmiany ustrojowe, które wprowadziła Mała Konstytucja; - wymienia reformy rządu Jerzego Buzka; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Sojusz Lewicy Demokratycznej, Unia Demokratyczna, Mała Konstytucja</i>; - wie, kim jest Jerzy Buzek	- wymienia ruchy polityczne w Polsce po 1990 r.; - wyjaśnia przyczyny zmian na polskiej scenie politycznej po 1990 r.; - wyjaśnia, jak chciano zapobiec rozdrobnieniu politycznemu w Polsce; - wymienia podstawy prawne, na których opierają się relacje między państwem polskim a kościołami i związkami wyznaniowymi;	- wyjaśnia przyczyny zmian rządów po 1990 r.; - przedstawia przebieg prac nad nową konstytucją; - charakteryzuje reformy rządu Jerzego Buzka; - przedstawia stosunki wyznaniowe w Polsce; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>recesja, lustracja</i>; - wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jan K. Bielecki, Aleksander Kwaśniewski,	- ocenia, czy reformy rządu Jerzego Buzka spełniły oczekiwania Polaków; - przedstawia proces podpisania i ratyfikowania koncordatu; - ocenia stabilność polskiej sceny politycznej i jej wpływ na funkcjonowanie państwa; - wie, kim jest Hanna Suchocka	- przedstawia relacje między rządem a Prezydentem w Polsce w latach 1991–2005; - ocenia funkcjonowanie rządów w Polsce w latach 1991–2005, przywołując ich sukcesy i porażki

		• zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Bezpartyjny Blok Wspierania Reform, konkordat, próg wyborczy</i>	Leszek Miller, Jan Olszewski, Antoni Macierewicz		
24. III Rzeczpospolita – konstytucyjne zasady ustrojowe	• wymienia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wymienia prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia organy władzy ustawodawczej i ich dwie kompetencje; • wymienia organy władzy wykonawczej i ich dwie kompetencje; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>zasada suwerenności narodu, zasada trójpodziału władzy</i>	• wyjaśnia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia przykładowe kompetencje organów władzy ustawodawczej; • wymienia podstawowe kompetencje organów władzy wykonawczej; • wymienia przykładowe zasady sądownictwa w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>zasada demokratycznego państwa prawa, zasada pluralizmu politycznego, zasada niezawisłości sędziów</i>	• charakteryzuje uprawnienia władzy ustawodawczej i wykonawczej w Polsce z zastosowaniem podziału tych uprawnień; • wymienia etapy procesu legislacyjnego; • przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce; • wymienia zasady sądownictwa w Polsce; • wymienia przykładowe uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>preambuła, proces legislacyjny, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu</i>	• wyjaśnia wzajemne zależności między organami władzy wykonawczej i ustawodawczej oraz podaje przykłady ich zastosowania; • wyjaśnia zasady sądownictwa w Polsce; • charakteryzuje pozycję Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu w polskim systemie ustrojowym; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>konstruktywne votum nieufności</i>	• wskazuje różnice w procesie legislacyjnym w zależności od typu ustawy (np. ustawa zwykła i ustawa budżetowa); • ocenia skuteczność funkcjonowania Trybunału Stanu
25. Rzeczpospolita samorządna	• wymienia organy władzy samorządu gminnego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu gminnego;	• wymienia organy władzy samorządu powiatowego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu powiatowego;	• wymienia organy władzy samorządu wojewódzkiego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu wojewódzkiego;	• wyjaśnia podstawy prawne i zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego; • wyjaśnia, na jakie zadania jednostki samorządu	• charakteryzuje proces odwoławczy od decyzji jednostek samorządu terytorialnego; • przedstawia działania podejmowane przez

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

	• zna i wyjaśnia pojęcia: <i>samorząd terytorialny, domniemanie kompetencji, zadania własne, zadania zlecone, gmina, burmistrz, wójt</i>	• zna i wyjaśnia pojęcia: <i>powiat, starosta</i>	• wymienia źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>subwencja, dotacja, marszałek sejmiku wojewódzkiego, sejmik województwa</i>	terytorialnego mogą mieć różne źródła finansowania; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>decentralizacja, zasada pomocniczości</i>	samorząd swojej gminy, powiatu i województwa
26. System prawny współczesnej Polski	• wymienia podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>norma prawna, osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych</i>	• wyjaśnia różnice pomiędzy prawem naturalnym a prawem stanowionym; • charakteryzuje podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>własność, służebność, hipoteka, wykroczenie, występki, zbrodnia, odpowiedzialność karna</i>	• rozumie podstawowe terminy związane z naukami prawnymi; • przedstawia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • omawia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>przysposobienie, obowiązek alimentacyjny</i>	• charakteryzuje relacje między organami władzy albo organami władzy a obywatelami, które reguluje prawo administracyjne; • wyjaśnia różnicę między wykroczeniem, występkiem i zbrodnią; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>odwołanie, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy</i>	• wyjaśnia różnicę między prawem materialnym a procesowym; • analizuje przykładowe pisma z zakresu prawa cywilnego, karnego i administracyjnego (np. pozew, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, decyzję administracyjną)
27. Prawa człowieka oraz ich ochrona w Polsce i na świecie	• definiuje prawa człowieka, wymieniając ich cechy; • wymienia przykładowe prawa człowieka, przyporządkowując je do odpowiednich generacji; • wymienia polskie dokumenty, w których	• omawia cechy praw człowieka; • charakteryzuje trzy generacje praw człowieka; • wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka w Europie; • wymienia europejskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka	• przedstawia proces kształtowania się praw człowieka po II wojnie światowej; • wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka na świecie; • wymienia organy ONZ, zajmujące się ochroną praw	• przedstawia proces kształtowania się praw człowieka do II wojny światowej; • porównuje zawartość i rolę dokumentów chroniących prawa człowieka; • przedstawia proces postępowania obywatela	• wyjaśnia, które prawa człowieka są negatywne, a które pozytywne; • wyjaśnia, w przypadku których praw człowieka obywatel może dochodzić swych praw; • ocenia skuteczność decyzji lub wyroków różnych instytucji

	zawarte są prawa człowieka; - wymienia polskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>prawa człowieka, trzy generacje praw człowieka, Rzecznik Praw Obywatelskich</i>	i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejski Trybunał Praw Człowieka</i>	człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Rada Praw Człowieka, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Karny</i>; - wie, kim była Eleanor Roosevelt	polskiego, który oskarża instytucje państwowe o złamanie praw człowieka (rozpatruje wszystkie możliwości odwoławcze); wyjaśnia, które prawa człowieka i w jakich okolicznościach mogą być ograniczone	chroniących prawa człowieka
28. Rozliczenie dziedzictwa PRL po 1989 r.	- wymienia sposoby upamiętnienia żołnierzy podziemia niepodległościowego i osób represjonowanych w okresie PRL-u; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>rehabilitacja</i>	- przedstawia działania podejmowane przez polskie władze w celu rozliczenia postępowania władz PRL-u; - wyjaśnia, dlaczego było trudno uzyskać wyroki skazujące w procesach autorów stanu wojennego i w sprawie użycia broni w kopalni „Wujek”	- omawia różne formy działalności Instytutu Pamięci Narodowej; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Instytut Pamięci Narodowej, Rzecznik Interesu Publicznego, status osoby pokrzywdzonej</i>	- wyjaśnia problemy związane z przeprowadzeniem procesu lustracji; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>klamstwo lustracyjne</i>	- porównuje proces rozliczenia władz komunistycznych w Polsce z podobnymi procesami w innych państwach komunistycznych; - ocenia, czy można było proces dekomunizacji przeprowadzić lepiej i uzasadnia swoje stanowisko
29. Polska droga do NATO i Unii Europejskiej	- wymienia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; - podaje przykładowe przyczyny, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>traktat akcesyjny</i>	- omawia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; - wyjaśnia, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>Partnerstwo dla Pokoju</i>	- przedstawia współpracę Polski z innymi krajami regionu w celu wstąpienia do NATO i Unii Europejskiej; - charakteryzuje relacje polsko-niemieckie w latach 90. XX w.;	- charakteryzuje stosunki polsko-rosyjskiej w latach 90. XX w.; - przedstawia aktywność Polski w rejonie Europy Środkowej w latach 90. XX w.;	- przedstawia działania Polaków w ramach Partnerstwa dla Pokoju; - porównuje argumenty euroentuzjastów i eurosceptyków w czasie starania się Polski o członkostwo w Unii Europejskiej

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

			• zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Trójkąt Weimarski, Trójkąt Wyszehradzki / Grupa Wyszehradzka</i>	• wyjaśnia, jakie czynniki wpływały na relacje Polski z innymi państwami	
IV. ŚWIAT I POLSKA W PIERWSZYCH DWÓCH DEKADACH XXI W.					
30. Świat na początku XXI w.	• wymienia czynniki, które wpływają na pozycję Chin na początku XXI w.; • wymienia przykładowe skutki globalizacji	• przedstawia pozycję Chin na początku XXI w.; • przedstawia skutki globalizacji; • wymienia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>COVID-19, SARS-CoV-2, pandemia</i>	• charakteryzuje sytuację w Korei Północnej na początku XXI w.; • przedstawia skutki Arabskiej Wiosny; • przedstawia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>Arabska Wiosna</i>	• przedstawia skutki kryzysu finansowego z początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny Arabskiej Wiosny	• ocenia skutki pandemii COVID-19 dla życia społecznego; • ocenia wpływ Arabskiej Wiosny na stabilizację w rejonie Bliskiego Wschodu
31. Wojna z terroryzmem w XXI w.	• wymienia różne nurty terroryzmu w XXI w. • wymienia przykładowe zamachy terrorystyczne w XXI w. i ich konsekwencje; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm, World Trade Center</i>	• charakteryzuje różne nurty terroryzmu w XXI w. • omawia interwencję wojsk koalicji w Afganistanie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Al-Kaida, talibowie</i>, • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Osama bin Laden, George W. Bush	• omawia interwencję wojsk koalicji w Iraku; • charakteryzuje działalność Państwa Islamskiego; • przedstawia znaczenie Stanów Zjednoczonych w wojnie z terroryzmem; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>szariat, Państwo Islamskie</i>	• przedstawia udział Polaków w walkach w Afganistanie i Iraku; • wyjaśnia związek między zamachami terrorystycznymi w Europie a wojną z terroryzmem na Bliskim Wschodzie; • wymienia skutki wojny z terroryzmem dla państw muzułmańskich, Stanów Zjednoczonych i Europy	• ocenia skuteczność interwencji wojsk koalicji w Afganistanie i Iraku; • przedstawia rolę i dążenia Kurdów w trakcie wojny z terroryzmem
32. Unia Europejska w XXI w.	• wymienia organy władzy Unii Europejskiej i ich przykładowe uprawnienia; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki	• wymienia dokumenty unijne zawarte na początku XXI w. i ich główne założenia;	• przedstawia koncepcje integracji Europy; • przedstawia postawy państw Unii Europejskiej	• porównuje koncepcje integracji Europy; • charakteryzuje przyczyny i skutki wystąpienia	• ocenia koncepcje integracji europejskiej pod kątem korzyści, które niosą one ze sobą dla

	kryzysu				
AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP					
	migracyjnego w Unii Europejskiej; - wymienia przykładowe działania Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Przewodniczący Rady Europejskiej, Wysoki Przedstawiciel Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, lockdown</i>	- wyjaśnia przyczyny kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; - charakteryzuje politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, traktat nicejski, traktat lizboński, tarcza antykryzysowa</i>	wobec kryzysu migracyjnego; - wymienia przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Stany Zjednoczone Europy, Europa Ojczyzn, Europa wielu prędkości</i>	Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; - ocenia politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; - wyjaśnia wpływ problemów, z którymi mierzy się Unia Europejska, na jej funkcjonowanie i pozycję w niej poszczególnych państw	poszczególnych grup państw członkowski; przedstawia możliwości działania obywateli państw członkowskich w ramach Unii Europejskiej
33. Rosja i jej ekspansja w XXI w.	- wymienia przyczyny i skutki wojny w Czeczenii; - wymienia przyczyny i skutki konfliktu w Gruzji; - wymienia przyczyny wojny w Ukrainie; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>Euromajdan</i>; - wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Władimir Putin, Wołodymyr Zełenski	- omawia sytuację w Gruzji; - przedstawia przebieg wojny w Ukrainie; - wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Dżochar Dudajew, Achmat Kadyrow, Ramzan Kadyrow	- przedstawia, w jaki sposób przywódca Rosji dąży do wzmocnienia władzy; - przedstawia proces aneksji Krymu; - przedstawia stosunek państw środkowoeuropejskich do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; - charakteryzuje różne formy prowadzenia wojny przez Rosję; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>„zielone ludziki”, wojna hybrydowa, szantaż gazowy</i>; - wie, kim był Borys Jelcyń	- przedstawia możliwości działania opozycji w Rosji; - wyjaśnia wpływ różnych form prowadzenia wojny przez Rosję na sytuację w Europie; - wyjaśnia, od czego zależy polityka Rosji wobec Ukrainy; - przedstawia stosunek państw zachodnioeuropejskich i Stanów Zjednoczonych do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>kolonia karna</i>; - wie, kim jest Wiktor Janukowycz	przedstawia działalność „Memoriału” jako organizacji opozycyjnej w Rosji

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

34. Polska na początku XXI w.	- wymienia przykładowe sukcesy i porażki poszczególnych rządów na początku XXI w.; - wymienia główne partie polityczne działające w Polsce na początku XXI w.; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Platforma Obywatelska, Prawo i Sprawiedliwość, Zjednoczona Prawica</i>	- wymienia główne założenia poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej; - wymienia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>postkomunizm, kohabitacja polityczna, dług publiczny</i>; - wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Kazimierz Marcinkiewicz, Bronisław Komorowski, Andrzej Duda	- charakteryzuje polską scenę polityczną na początku XXI w.; - wyjaśnia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Liga Polskich Rodzin, Samoobrona, katastrofa smoleńska</i>; - wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Donald Tusk, Andrzej Lepper	- ocenia, jak afery, do których dochodziło za poszczególnych rządów, wpływały na ich ocenę przez społeczeństwo; - ocenia realizację założeń poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej	przedstawia działania wybranego przez siebie rządu z początku XXI w. w polityce wewnętrznej i zagranicznej oraz ocenia je pod kątem rozwoju wewnętrznego Polski i jej racji stanu
35. Polonia i Polacy na świecie	- pokazuje na mapie skupiska Polaków i Polonii po II wojnie światowej; - wymienia przyczyny emigracji z Polski po II wojnie światowej	- wymienia przykładowe instytucje polskie działające na emigracji; - przedstawia znaczenie organizacji tworzonych przez Polaków na emigracji dla podtrzymywania polskości i rozwoju kultury polskiej; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Instytut Józefa Piłsudskiego, Maisons-Laffitte, Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa</i>;	- wyjaśnia rolę, jaką odgrywały instytucje emigracyjne po II wojnie światowej; - przedstawia podstawy prawne i możliwości działania polskich władz emigracyjnych; - zna i wyjaśnia pojęcia: <i>depozytariusz, miesięcznik „Kultura”</i>; - wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Edward Raczyński, August Zaleski, Ryszard	- charakteryzuje sytuację Polaków w ZSRS i byłych republikach radzieckich; - wyjaśnia, w jaki sposób rząd polski wspiera Polaków na terenie byłego ZSRS; - zna i wyjaśnia pojęcie <i>Karta Polaka</i>; - wie, jest Andżelika Borys	przedstawia działania organizacji polonijnych funkcjonujących w różnych państwach (np. Kongres Polonii Amerykańskiej w Stanach Zjednoczonych czy Związek Polaków w Niemczech)

AUTORZY: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, zespół WSiP

		• wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jerzy Giedroyc, Jan Nowak Jeziorański	Kaczorowski, Władysław Anders		
36. Zmiany kulturowe w świecie końca XX w. i początku XXI w.	• wymienia zalety i wady polityki wielokulturowości; • wymienia główne płaszczyzny współczesnych sporów światopoglądowych; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>polityka wielokulturowości</i>	• przedstawia zalety i wady polityki wielokulturowości; • przedstawia znaczenie dziedzictwa kulturalnego dla współczesnej kultury; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>segregacja rasowa, dziedzictwo kulturowe</i>	• wyjaśnia założenia polityki wielokulturowości; • wyjaśnia, jakie znaczenie ma obecnie postawa tolerancji i w czym się ona przejawia; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>poprawność polityczna, asymilacja, tolerancja, dyskryminacja</i>	• ocenia korzyści i zagrożenia płynące z polityki wielokulturowości; • porównuje główne argumenty współczesnych sporów światopoglądowych	• wyjaśnia, w jaki sposób zmiany kulturowe końca XX i początku XXI w. znajdują odzwierciedlenie w tekstach kultury z tego okresu
37. Społeczeństwo cyfrowe	• zna definicję społeczeństwa cyfrowego / społeczeństwa informacyjnego; • wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo cyfrowe, społeczeństwo informacyjne</i>	• wyjaśnia przyczyny rozwoju komunikacji cyfrowej; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>sieciologizm, fake newsy</i>	• wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na gospodarkę, edukację; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla społeczeństwa; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>wykluczenie cyfrowe, dezinformacja, bańka filtrująca</i>	• wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na kulturę; • wyjaśnia, w jaki sposób można nadużywać wolności słowa w Internecie, i przedstawia działania zapobiegające temu zjawisku; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>netykieta</i>	• ocenia, czy we współczesnym świecie można funkcjonować bez korzystania z mediów społecznościowych
38. Media jako czwarta władza	• wymienia typy komunikacji społecznej; • wymienia środki masowego przekazu;	• wymienia zasady, na których opiera się komunikacja społeczna;	• charakteryzuje zasady, na których opiera się komunikacja społeczna;	• wyjaśnia, dlaczego środki masowego przekazu określa się jako czwartą władzę;	• podaje przykłady pełnienia przez media funkcji czwartej władzy na podstawie publicystyki, literatury czy filmu

	• zna i wyjaśnia pojęcia: <i>komunikacja społeczna, mass media</i>	• wymienia funkcje środków masowego przekazu; • wymienia prawa mediów	• charakteryzuje funkcje środków masowego przekazu; • wymienia obowiązki mediów	• wymienia prawa i obowiązki pracowników mediów	
39. Nasza przyszłość	• wymienia przykładowe działania Polski w polityce zagranicznej; • wymienia przykładowe działania wojsk polskich w ramach NATO; • wymienia przyczyny kryzysu demograficznego; • wymienia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kryzys demograficzny, ocieplenie klimatu</i>	• przedstawia działania Polski w polityce zagranicznej; • przedstawia działania wojsk polskich w ramach NATO; • przedstawia sposoby przezwyciężenia kryzysu demograficznego; • przedstawia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie	• przedstawia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny kryzysu demograficznego; • przedstawia podejmowane przez państwa próby zahamowania zachodzących zmian klimatycznych; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>geopolityka, protokół z Kioto</i>	• ocenia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • charakteryzuje działania podjęte przez Polskę w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego; • ocenia skuteczność podejmowanych przez państwa prób zahamowania zachodzących zmian klimatycznych	• przedstawia działania zmierzające do rozwiązania problemów przedstawionych w rozdziale (demografia, zmiany klimatyczne) w swoim regionie

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: informatyka	Klasa: 2 LOI grupa 2
Nauczyciel: Magdalena Lewandowska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1h	Półroczne I i II
Program nauczania: Janusz Mazur, (konsultacja – Zbigniew Talaga), Program nauczania informatyki dla liceum ogólnokształcącego i technikum Informatyka na czasie - zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Arkusz kalkulacyjny i bazy danych Jak pobierać dane do arkusza kalkulacyjnego Wyciągamy wiedzę z danych Korespondencja seryjna Relacyjne bazy danych Współdziałanie aplikacji – projekt zespołowy (15 h) 2. Algorytmika i programowanie (15 h) Sprawdziany wiadomości: październik, grudzień, luty, marzec, maj	
Podręczniki obowiązkowe: Podręcznik nie jest obowiązkowy Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne – J. Mazur, P. Perekietka, Z. Talaga, J. S. Wierzbicki, Informatyka na czasie 2, Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum - zakres podstawowy, Nowa Era	
Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu on-line, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje 3 ostatnie lekcje, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – referaty, prezentacje, – udział w konkursach, – „premia” za frekwencję
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – uczeń może poprawić każdą formę – obowiązuje wagowy system oceniania	

Wymagania na poszczególne oceny:

https://drive.google.com/file/d/142EBaXDI2dy8W52Fxxb3_GZQcRprb3TQ/view?usp=sharing

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: język niemiecki	Klasa: 2LOi grupa 1
Nauczyciel: Magdalena Lewandowska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półroczne I i II
Program nauczania: Program nauczania: Program nauczania j. niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum na podbudowie nauki w ośmioletniej szkole podstawowej. Zakres podstawowy. Wariant III.2 Anna Abramczyk	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Perfekt 1 1 Części ciała, określanie samopoczucia Dyscypliny sportu Czas przeszły Perfekt (czasowniki regularne) Czas przeszły Perfekt (czasowniki regularne i nieregularne) Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości wrzesień/ październik 2 Planowanie podróży, środki lokomocji, baza noclegowa Atrakcje turystyczne Czas przeszły Perfekt z sein Partizip II czasowników rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych Czas przeszły Perfekt Partizip II czasowników z ver- Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości październik/listopad Perfekt2 1 Zjawiska atmosferyczne. Opis pogody. Nazwy krajów. Opisywanie podróży. Czasowniki zwrotne. Przyimek in z biernikiem. Sprawdzenie wiadomości listopad/grudzień 2 Określanie sposobu dotarcia do właściwego miejsca. Środki transportu. Obiekty w mieście. Pytanie o drogę i udzielanie informacji, opisywanie drogi. Stopniowanie przymiotników i przysłówków. Zdania okolicznikowe przyczyny z weil. Sprawdzian wiadomości luty 3 Artykuły spożywcze. Określanie ilości i wagi. Miejsca robienia zakupów i wyrażanie opinii. Kupowanie odzieży i wyrażanie upodobania. Opisywanie produktów. Nazwy produktów bez rodzajnika. Przyimki lokalne z celownikiem. Zaimek osobowy w celowniku. Sprawdzian wiadomości marzec/kwiecień 4 Potrawy w menu szkolnym. Wyrażenia opisujące zachowane podczas posiłków. Opisywanie codziennych posiłków i ulubionych potraw. Tryb rozkazujący. Zdania okolicznikowe przyczyny z weil z czasownikami modalnymi. Sprawdzian wiadomości kwiecień/maj	
Podręczniki obowiązkowe: Perfekt 1 / Perfekt 2 podręcznik i ćwiczenie Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Płyta cd, zasoby interaktywne	
Wymagania formalne: Zeszyt przedmiotowy	
Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji (indywidualna, w grupach, w parach) – wykonywanie pomocy szkolnych, – udział konkursach – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela/ ucznia
Uwagi o ocenianiu: -uczeń raz w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), -jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), -w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, -uczeń może poprawić każdą formę - obowiązuje wagowy system oceniania	

Wymagania na poszczególne oceny:

<https://drive.google.com/file/d/1wM0FgzI6q9Sg5RszjTXCHfbC4PZ4qg2/view?usp=sharing>

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Chemia	Klasa: 2 LOi
Nauczyciel: Katarzyna Hardel-Jabłońska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2 godziny	Półroczne I i II
Program nauczania: Program nauczania chemii dla liceum ogólnokształcącego i technikum, dla absolwentów szkoły podstawowej. Zakres podstawowy” To jest chemia cz 1”, To jest chemia cz 2”	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Reakcje utleniania i redukcji. Elektrochemia- 1 sprawdzian 2. Roztwory- 1 sprawdzian 3. Reakcje chemiczne w roztworach wodnych- 1 sprawdzian 4. Efekty energetyczne i szybkość reakcji chemicznych- 1 sprawdzian 5. Wprowadzenie do chemii organicznej- 1 sprawdzian 6. Węglowodory- 1 sprawdzian	
Podręczniki obowiązkowe: ” To jest chemia cz 1 To jest chemia cz 2 ” zakres podstawowy. Wydawnictwo; Nowa Era; Autorzy: Romuald Hassa, Aleksandra Mrzigod, Janusz Mrzigod	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: tablice z wzorami, zbiór zadań, zasoby interaktywne, kalkulator, układ okresowy pierwiastków,	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt, przybory: linijka, ekierka, kalkulator	
Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej w stopniu bardzo wysokim
- doskonale posługuje się wiedzą i umiejętnościami w rozwiązywaniu zadań trudnych, problematycznych, wymagających zastosowania nietypowych schematów i syntetycznego myślenia,
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji nie tylko tych wskazanych przez nauczyciela,
- potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych),
- proponuje rozwiązania nietypowe,
- umie formułować problemy i dokonywać analizy syntezy nowych zjawisk,
- potrafi precyzyjnie rozumować posługując się wieloma elementami wiedzy, nie tylko z zakresu chemii,
- potrafi udowodnić swoje zdanie, używając odpowiedniej argumentacji, będącej skutkiem zdobytej samodzielnie wiedzy,.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane programem,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów i zadań w nowych sytuacjach,
- wskazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np. układu okresowego pierwiastków, wykresów, tablic, zestawień,
- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł oraz sam dociera do innych źródeł wiadomości,
- potrafi planować i bezpiecznie przeprowadzać eksperymenty chemiczne,
- potrafi biegle pisać i samodzielnie uzgadniać równania reakcji chemicznych,
- wykazuje się aktywną postawą w czasie lekcji,
- potrafi poprawnie rozumować o kategoriach przyczynowo - skutkowych, wykorzystując wiedzę przewidzianą programem również pokrewnych przedmiotów.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje przy pomocy nauczyciela
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych na lekcji źródeł informacji (układ okresowy pierwiastków, wykresy, tablice i inne),
- potrafi bezpiecznie wykonywać doświadczenia chemiczne,
- rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe o niewielkiej skali trudności,
- poprawnie rozumuje w kategoriach przyczynowo - skutkowych,
- angażuje się w przebieg lekcji.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie te wiadomości i umiejętności określone programem, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności, z pomocą nauczyciela,
- potrafi korzystać, przy pomocy nauczyciela, z takich źródeł wiedzy, jak układ okresowy pierwiastków, wykresy, tablice,
- z pomocą nauczyciela potrafi bezpiecznie wykonać doświadczenie chemiczne,
- potrafi przy pomocy nauczyciela pisać i uzgadniać równania reakcji chemicznych,
- w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadawalającym.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości określonych programem nauczania, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia,
- rozwiązuje z pomocą nauczyciela typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela potrafi bezpiecznie wykonywać bardzo proste eksperymenty chemiczne, pisać proste wzory chemiczne i równania chemiczne,
- przejawia niesystematyczne zaangażowanie w proces uczenia się.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował tych wiadomości i umiejętności określonych programem, które są konieczne do dalszego kształcenia się,
- nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie zna symboliki chemicznej,
- nie potrafi napisać prostych wzorów chemicznych i najprostszych równań chemicznych nawet z pomocą nauczyciela,
- nie potrafi bezpiecznie posługiwać się prostym sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi,
- nie wykazuje zadawalającej aktywności poznawczej i chęci do pracy.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Religia	Klasa: 2 LOi
Nauczyciel: Małgorzata Nowak	Poziom: Podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Z Bogiem w dorosłe życie	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: - Droga do dojrzałości chrześcijańskiej: poznanie Boga, wiara w Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela, Maryja i święci jako przewodnicy dojrzałej wiary. Dojrzałość chrześcijańska w modlitwie, decyzjach, świadectwie wiary. Doskonalenie w cnotach Boskich i kardynalnych. - Chrześcijanin w drodze do prawdy: definicja prawdy, odrzucenie manipulacji, podążanie za Bogiem, który jest Prawdą, Piśmo Święte i Tradycja, interpretacja depozytu wiary, przymioty prawdziwej wiary, wskazanie różnic pomiędzy religią a sektą. - Bóg w dorosłym życiu chrześcijanina: negatywny wpływ zabobonu, bałwochwalstwa, wróżbiarstwa i magii na relację z Bogiem, szacunek dla imienia Boga i czas poświęcony Jemu i bliźnim, sens niedzieli, czym jest sztuka religijna, jak mówić do Boga i o Bogu - Życie sakramentalne, piękno i sens liturgii sakramentów, działanie Boga w sakramentach umacniające naszą wiarę. Piękno duchowości chrześcijańskiej. Kult Maryjny. - Problematyka reformacji, reformy katolickiej, Soboru Trydenckiego. Wschodnie Kościoły Katolickie. Podstawy myśli ekumenicznej. - Wydarzenia roku liturgicznego jako upamiętnienie wydarzeń zbawczych. Sprawdzanie wiadomości (odpowiedź ustna: wrzesień - czerwiec).	
Podręczniki obowiązkowe: Szukam dojrzałej wiary Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: Zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – prezentacje multimedialne, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Zasady oceniania (zgodne w wytycznymi Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z 2008 r.):

- Ocenianiu nie podlegają praktyki religijne.
- Oceny z religii są jawne dla ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów).
- Nauczyciele religii są zobowiązani do podania wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych z religii oraz sposobu sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
- Nauczyciele religii informują o warunkach i trybie uzyskania z religii oceny rocznej wyższej niż przewidywana.
- Nauczyciele religii są zobowiązani do dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych oraz edukacyjnych uczniów posiadających opinie wydane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.
- Oceny z religii ustala się w stopniach w zakresie skali od 1 do 6.

Ogólne kryteria ocen z religii:

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą
- posiada wiedzę wykraczającą poza program oraz potrafi ją twórczo wprowadzać w życie
- aktywnie uczestniczy w zajęciach
- wykonuje dodatkowe zadania dla chętnych
- bierze udział w konkursach przedmiotowych
- uczestniczy w zajęciach dodatkowych o tematyce religijnej w szkole lub parafii
- wzorowo prowadzi zeszyt

Bardzo dobry

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania
- chętnie i systematycznie uczestniczy w zajęciach
- jest aktywny na zajęciach
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- wzorowo prowadzi zeszyt

Dobry

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania
- ma dobrą umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy
- osiąga postępy podczas zajęć
- jest chętny do pracy
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- starannie prowadzi zeszyt

Dostateczny

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności umożliwiające dalsze zdobywanie wiedzy
- w jego wiadomościach są wyraźne luki
- wykazuje chęć do pracy na zajęciach
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- w zeszycie ucznia mogą występować braki

Dopuszczający:

Uczeń:

- zdobyte wiadomości nie są wystarczające do uzyskania podstawowej wiedzy religijnej
- niechętnie uczestniczy w zajęciach
- wymaga pomocy przy wykonywaniu prostych zadań
- prowadzi zeszyt

Niedostateczny:

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania
- notorycznie brak mu chęci do pracy i uczestniczenia w zajęciach
- nie posiada zeszytu lub dość często nie przynosi go do szkoły

Ponieważ religia jest przedmiotem nieobowiązkowym, należy przed ewentualnym wystawieniem oceny niedostatecznej, zbadać sytuację ucznia, podjąć próbę rozmowy z wychowawcą, pedagogiem, rodzicami (opiekunami prawnymi), etc. i spróbować udzielić uczniowi wszelkiej możliwej pomocy, aby podjął on próbę sprostania stawianym przed nim wymaganiom.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: fizyka	Klasa: 2LOi
Nauczyciel: Elżbieta Lenard	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze I i II
Program nauczania Program nauczania fizyki dla liceum/technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Elektrostatyka(październik, listopad) Prąd elektryczny(grudzień, styczeń, marzec) Elektryczność i magnetyzm(kwiecień, maj)	
Podręczniki obowiązkowe: Odkryć fizykę 2 Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: kalkulator prosty, Wybrane wzory fizyczne	
Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik, przybory geometryczne	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału(zapowiadany), może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje 3ostatnie poprzedzające jednostki lekcyjne, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź (może mieć formę pisemną), – praca domowa, – aktywność na lekcji, – test on-line	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – premia za frekwencję
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela – kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny	

Ocena			
Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
4. Elektrostatyka			
Uczeń: - opisuje na przykładach elektryzowanie ciał przez potarcie i dotyk; wyjaśnia, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów - informuje, kiedy naelektryzowane ciała się przyciągają, a kiedy odpychają; opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych - analizuje zjawiska elektryzowania ciał, posługując się pojęciem <i>ładunku elektrycznego</i>; rozróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych - posługuje się pojęciem <i>ładunku elektrycznego</i> jako wielokrotności ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku elektrycznego - podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego - posługuje się pojęciem <i>siły elektrycznej</i> i wyjaśnia, od czego ona zależy - odróżnia przewodniki od izolatorów i wskazuje ich przykłady - informuje, kiedy mamy do czynienia z polem elektrycznym, i wskazuje przykłady jego występowania w otaczającej rzeczywistości - informuje, że w nienaładowanym przewodniku ładunki elektryczne rozmieszczone są równomiernie, a nadmiarowe ładunki – bez względu na znak – powodują elektryzowanie tylko zewnętrznej powierzchni przewodnika - omawia zasady ochrony przed burzą - posługuje się pojęciem <i>napięcia elektrycznego</i> wraz z jego jednostką - doświadczalnie bada oddziaływanie ciał naelektryzowanych, korzystając z opisu doświadczenia; opisuje wyniki obserwacji, formułuje wnioski - rozwiązuje proste zadania lub problemy: - dotyczące ładunków elektrycznych i oddziaływań ciał naelektryzowanych - związane z obliczaniem ładunku naelektryzowanych ciał i wykorzystaniem zasady	Uczeń: - wyjaśnia mechanizm zjawiska elektryzowania ciał, odwołując się do budowy materii i modelu atomu; określa ładunek protonu, elektronu i atomu - informuje, że ładunek 1 C to ładunek około $6,24 \cdot 10^{18}$ protonów; posługuje się wartością ładunku elementarnego równą w przybliżeniu $1,6 \cdot 10^{-19}$ C do opisu zjawisk i obliczeń - posługuje się zasadą zachowania ładunku i stosuje ją do obliczenia ładunku naelektryzowanych ciał - opisuje budowę elektroskopu i zasadę jego działania - formułuje i interpretuje prawo Coulomba oraz zapisuje wzór opisujący to prawo; porównuje prawo Coulomba z prawem powszechnego ciążenia - oblicza wartość siły wzajemnego oddziaływania ładunków, stosując prawo Coulomba; posługuje się pojęciem <i>stałej elektrycznej</i>; zaznacza wektory sił elektrycznych i opisuje je - opisuje przemieszczanie się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego - posługuje się pojęciem <i>pola elektrycznego</i> do opisu oddziaływań elektrycznych - wymienia źródła wysokiego napięcia używane w doświadczeniach z elektrostatyki i opisuje zasady bezpiecznego korzystania z nich - informuje, że zmiana w polu elektrycznym nie następuje natychmiast, lecz rozchodzi się z prędkością światła - posługuje się pojęciem <i>linii pola elektrycznego</i>; ilustruje graficznie pole elektryczne za pomocą linii pola, określa i zaznacza ich zwrot na schematycznych rysunkach - opisuje pole jednorodne; szkicuje linie pola jednorodnego i zaznacza ich zwrot; określa kierunek i zwrot sił elektrycznych na podstawie rysunku linii pola - opisuje jakościowo rozkład ładunków w przewodnikach i znikanie pola elektrycznego wewnątrz przewodnika (klatka Faradaya) - opisuje kondensator jako układ dwóch przeciwnie naładowanych przewodników, między którymi istnieje napięcie elektryczne, oraz	Uczeń: - opisuje na wybranych przykładach praktyczne wykorzystanie oddziaływań elektrostatycznych (np. kserograf, drukarka laserowa) - wyjaśnia mechanizm przyciągania ciała elektrycznie obojętnego (przewodnika lub izolatora) przez ciało naelektryzowane - uzasadnia, że zmiana w polu elektrycznym nie następuje natychmiast, lecz rozchodzi się z prędkością światła - interpretuje zagęszczenie linii pola elektrycznego - opisuje pole centralne; szkicuje linie pola centralnego - uzasadnia, że w nienaładowanym przewodniku ładunki elektryczne rozmieszczone są równomiernie, a nadmiarowe ładunki – bez względu na znak – powodują elektryzowanie tylko zewnętrznej powierzchni przewodnika - wyjaśnia działanie metalowego ostrza i opisuje zjawisko jonizacji oraz właściwości zjonizowanego powietrza - opisuje – na przykładzie piorunochronu – wykorzystanie właściwości metalowego ostrza - wyjaśnia działanie kondensatora jako układu dwóch przeciwnie naładowanych przewodników, między którymi istnieje napięcie elektryczne, oraz jako urządzenia magazynującego energię - omawia na wybranych przykładach (np. lampy błyskowej, defibrylatora) praktyczne zastosowania kondensatorów; omawia wykorzystanie superkondensatorów - wykorzystuje informacje dotyczące kondensatorów do rozwiązywania zadań lub problemów i wyjaśniania zjawisk - rozwiązuje złożone (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: - związane z wykorzystaniem prawa Coulomba	Uczeń: - rozwiązuje złożone (nietypowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: - związane z wykorzystaniem prawa Coulomba - związane z opisem pola elektrycznego - związane z rozkładem ładunków w przewodnikach - dotyczące kondensatorów; uzasadnia stwierdzenia i odpowiedzi - realizuje i prezentuje własny projekt związany z tematyką rozdziału <i>Elektrostatyka</i> (inny niż opisany w podręczniku); formułuje i weryfikuje hipotezy; planuje i modyfikuje przebieg doświadczenia

zachowania ładunku – związane z wykorzystaniem prawa Coulomba – związane z opisem pola elektrycznego – związane z rozkładem ładunków w przewodnikach – dotyczące kondensatorów, w szczególności: wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikających z danych • analizuje tekst <i>Ciekawa nauka wokół nas</i>; wyodrębnia z niego informacje kluczowe i posługuje się nimi	jako urządzenie magazynujące energię • określa miarę napięcia jako różnicę energii w przeliczeniu na jednostkę ładunku; interpretuje i stosuje w obliczeniach wzór $U = \frac{qE}{q}$ • wskazuje praktyczne zastosowania kondensatorów • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: – bada oddziaływanie ciała naelektryzowanego i ciał elektrycznie obojętnych – doświadczalnie ilustruje pole elektryczne oraz układ linii pola wokół przewodnika – bada rozkład ładunków w przewodniku – doświadczalnie demonstruje przekaz energii podczas rozładowywania się kondensatora (np. lampa błyskowa, przeskok iskry); przedstawia, opisuje, analizuje i wyjaśnia wyniki obserwacji lub doświadczenia, formułuje wnioski • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: – dotyczące ładunków elektrycznych i oddziaływań ciał naelektryzowanych – związane z obliczaniem ładunku naelektryzowanych ciał i wykorzystaniem zasady zachowania ładunku – związane z wykorzystaniem prawa Coulomba – związane z opisem pola elektrycznego – związane z rozkładem ładunków w przewodnikach; posługuje się kartą wybranych wzorów i stałych oraz kalkulatorem; tworzy teksty i rysunki schematyczne w celu zilustrowania zjawiska bądź problemu, prowadzi obliczenia szacunkowe i poddaje analizie otrzymany wynik; uzasadnia odpowiedzi • dokonuje syntezy wiedzy z elektrostatyki; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady i zależności • analizuje przedstawione materiały źródłowe, w tym teksty popularnonaukowe lub zaczerpnięte z internetu, dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: ładunków elektrycznych i oddziaływań elektrostatycznych, rozkładu ładunków w przewodnikach oraz kondensatorów; przedstawia własnymi słowami główne tezy; posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań	– związane z opisem pola elektrycznego – związane z rozkładem ładunków w przewodnikach – dotyczące kondensatorów; uzasadnia odpowiedzi • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisów: – bada znak ładunku naelektryzowanych ciał – buduje elektroskop i wykorzystuje go do przeprowadzenia doświadczenia, opisuje i wyjaśnia wyniki obserwacji – ^Dbada pole elektryczne wokół metalowego ostrza • poszukuje materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, dotyczących treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, i analizuje je; posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań lub problemów • realizuje i prezentuje opisany w podręczniku projekt <i>Burze małe i duże</i>; prezentuje wyniki doświadczeń domowych; formułuje i weryfikuje hipotezy	
---	--	--	--

5. Prąd elektryczny			
Uczeń: • opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach; opisuje warunki przepływu prądu elektrycznego i określa jego kierunek • rozróżnia symbole graficzne podstawowych elementów obwodów elektrycznych • posługuje się pojęciem <i>napięcia elektrycznego</i> wraz z jego jednostką • rozróżnia pojęcia <i>natężenie prądu</i> i <i>napiecie elektryczne</i>; posługuje się pojęciem <i>natężenia prądu</i> wraz z jego jednostką • wskazuje przyrządy pomiarowe służące do pomiaru napięcia i natężenia prądu elektrycznego oraz ich symbole graficzne • wymienia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego; rozróżnia połączenia szeregowo i równoległe, wskazuje ich przykłady • posługuje się pojęciem <i>węzła</i> (połączenia przewodów); wskazuje węzły w przedstawionym obwodzie elektrycznym • formułuje pierwsze prawo Kirchhoffa jako przykład zasady zachowania ładunku; wskazuje zastosowanie tego prawa m.in. w przypadku obwodu składającego się z połączonych równoległe odbiorników prądu • formułuje prawo Ohma • posługuje się pojęciem <i>oporu elektrycznego</i> jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu • rozróżnia metale i półprzewodniki • wyróżnia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wskazuje źródła energii elektrycznej i odbiorniki; omawia przykłady zastosowania energii elektrycznej • posługuje się pojęciami <i>energii elektrycznej</i> i <i>mocy prądu elektrycznego</i> wraz z ich jednostkami • analizuje tekst <i>Energia na czarnej godzinie</i>; wyodrębnia informacje kluczowe i posługuje się nimi • przeprowadza doświadczenie, korzystając z jego opisu: buduje – według podanego schematu – obwód elektryczny składający się ze źródła napięcia, odbiornika – żarówki, wyłącz-	Uczeń: • rysuje schematy obwodów składających się z jednego źródła energii, jednego odbiornika i wyłączników, posługując się symbolami graficznymi tych elementów; zaznacza kierunek przepływu prądu elektrycznego • podaje definicję napięcia elektrycznego i wzór na jego obliczanie • interpretuje oraz stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez przekrój poprzeczny przewodnika • omawia funkcję baterii w obwodzie elektrycznym i porównuje ją z kondensatorem • posługuje się pojęciami <i>amperogodziny</i> i <i>miliamperogodziny</i> jako jednostkami ładunku używanymi do określania pojemności baterii • wyjaśnia, jak zmierzyć napięcie między punktami w obwodzie, w którym płynie prąd elektryczny; opisuje sposób podłączania do obwodu woltomierza i amperomierza • omawia różnice między połączeniem szeregowym a połączeniem równoległym elementów obwodu elektrycznego • uzasadnia na podstawie zasady zachowania ładunku, że przy połączeniu szeregowym natężenie prądu jest takie samo w każdym punkcie obwodu • opisuje zasadę dodawania napięć w układzie ogniw połączonych szeregowo i jej związek z zasadą zachowania energii; opisuje jej wykorzystanie • opisuje sumowanie napięć w obwodzie na przykładzie szeregowego połączenia odbiorników energii elektrycznej • stosuje pierwsze prawo Kirchhoffa do wyznaczania natężeń prądów płynących w rozgałęzionym obwodzie • sporządza wykres zależności $I(U)$; właściwie skaluje, oznacza i dobiera zakresy osi; dopasowuje prostą do danych przedstawionych w postaci wykresu; rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu • interpretuje prawo Ohma i opisuje warunki, w jakich ono obowiązuje • stosuje w obliczeniach proporcjonalność natężenia prądu stałego do napięcia dla przewodników (prawo Ohma) • interpretuje pojęcie <i>oporu elektrycznego</i> • wyjaśnia, skąd się bierze opór elektryczny; opisuje jakościowo zależność oporu od wymiarów	Uczeń: • ^Dodróżnia pojęcia <i>amperogodziny</i> i <i>miliamperogodziny</i> używane do określania pojemności baterii od pojęcia <i>pojemności kondensatora</i> • posługuje się miernikiem uniwersalnym, wybiera odpowiedni zakres pomiaru i odczytuje wynik; oblicza (szacuje) niepewność pomiaru napięcia lub natężenia prądu, stosując uproszczone reguły • uzasadnia, że zasada dodawania napięć w układzie ogniw połączonych szeregowo wynika z zasady zachowania energii • uzasadnia sumowanie napięć na przykładzie szeregowego połączenia odbiorników energii elektrycznej • interpretuje pierwsze prawo Kirchhoffa jako przykład zasady zachowania ładunku • ^Duwzględnia niepewności pomiarowe przy sporządzaniu wykresu zależności $I(U)$; interpretuje nachylenie prostej dopasowanej do danych przedstawionych w postaci tego wykresu • uzasadnia zależność oporu od wymiarów przewodnika i rodzaju substancji, z jakiej go wykonano • wyznacza opór elektryczny na podstawie wykresu zależności $I(U)$; stawia hipotezy • buduje potencjometr i bada jego działanie w obwodzie elektrycznym z żarówkami, korzystając z opisu doświadczenia; formułuje wnioski • przedstawia i porównuje na wykresach zależność oporu od temperatury dla metali i półprzewodników • wyjaśnia, dlaczego wraz ze wzrostem temperatury opór przewodnika rośnie, a opór półprzewodnika maleje (do pewnej granicy); opisuje na wybranych przykładach praktyczne wykorzystanie tych zależności • uwzględnia straty energii w obliczeniach związanych z wykorzystaniem związku między energią i mocą prądu a napięciem i natężeniem prądu oraz danych znamionowych urządzeń elektrycznych • rozwiązuje złożone (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności: – związane z wykorzystaniem	Uczeń: • opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach; opisuje warunki przepływu prądu elektrycznego i określa jego kierunek • rozróżnia symbole graficzne podstawowych elementów obwodów elektrycznych • posługuje się pojęciem <i>napięcia elektrycznego</i> wraz z jego jednostką • rozróżnia pojęcia <i>natężenie prądu</i> i <i>napiecie elektryczne</i>; posługuje się pojęciem <i>natężenia prądu</i> wraz z jego jednostką • wskazuje przyrządy pomiarowe służące do pomiaru napięcia i natężenia prądu elektrycznego oraz ich symbole graficzne • wymienia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego; rozróżnia połączenia szeregowo i równoległe, wskazuje ich przykłady • posługuje się pojęciem <i>węzła</i> (połączenia przewodów); wskazuje węzły w przedstawionym obwodzie elektrycznym • formułuje pierwsze prawo Kirchhoffa jako przykład zasady zachowania ładunku; wskazuje zastosowanie tego prawa m.in. w przypadku obwodu składającego się z połączonych równoległe odbiorników prądu • formułuje prawo Ohma • posługuje się pojęciem <i>oporu elektrycznego</i> jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu • rozróżnia metale i półprzewodniki • wyróżnia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wskazuje źródła energii elektrycznej i odbiorniki; omawia przykłady zastosowania energii elektrycznej • posługuje się pojęciami <i>energii elektrycznej</i> i <i>mocy prądu elektrycznego</i> wraz z ich jednostkami • analizuje tekst <i>Energia na czarnej godzinie</i>; wyodrębnia informacje kluczowe

nika i przewodów; opisuje wyniki obserwacji, formułuje wnioski • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, dotyczących obwodów elektrycznych i prądu elektrycznego • rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności: – związane z opisywaniem, rysowaniem i analizowaniem obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego – związane z pomiarem napięcia i natężenia prądu – związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa – związane z wykorzystaniem prawa Ohma – związane z oporem elektrycznym – związane z zależnością oporu elektrycznego od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; wyodrębnia z tekstów, tabel, wykresów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych	przewodnika i rodzaju substancji, z jakiej go wykonano • stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym • wyjaśnia, czym są oporniki i potencjometry, wskazuje ich przykłady i zastosowania; omawia zastosowanie omomierza • omawia zależność oporu od temperatury dla metali i półprzewodników • porównuje przewodniki, izolatory i półprzewodniki, wskazuje ich przykłady i zastosowania • interpretuje i stosuje w obliczeniach związek między energią elektryczną a mocą prądu elektrycznego • wyjaśnia, od czego zależy moc prądu elektrycznego; interpretuje i stosuje w obliczeniach związek między mocą prądu a napięciem i natężeniem prądu • wykorzystuje w obliczeniach dane znamionowe urządzeń elektrycznych • analizuje tekst z podręcznika <i>Pożytek z pomysłów i przypadków</i>; przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju elektryczności • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych lub zaczerpniętych z internetu, związanych z zależnością oporu od temperatury oraz energią elektryczną i mocą prądu elektrycznego • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisów: – porównuje napięcia uzyskane na bateriach nieobciążonej i obciążonej – mierzy natężenie prądu w różnych punktach obwodu i bada dodawanie napięć w układzie ogniw połączonych szeregowo – doświadczalnie demonstruje pierwsze prawo Kirchhoffa i bada połączenie równoległe baterii – bada zależność między napięciem a natężeniem prądu – sprawdza prawo Ohma dla żarówki i grafitu; • buduje obwody elektryczne według przedstawionych schematów, odczytuje wskazania mierników, zapisuje wyniki pomiarów wraz z jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności pomiarowej, analizuje wyniki pomiarów, formułuje wnioski • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności:	wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego – związane z pomiarem napięcia elektrycznego i natężenia prądu – związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodu elektrycznego – związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa – związane z wykorzystaniem prawa Ohma – związane z oporem elektrycznym – związane z zależnością oporu od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; uzasadnia odpowiedzi • planuje i modyfikuje przebieg doświadczeń opisanych w podręczniku, formułuje i weryfikuje hipotezy, opracowuje i analizuje wyniki pomiarów z uwzględnieniem niepewności pomiarowych • poszukuje materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych lub z internetu, dotyczących treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, i analizuje je. Dotyczy to w szczególności materiałów: – dotyczących obwodów elektrycznych i prądu elektrycznego – związanych z zależnością oporu od temperatury – związanych z energią elektryczną i mocą prądu elektrycznego; posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań lub problemów • realizuje i prezentuje opisany w podręczniku projekt <i>Jak działają baterie</i>; prezentuje wyniki doświadczeń domowych	i posługuje się nimi • przeprowadza doświadczenie, korzystając z jego opisu: buduje – według podanego schematu – obwód elektryczny składający się ze źródła napięcia, odbiornika – żarówki, wyłącznika i przewodów; opisuje wyniki obserwacji, formułuje wnioski • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, dotyczących obwodów elektrycznych i prądu elektrycznego • rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności: – związane z opisywaniem, rysowaniem i analizowaniem obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego – związane z pomiarem napięcia i natężenia prądu – związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa – związane z wykorzystaniem prawa Ohma – związane z oporem elektrycznym – związane z zależnością oporu elektrycznego od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; wyodrębnia z tekstów, tabel, wykresów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych
--	--	---	---

	– związane z opisywaniem, rysowaniem i analizowaniem obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego – związane z pomiarami napięcia i natężenia prądu – związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodu elektrycznego – związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa – związane z wykorzystaniem prawa Ohma – związane z oporem elektrycznym – związane z zależnością oporu od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; posługuje się kartą wybranych wzorów i stałych oraz kalkulatorem, analizuje otrzymany wynik; rysuje i analizuje schematy obwodów elektrycznych, posługując się symbolami graficznymi; uzasadnia odpowiedzi • dokonuje syntezy wiedzy o prądzie elektrycznym; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady i zależności			
6. Elektryczność i magnetyzm				
Uczeń: • rozróżnia pojęcia <i>napięcie stałe</i> i <i>napięcie przemienne</i> • przelicza ilość energii elektrycznej wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule • opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej oraz warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej • wymienia zasady postępowania w przypadku porażenia elektrycznego • nazywa bieguny magnesów stałych i opisuje oddziaływanie między nimi; opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu; posługuje się pojęciem <i>biegunów magnetycznych Ziemi</i>; opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne • porównuje oddziaływanie magnesów z oddziaływaniem ładunków elektrycznych; wskazuje podobieństwa i różnice • opisuje oddziaływanie magnesu na różne substancje; wskazuje przykłady substancji, które magnes silnie przyciąga – ferromagnetyków	Uczeń: • opisuje cechy prądu przemiennego, posługuje się pojęciami <i>napięcia skutecznego</i> i <i>natężenia skutecznego</i> • opisuje domową sieć elektryczną jako przykład obwodu rozgałęzionego; stwierdza, że odbiorniki w sieci domowej są połączone równolegle, a łączna moc pobierana z sieci jest równa sumie mocy poszczególnych urządzeń • wykorzystuje w obliczeniach dane znamionowe urządzeń elektrycznych; oblicza zużycie energii elektrycznej i jego koszt • wyjaśnia funkcję bezpieczników różnicowych – wyłączników różnicowoprądowych i przewodu uziemiającego • stosuje w obliczeniach wzory na moc prądu (urządzenia) elektrycznego i łączną moc pobieraną z sieci elektrycznej • opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem • posługuje się pojęciami <i>pola magnetycznego</i> i <i>siły magnetycznej</i>; wymienia źródła pola magnetycznego: magnesy oraz prąd elektryczny, a ogólnie – poruszający się ładunek elektryczny • podaje przykłady zastosowania ferromagnetyków • rysuje linie pola magnetyczne-	Uczeń: • analizuje i opisuje wykres prądu przemiennego • uzasadnia, że odbiorniki w sieci domowej są połączone równolegle, a łączna moc pobierana z sieci jest równa sumie mocy poszczególnych urządzeń • ^Dopisuje budowę ferromagnetyków, posługując się pojęciem <i>domen magnetycznych</i>; opisuje zachowanie się domen w polu magnetycznym i proces magnesowania żelaza • ^Dwyjaśnia mechanizm przyciągania nienamagnesowanej sztabki żelaza przez magnes, posługując się pojęciem <i>domen magnetycznych</i> • określa i zaznacza zwrot linii pola magnetycznego w pobliżu magnesów stałych i przewodników z prądem (przewodnik prostoliniowy, zwojnica), stosując regułę prawej ręki • wyjaśnia zasadę działania wybranego urządzenia zawierającego elektromagnes • określa kierunek i zwrot siły magnetycznej; analizuje zmiany toru cząstki w polu magnetycznym w zależności od kierunku jej ruchu • opisuje powstawanie zorzy	Uczeń: • rozróżnia pojęcia <i>napięcie stałe</i> i <i>napięcie przemienne</i> • przelicza ilość energii elektrycznej wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule • opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej oraz warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej • wymienia zasady postępowania w przypadku porażenia elektrycznego • nazywa bieguny magnesów stałych i opisuje oddziaływanie między nimi; opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu; posługuje się pojęciem <i>biegunów magnetycznych Ziemi</i>; opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne • porównuje oddziaływanie magnesów z oddziaływaniem ładunków elektrycznych; wskazuje podobieństwa i różnice • opisuje oddziaływanie magnesu na różne substancje; wskazuje przykłady	

- opisuje budowę elektromagnesu; podaje przykłady zastosowania elektromagnesów i zwojnic - wskazuje oddziaływanie magnetyczne jako podstawę działania silników elektrycznych - rozpoznaje symbole diody i tranzystora na schematach obwodów elektronicznych - przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: - bada napięcie przemienne - bada oddziaływanie magnesu na przedmioty wykonane z różnych substancji oraz oddziaływanie dwóch magnesów - bada odpychanie grafitu przez magnes - demonstruje magnesowanie się żelaza w polu magnetycznym doświadczalnie ilustruje układ linii pola magnetycznego wokół magnesu; - opisuje i przedstawia na schematycznych rysunkach wyniki obserwacji, odczytuje wyniki pomiarów napięcia, formułuje wnioski - rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z: - domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej - oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem - opisem pola magnetycznego - siłą magnetyczną - indukcją elektromagnetyczną - transformatorem - diodami - tranzystorami; - wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przeprowadza obliczenia, posługując się kalkulatorem, i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących	go w pobliżu magnesów stałych i przewodników z prądem (przewodnika prostoliniowego i zwojnicy) - opisuje działanie elektromagnesu - opisuje jakościowo oddziaływanie pola magnetycznego na przewodniki z prądem i poruszające się cząstki naładowane - porównuje siłę magnetyczną z siłą elektryczną, wskazuje różnice - omawia funkcję pola magnetycznego Ziemi jako osłony przed wiatrem słonecznym - opisuje zjawisko indukcji elektromagnetycznej i jej związek ze względnym ruchem magnesu i zwojnicy; podaje przykłady jego praktycznego wykorzystania (np. prądnica, mikrofon i głośnik, kuchenka indukcyjna) - opisuje przemiany energii podczas działania prądnicy - opisuje zjawisko indukcji elektromagnetycznej i jej związek ze zmianą natężenia prądu w elektromagnecie - opisuje budowę i zasadę działania transformatora, podaje przykłady jego zastosowania - opisuje funkcję diody półprzewodnikowej jako elementu przewodzącego w jedną stronę oraz jako źródła światła; zaznacza symbol diody na schematach obwodów elektrycznych - opisuje tranzystor jako trójelektrodowy, półprzewodnikowy element wzmacniający sygnały elektryczne - wskazuje zastosowania tranzystorów; przedstawia i opisuje ogólny schemat działania wzmacniacza - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, dotyczących: - bezpieczeństwa sieci elektrycznej - magnetyzmu - historii odkryć w dziedzinie magnetyzmu - oddziaływania pola magnetycznego na poruszające się cząstki naładowane - zjawiska indukcji elektromagnetycznej - diod i ich zastosowania - przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: - bada zwarcie i działanie bezpiecznika - magnesuje gwóźdź i buduje kompas doświadczalnie ilustruje układ linii pola magnetycznego wokół prostoliniowego przewodnika z prądem	polarnej - opisuje budowę prądnicy i wyjaśnia zasadę jej działania na modelu lub schemacie - omawia – na schemacie – działanie mikrofonu i układu mikrofon-głośnik oraz funkcję wzmacniacza - wyjaśnia – na modelu lub schemacie – zasadę działania transformatora i rolę rdzenia w kształcie ramki - wykazuje, że transformator nie pozwala uzyskać na wyjściu wyższej mocy niż na wejściu; wyjaśnia, do czego służą linie wysokiego napięcia; omawia przesyłanie energii elektrycznej - porównuje źródła światła: tradycyjne żarówki, świetlówki (tzw. żarówki energooszczędne) i diody świecące (LED) - przedstawia zastosowanie diody w prostownikach; wyjaśnia, do czego służy prostownik i wskazuje jego zastosowanie - omawia zastosowania tranzystorów - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, dotyczących układów z mostkiem prostowniczym oraz tranzystorów i ich zastosowań; wykorzystuje te informacje do rozwiązywania zadań lub problemów - wyszukuje i analizuje materiały źródłowe, w tym teksty popularnonaukowe, dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności: - magnetyzmu oraz historii odkryć dotyczących magnetyzmu - oddziaływania pola magnetycznego na poruszające się cząstki naładowane - zjawiska indukcji elektromagnetycznej - diod i ich zastosowań - tranzystorów i ich zastosowań; - posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań lub problemów - rozwiązuje złożone (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z:	substancji, które magnes silnie przyciąga – ferromagnetyków - opisuje budowę elektromagnesu; podaje przykłady zastosowania elektromagnesów i zwojnic - wskazuje oddziaływanie magnetyczne jako podstawę działania silników elektrycznych - rozpoznaje symbole diody i tranzystora na schematach obwodów elektronicznych - przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: - bada napięcie przemienne - bada oddziaływanie magnesu na przedmioty wykonane z różnych substancji oraz oddziaływanie dwóch magnesów - bada odpychanie grafitu przez magnes - demonstruje magnesowanie się żelaza w polu magnetycznym doświadczalnie ilustruje układ linii pola magnetycznego wokół magnesu; - opisuje i przedstawia na schematycznych rysunkach wyniki obserwacji, odczytuje wyniki pomiarów napięcia, formułuje wnioski - rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z: - domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej - oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem - opisem pola magnetycznego - siłą magnetyczną - indukcją elektromagnetyczną - transformatorem - diodami - tranzystorami; - wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego
--	---	---	---

	– buduje elektromagnes i bada jego działanie – bada siłę działającą na przewodnik z prądem; buduje prosty pojazd elektryczny – demonstruje zjawisko indukcji elektromagnetycznej i jego związek ze względny ruchem magnesu i zwojnicy oraz zmianą natężenia prądu w elektromagnesie – demonstruje funkcję diody jako elementu składowego prostowników i źródła światła; bada działanie diody jako prostownika – bada straty energii powodowane przez diodę; opisuje, analizuje i wyjaśnia wyniki obserwacji, analizuje wyniki pomiarów napięcia, formułuje wnioski • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z: – domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej – oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem – opisem pola magnetycznego – siłą magnetyczną – indukcją elektromagnetyczną – transformatorem – diodami – tranzystorami; posługuje się kartą wybranych wzorów i stałych oraz kalkulatorem; analizuje otrzymany wynik obliczeń; analizuje schematy obwodów zawierających diodę; uzasadnia odpowiedzi lub stwierdzenia • analizuje tekst <i>Szósty zmysł? Magnetyczny!</i> i rozwiązuje związane z nim zadania • dokonuje syntezy wiedzy o elektryczności i magnetyzmie; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady, prawa i zależności	– domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej – oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem – opisem pola magnetycznego i siłą magnetyczną – indukcją elektromagnetyczną i transformatorem – diodami i wykorzystaniem diod oraz mostków prostowniczych – tranzystorami; analizuje schematy obwodów elektronicznych zawierających diody i tranzystory; wyjaśnia, jakie diody przewodzą, i wskazuje kierunek przepływu prądu; uzasadnia odpowiedzi • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: – bada działanie mikrofonu i głośnika – bada świecenie diody zasilanej z kondensatora – bada wzmacniające działanie tranzystora – ^Dbuduje mostek prostowniczy i bada jego działanie • planuje i modyfikuje przebieg doświadczeń: – zbudowanie elektromagnesu i badanie jego działania – badanie siły działającej na przewodnik z prądem oraz zbudowanie prostego pojazdu elektrycznego – demonstracja zjawiska indukcji elektromagnetycznej i jego związku ze względny ruchem magnesu i zwojnicy – badanie działania diody; formułuje i weryfikuje hipotezy • realizuje i prezentuje opisany w podręczniku projekt <i>Ziemskie pole magnetyczne</i>; prezentuje wyniki doświadczeń domowych	zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przeprowadza obliczenia, posługując się kalkulatorem, i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących	
--	--	--	--	--

Wymagania umożliwiające uzyskanie stopnia **celującego** obejmują wymagania na stopień bardzo dobry, a ponadto uczeń jest twórczy, rozwiązuje zadania problemowe w sposób niekonwencjonalny; potrafi dokonać syntezy wiedzy, a na tej podstawie sformułować hipotezy badawcze i zaproponować sposób ich weryfikacji; samodzielnie prowadzi badania o charakterze naukowym; z własnej inicjatywy pogłębia wiedzę, korzystając z różnych źródeł; poszukuje zastosowań wiedzy w praktyce; dzieli się wiedzą z innymi uczniami; osiąga sukcesy w konkursach pozaszkolnych z dziedziny fizyki lub w olimpiadzie fizycznej).

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Geografia	Klasa: 2 LOI
Nauczyciel: Miłosz Jankowski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2 h	Półroczne I i II
Program nauczania: Program nauczania geografii w zakresie podstawowym dla LO i Technikum "Oblicza geografii", Nowa Era, dla szkół ponadpodstawowych	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Zmiany na mapie politycznej - 8 h, sprawdzian, październik 2. Ludność i osadnictwo - 14 h, sprawdzian, listopad 3. Sektory gospodarki, globalizacja - 6h, powtórzenie , styczeń 4. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo - - 6h , sprawdzian, luty 5. Przemysł - 8h , powtórzenie, kwiecień 6. Usługi - 7h , sprawdzian, maj 7. Wpływ człowieka na środowisko - 11 h, powtórzenie, czerwiec	
Podręczniki obowiązkowe: "Oblicza geografii 2" Podręcznik dla LO i Technikum zakres podstawowy , Wydawnictwo Nowa Era, autorzy: T. Rachwał , R. Ułiszak, K. Wiedermann , P. Kroh Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: , ołówki , cienkopisy , linijki, zeszyty ćwiczeń	
Wymagania formalne: Podręcznik , zeszyt , atlas	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę test, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Zmiany na mapie politycznej				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwo, eksklawa, terytorium zależne</i> • wymienia elementy państwa • wymienia wielkie państwa i minipaństwa • określa różnice w powierzchni państw • podaje powierzchnię Polski • podaje aktualną liczbę państw świata • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolonializm, dekolonizacja</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>integracja, dezintegracja</i> • wymienia przyczyny procesów integracyjnych na świecie • wymienia państwa w Europie powstałe po 1989 r. • podaje przykłady organizacji międzynarodowych • wymienia przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie • wyjaśnia różnice między terroryzmem a konfliktem zbrojnym • wymienia wskaźniki rozwoju gospodarczego i społecznego państw	Uczeń: • podaje przykłady eksklaw i wskazuje je na mapie • wskazuje na mapie wielkie państwa i minipaństwa • określa pozycję Polski w Europie pod względem powierzchni • wskazuje na mapie świata obszary kolonialne krajów europejskich z połowy XX w. • wyjaśnia różnicę między integracją a dezintegracją państw • podaje przykłady procesów integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. • określa główne cele ONZ • wskazuje na mapie świata miejsca ważniejszych konfliktów zbrojnych i ataków terrorystycznych w wybranych regionach w XXI w. • podaje definicje wskaźników rozwoju krajów: PKB, HDI, MPI • omawia na wybranych przykładach cechy krajów o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego	Uczeń: • podaje przykłady terytoriów zależnych w XXI w. na świecie • odczytuje na mapach aktualny podział polityczny • wyjaśnia przyczyny zmian na mapie politycznej świata • omawia na przykładach procesy integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. • podaje przykłady organizacji międzyrządowych i pozarządowych • podaje przykłady organizacji międzynarodowych, których członkiem jest Polska • omawia przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie • charakteryzuje wybrane konflikty na świecie w latach 90. XX w. i na początku XXI w. • omawia przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw świata • omawia składowe wskaźnika HDI na przykładzie Polski • opisuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według wskaźników HDI i MPI	Uczeń: • podaje przykłady krajów nieuznawanych na arenie międzynarodowej • wymienia skutki kolonializmu • omawia wpływ kolonializmu na współczesny podział polityczny świata • opisuje zmiany, które zaszły na mapie politycznej świata po II wojnie światowej • analizuje przyczyny integracji politycznej, gospodarczej i militarnej na świecie na przykładzie Unii Europejskiej • omawia skutki konfliktów zbrojnych i ataków terrorystycznych na świecie • ocenia strukturę PKB Polski na tle innych krajów • porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnych poziomach rozwoju społeczno-gospodarczego	Uczeń: • przedstawia przyczyny i skutki dekolonizacji • wykazuje związek między zasięgiem kolonii a językiem urzędowym w państwach Ameryki Południowej • analizuje wpływ kolonizacji na dysproporcje w rozwoju państw • omawia pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej i gospodarczej na świecie • przedstawia wpływ mediów na społeczny odbiór przyczyn i skutków konfliktów na świecie na wybranych przykładach • omawia konsekwencje zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów i regionów na świecie
II. Ludność i urbanizacja				

Uczeń: • podaje aktualną liczbę ludności świata i prognozy zmian • porównuje kontynenty pod względem liczby ludności • wymienia najludniejsze państwa na świecie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów, współczynnik przyrostu naturalnego</i> • opisuje model przejścia demograficznego • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksplozja demograficzna, regres demograficzny</i> • wymienia typy demograficzne społeczeństw • wymienia dominujące na świecie modele rodziny • wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik dzietności</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekumena, subekumena, anekumena</i> • wymienia czynniki rozmieszczenia ludności w podziale na przyrodnicze, społeczno-gospodarcze i polityczne • wymienia bariery osadnicze • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> • wymienia najgęściej zaludnione kraje na świecie	Uczeń: • przedstawia przyczyny zmian liczby ludności świata • podaje różnice w przyroście naturalnym w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • oblicza współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego • opisuje fazy rozwoju demograficznego • podaje przykłady państw, w których występują eksplozja demograficzna i regres demograficzny • porównuje piramidy wieku i płci w wybranych krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • wymienia przyczyny starzenia się społeczeństw • podaje przykłady państw starzejących się • wymienia modele rodziny i omawia ich występowanie na świecie • podaje wybrane czynniki rozmieszczenia ludności na świecie • opisuje ograniczenia w rozmieszczeniu ludności • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia dla wybranego obszaru • wskazuje obszary słabo zaludnione i bezludne • podaje główne przyczyny migracji na świecie • wskazuje na mapie kraje emigracyjne i imigracyjne • odróżnia uchodźstwo od migracji	Uczeń: • analizuje dynamikę zmian liczby ludności świata • wyjaśnia przyczyny różnic między wartością przyrostu naturalnego w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • opisuje przyczyny występowania eksplozji demograficznej i regresu demograficznego na świecie • omawia zróżnicowanie struktury wieku na świecie • wymienia czynniki kształtujące strukturę wieku • omawia zróżnicowanie współczynnika dzietności • analizuje wpływ wybranych czynników na rozmieszczenie ludności na świecie • opisuje bariery osadnicze • omawia cechy rozmieszczenia ludności na świecie • analizuje zróżnicowanie gęstości zaludnienia na świecie • omawia obszary zamieszkane i niezamieszkane na świecie • omawia współczesne migracje zagraniczne • analizuje saldo migracji zagranicznych na świecie • wyjaśnia przyczyny dodatniego lub ujemnego salda migracji na świecie • opisuje zróżnicowanie	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny zmian tempa wzrostu liczby ludności na świecie • analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na świecie • analizuje przyczyny kształtujące przyrost naturalny w poszczególnych fazach przejścia demograficznego • analizuje i porównuje piramidy wieku i płci w wybranych krajach świata • omawia przyczyny i skutki starzenia się ludności oraz jego zróżnicowanie na świecie • określa społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny • porównuje współczynnik dzietności w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • przedstawia prawidłowości w rozmieszczeniu ludności świata • opisuje problemy uchodźców w wybranych państwach • przedstawia konsekwencje zróżnicowania narodowościowego i etnicznego ludności na wybranych przykładach • przedstawia konsekwencje zróżnicowania religijnego i kulturowego ludności na świecie • analizuje sieć osadniczą wybranych	Uczeń: • przedstawia skutki zmian tempa wzrostu liczby ludności na świecie • ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej i regresu demograficznego w wybranych państwach • analizuje i ocenia zróżnicowanie ludności świata pod względem dzietności w różnych regionach świata • przedstawia społeczno-ekonomiczne i ekologiczne skutki nadmiernej koncentracji ludności • omawia skutki ruchów migracyjnych dla społeczeństw i gospodarki wybranych państw świata • podaje przykłady działań, które mogą ograniczyć negatywne przejawy zróżnicowania rasowego, narodowościowego i etnicznego ludności świata • analizuje wpływ religii na życie człowieka i na gospodarkę • omawia wkład kręgów kulturowych w dziedzictwo kulturowe ludzkości • opisuje wpływ środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozwoju społeczno-gospodarczego na zróżnicowanie poziomu rozwoju
--	--	--	--	--

• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>imigracja, emigracja, reemigracja, saldo migracji</i> • przedstawia podział migracji • podaje główne kierunki współczesnych migracji ludności na świecie • wymienia odmiany ludzkie – główne i mieszane • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>narod, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna</i> • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>religia</i> • wymienia religie uniwersalne • wymienia i wskazuje na mapie główne kręgi kulturowe na świecie • wymienia rodzaje jednostek osadniczych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wieś</i> • wymienia czynniki lokalizacji jednostek osadniczych i rozwoju sieci osadniczej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> • wymienia płaszczyzny urbanizacji • podaje fazy urbanizacji • podaje typy zespołów miejskich • podaje różnicę między wsią a obszarem wiejskim • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wieś, obszar wiejski</i> • wymienia kryteria podziału jednostek	• ekonomicznej • charakteryzuje główne i mieszane odmiany ludzkie • wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem narodowościowym • opisuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne w Polsce • charakteryzuje wielkie religie i wskazuje na mapie obszary ich występowania • podaje cechy wybranych kręgów kulturowych ludności świata • przedstawia strukturę wyznaniową w Polsce • charakteryzuje osadnictwo wiejskie • omawia czynniki kształtujące sieć miejską • omawia płaszczyzny procesu urbanizacji • przedstawia wskaźnik urbanizacji i jego zróżnicowanie w Polsce i na świecie • opisuje fazy urbanizacji • wymienia typy aglomeracji i podaje przykłady w Polsce i na świecie • wymienia czynniki wpływające na rozwój obszarów wiejskich	• narodowościowe wybranych krajów • omawia zróżnicowanie etniczne wybranych krajów • omawia strukturę religijną w wybranych krajach • przedstawia zróżnicowanie religijne w Polsce • charakteryzuje kręgi kulturowe ludności świata i wskazuje je na mapie • omawia zróżnicowanie typów wsi na przykładzie Europy • opisuje zróżnicowanie sieci osadniczej na świecie • wymienia przyczyny urbanizacji wybranych regionów świata • charakteryzuje typy zespołów miejskich, podaje ich przykłady w Polsce i na świecie oraz wskazuje je na mapie • charakteryzuje obszary wiejskie na świecie • omawia zmiany funkcji współczesnych wsi	• regionów świata na podstawie map cyfrowych • przedstawia gęstość zaludnienia obszarów miejskich na wybranych etapach urbanizacji • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania poziomu urbanizacji na świecie • wymienia skutki urbanizacji wybranych regionów świata • podaje przyczyny zacierania się granic między miastem a wsią • wyjaśnia przyczyny depopulacji niektórych wsi w Polsce i w Europie	• sieci osadniczej na świecie • analizuje przyczyny i skutki urbanizacji wybranych regionów świata • przedstawia zależność między udziałem ludności wiejskiej w ogólnej liczbie ludności a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju
--	--	--	--	---

osadniczych				
• podaje na wybranych przykładach funkcje wsi				
III. Sektory gospodarki. Globalizacja				
Uczeń: • przedstawia podział gospodarki na sektory • wymienia funkcje poszczególnych sektorów gospodarki • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>globalizacja, indeks globalizacji</i> • wymienia płaszczyzny globalizacji	Uczeń: • omawia znaczenie poszczególnych sektorów gospodarki • opisuje funkcje poszczególnych sektorów gospodarki • wyjaśnia, czym jest struktura zatrudnienia • wymienia kraje o najwyższym indeksie globalizacji na świecie	Uczeń: • porównuje strukturę zatrudnienia w wybranych krajach w latach 90. XX w. i obecnie • opisuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce po 1950 r. • omawia przebieg procesów globalizacji na płaszczyźnie gospodarczej, społecznej i politycznej	Uczeń: • omawia zmiany w strukturze zatrudnienia ludności Polski na tle krajów o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego • wykazuje zależność między wskaźnikiem indeksu globalizacji a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju • analizuje skutki globalizacji na przykładzie Polski	Uczeń: • przedstawia przyczyny i prawdziwości zmiany roli sektorów gospodarki w rozwoju cywilizacyjnym w wybranych krajach świata i w Polsce • przedstawia wpływ globalizacji na gospodarkę światową i życie człowieka
IV. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo				
Uczeń: • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • wymienia formy użytkowania ziemi • wymienia elementy tworzące strukturę użytków rolnych • wymienia najważniejsze grupy roślin uprawnych i podaje przykłady należących do nich roślin • wymienia czołowych producentów wybranych roślin uprawnych • wymienia najważniejsze grupy zwierząt gospodarskich i podaje przykłady zwierząt należących do każdej grupy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogłowie</i> • podaje kraje o największym pogłowie bydła, trzody chlewnej,	Uczeń: • przedstawia zróżnicowanie warunków przyrodniczych produkcji rolnej na świecie • omawia formy użytkowania ziemi na świecie i w Polsce • opisuje strukturę użytków rolnych na świecie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw • przedstawia podział i zastosowanie roślin uprawnych • przedstawia podział zwierząt gospodarskich i kierunki ich chowu • wyjaśnia różnicę między chowem a hodowlą • omawia rozmieszczenie lasów na Ziemi • przedstawia rozmieszczenie głównych łowisk na świecie • omawia rozmieszczenie najbardziej	Uczeń: • wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa na świecie • porównuje strukturę użytkowania ziemi w Polsce ze strukturą użytkowania ziemi w wybranych krajach • opisuje warunki i rejon upraw wybranych roślin oraz ich głównych producentów • dostrzega różnicę między chowem intensywnym a chowem ekstensywnym • omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie pogłowia zwierząt gospodarskich na świecie • omawia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika lesistości na świecie i w Polsce	Uczeń: • opisuje zróżnicowanie przyrodniczych warunków produkcji rolnej w wybranym kraju lub regionie • omawia zmiany w strukturze użytkowania ziemi na świecie • omawia warunki i rejon uprawy oraz głównych producentów zbóż, roślin przemysłowych, bulwiastych i korzeniowych • omawia uprawę warzyw i owoców oraz użytków na świecie • omawia czynniki gospodarcze i religijno-kulturowe wpływające na rozmieszczenie pogłowia zwierząt gospodarskich na świecie • charakteryzuje rozmieszczenie i wielkość pogłowia bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu na świecie	Uczeń: • wyjaśnia zależność poziomu produkcji rolnej od warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na wybranych przykładach • porównuje obecny zasięg wybranych roślin uprawnych z obszarami ich pochodzenia • przedstawia tendencje zmian w pogłowie zwierząt gospodarskich na świecie • uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie • rozumie zasady zrównoważonej gospodarki leśnej i ochrony przyrody dostrzega związek między wykorzystaniem zasobów biologicznych mórz

owiec i drobiu na świecie - wymienia funkcje lasów - wymienia czynniki decydujące o rozmieszczeniu lasów na Ziemi - wyjaśnia, czym jest <i>wskaźnik lesistości</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rybactwo, rybołówstwo, akwakultura, marikultura</i> - podaje kraje, w których rybołówstwo odgrywa istotną rolę wymienia najczęściej poławiane organizmy wodne	eksploatowanych łowisk na świecie wyjaśnia, czym jest przetwórstwo	- przedstawia sposoby wykorzystania lasów na świecie - opisuje wielkość i znaczenie rybołówstwa na świecie - omawia znaczenie akwakultury w gospodarce morskiej świata	opisuje skutki rabunkowej i racjonalnej gospodarki leśnej w wybranych regionach świata omawia wpływ rybołówstwa i akwakultury na równowagę w środowisku	i wód śródlądowych a potrzebą zachowania równowagi w ekosystemach wodnych
--	--	--	--	--

V. Przemysł

Uczeń: - wyjaśnia, czym jest <i>przemysł</i> - wymienia czynniki lokalizacji przemysłu - przedstawia działy przemysłu high-tech - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>industrializacja, dezindustrializacja, reindustrializacja</i> - podaje przykłady procesów dezindustrializacji na świecie - wymienia źródła energii na świecie w podziale na odnawialne i nieodnawialne - wymienia główne surowce energetyczne i przykłady ich wykorzystania - wymienia największych na świecie producentów surowców energetycznych - wyjaśnia, na czym polega <i>bilans</i>	Uczeń: - przyporządkowuje rodzaj lokalizacji przemysłu do zakładów przemysłowych - podaje cechy przemysłu tradycyjnego i jego rozmieszczenie na świecie - wymienia cechy przemysłu high-tech i jego rozmieszczenie na świecie - wymienia cechy industrializacji, dezindustrializacji i reindustrializacji - podaje różnicę między industrializacją a reindustrializacją - omawia odnawialne źródła energii - opisuje nieodnawialne źródła energii - przedstawia strukturę produkcji energii na świecie - podaje zalety i wady elektrowni ciepłych i jądrowych - omawia zalety i wady wybranych	Uczeń: - analizuje przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu na świecie - omawia stopień zależności lokalizacji przemysłu od bazy surowcowej i podaje przykłady tej zależności - porównuje cechy przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii - omawia przyczyny i skutki dezindustrializacji - podaje przykłady przejawów reindustrializacji w Polsce i wybranych krajach Europy - przedstawia bilans energetyczny i jego zmiany na świecie - przedstawia zmiany w bilansie energetycznym Polski w XX w. i XXI w.	Uczeń: - omawia wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych działów przemysłu - omawia znaczenie przemysłu high-tech na świecie - omawia przyczyny i przebieg reindustrializacji - omawia przemiany przemysłu w Polsce w XX w. i XXI w. - omawia skutki rosnącego zapotrzebowania na energię - opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni na świecie, w wybranych krajach i w Polsce - omawia plany rozwoju energetyki jądrowej w Polsce	Uczeń: - przedstawia przyczyny zmian roli czynników lokalizacji przemysłu - ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarczy i jakość życia ludności - uzasadnia rolę procesów reindustrializacji na świecie, w Europie i w Polsce - przedstawia działania podejmowane na rzecz ograniczenia tempa wzrostu zużycia energii - analizuje wpływ struktury produkcji energii elektrycznej na bezpieczeństwo energetyczne państwa - uzasadnia potrzebę społecznej debaty nad decyzją dotyczącą rozwoju
--	--	---	---	--

<i>energetyczny</i> • podaje największych producentów energii elektrycznej • wymienia rodzaje elektrowni wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych • wymienia pozytywne i negatywne skutki rozwoju energetyki jądrowej	elektrowni odnawialnych • wskazuje na mapie państwa posiadające elektrownie jądrowe • przedstawia wielkość produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w elektrowniach jądrowych	• omawia gospodarcze znaczenie energii elektrycznej • opisuje zmiany w produkcji i w zużyciu energii elektrycznej na świecie • omawia rozwój energetyki jądrowej na świecie		energetyki jądrowej w Polsce
---	---	---	--	-------------------------------------

VI. Usługi

Uczeń: • klasyfikuje usługi • omawia usługi podstawowe i wyspecjalizowane • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>transport, infrastruktura transportowa</i> • przedstawia podział transportu • wymienia elementy infrastruktury • wyjaśnia znaczenie terminu <i>łączność</i> • przedstawia podział łączności • wyjaśnia, czym są gospodarka oparta na wiedzy, kapitał ludzki, społeczeństwo informacyjne • wymienia czynniki wpływające na rozwój gospodarki opartej na wiedzy • wymienia największe banki świata	Uczeń: • opisuje zróżnicowanie sektora usług na świecie • omawia etapy rozwoju usług • porównuje strukturę zatrudnienia w usługach w Polsce ze strukturą zatrudnienia w wybranych krajach • omawia czynniki rozwoju transportu • wymienia zalety i wady różnych rodzajów transportu • przedstawia rozwój telefonii i jej zróżnicowanie na świecie • wymienia cechy społeczeństwa informacyjnego • omawia zróżnicowanie dostępu do usług bankowych na świecie • przedstawia zróżnicowanie salda handlu międzynarodowego	Uczeń: • określa stopień zaspokojenia zapotrzebowania na usługi w państwach o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego • przedstawia rozwój sektora usług w Polsce • charakteryzuje poszczególne rodzaje transportu i ich uwarunkowania • opisuje sieć transportu na świecie • omawia czynniki rozwoju transportu w Polsce • omawia spadek znaczenia usług pocztowych i rozwój telekomunikacji komputerowej • podaje cechy gospodarki opartej na wiedzy • omawia rolę władz w gospodarce	Uczeń: • omawia znaczenie usług w gospodarce państw • wyjaśnia znaczenie poszczególnych rodzajów transportu w rozwoju społeczno-gospodarczym państw • przedstawia prawidłowości w zróżnicowaniu dostępu do internetu na świecie • opisuje rolę łączności w światowej gospodarce • omawia rozwój innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy w Polsce • omawia znaczenie usług edukacyjnych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • omawia rosnącą rolę usług finansowych na świecie • omawia rolę giełdy w systemach finansowych i	Uczeń: • formułuje wnioski na temat poziomu zaspokojenia zapotrzebowania na usługi w Polsce w porównaniu z innymi krajami • przedstawia uwarunkowania rozwoju różnych rodzajów transportu w wybranych państwach świata i w Polsce • omawia znaczenie łączności w rozwoju społeczno-gospodarczym świata i w życiu codziennym • omawia przejawy i skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego • omawia znaczenie usług edukacyjnych i finansowych w rozwoju społeczno-
--	---	---	--	---

• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>handel międzynarodowy (zagraniczny), eksport, import, bilans handlowy państwa</i> • podaje przykłady państw o dodatnim i ujemnym saldzie handlu międzynarodowego • wymienia najważniejsze produkty wymiany międzynarodowej • podaje największych światowych importerów i eksporterów • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, atrakcyjność turystyczna, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> • podaje państwa świata najliczniej odwiedzane przez turystów • wymienia państwa o największych wpływach z turystyki zagranicznej	• w wybranych państwach • podaje czynniki wpływające na strukturę towarową handlu zagranicznego państw • wymienia negatywne skutki rozwoju handlu międzynarodowego • wymienia rodzaje turystyki • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>walory turystyczne, infrastruktura turystyczna, dostępność turystyczna</i>	• opartej na wiedzy • porównuje dostęp do internetu w gospodarstwach domowych w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej • omawia zróżnicowanie usług edukacyjnych na świecie • opisuje kierunki międzynarodowej wymiany towarowej • przedstawia strukturę handlu zagranicznego Polski • charakteryzuje główne regiony turystyczne świata	• gospodarkach państw • omawia miejsce Polski w handlu międzynarodowym • opisuje zasady sprawiedliwego handlu i wyjaśnia, dlaczego należy ich przestrzegać • omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze walory turystyczne wpływające na atrakcyjność turystyczną wybranych regionów świata	• -gospodarczym świata • omawia znaczenie handlu w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • omawia rozwój turystyki i jej wpływ na gospodarkę państw i na jakość życia mieszkańców regionów turystycznych
--	--	--	--	--

VII. Wpływ człowieka na środowisko

Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>antropopresja</i> • podaje przykłady zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, wynikających z działalności człowieka • wymienia filary zrównoważonego rozwoju • podaje źródła zanieczyszczeń atmosfery spowodowane działalnością człowieka • wymienia typy smogu • wymienia gazy	Uczeń: • omawia zasady i filary zrównoważonego rozwoju • podaje przyczyny występowania smogu • wymienia inne przykłady wpływu działalności człowieka na atmosferę (globalne ocieplenie, kwaśne opady, dziura ozonowa) • omawia zasoby wody na Ziemi i ich wykorzystanie • podaje przyczyny deficytu wody na świecie • przedstawia wpływ nadmiernego wypasu zwierząt na środowisko • wymienia zagrożenia	Uczeń: • podaje przykłady nieracjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego • opisuje smog typu londyńskiego i smog typu fotochemicznego • omawia pozytywne i negatywne skutki budowy tam na rzekach • przedstawia wpływ płodozmianu i monokultury rolnej na środowisko przyrodnicze • wyjaśnia wpływ działalności górniczej	Uczeń: • omawia skutki wpływu człowieka na środowisko przyrodnicze • podaje skutki występowania smogu • przedstawia przyrodnicze i społeczno-gospodarcze skutki globalnego ocieplenia • omawia ingerencję człowieka w hydrosferę na przykładzie Wysokiej Tamy na Nilu i zaniku Jeziora Aralskiego • omawia wpływ chemizacji i mechanizacji rolnictwa na środowisko przyrodnicze	Uczeń: • dostrzega konflikt interesów w relacji człowiek – środowisko przyrodnicze • przedstawia przykłady rozwiązań konfliktu interesów w relacji człowiek – środowisko • proponuje przykłady działań, które sprzyjają ochronie atmosfery • ocenia wpływ inwestycji hydrotechnicznych na środowisko przyrodnicze • prezentuje na dowolnym przykładzie wpływ
---	--	---	--	---

ciepłarniane oraz główne źródła ich emisji - wymienia źródła zanieczyszczeń hydrosfery spowodowane działalnością człowieka - wymienia zagrożenia dla środowiska przyrodniczego jakie niesie działalność rolnicza - wymienia rodzaje górnictwa - wyjaśnia znaczenie terminu <i>rekultywacja</i> - wymienia kierunki rekultywacji terenów pogórnich - wymienia zanieczyszczenia emitowane przez środki transportu - wyjaśnia znaczenie terminu <i>pojemność turystyczna</i> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz kulturowy</i> - wymienia czynniki kształtujące krajobraz kulturowy - wyjaśnia, czym jest degradacja krajobrazu - wyjaśnia znaczenie terminu <i>rewitalizacja</i> - podaje przykłady rewitalizacji	związane z górnictwem - wyjaśnia, na czym polega rekultywacja terenów pogórnich - przedstawia wpływ awarii tankowców na środowisko przyrodnicze - wymienia cechy krajobrazu kulturowego terenów wiejskich i miast - wymienia rodzaje rewitalizacji	na litosferę i rzeźbę terenu - omawia wpływ kopalń na stosunki wodne - opisuje zmiany krajobrazu wywołane działalnością transportową - wymienia pozytywne i negatywne skutki dynamicznego rozwoju turystyki - omawia degradację krajobrazu rolniczego i miejskiego - omawia przykłady negatywnych zjawisk na obszarach zdegradowanych - opisuje rodzaje rewitalizacji i podaje przykłady	- prezentuje wpływ melioracji na środowisko przyrodnicze na przykładzie Polski i świata - opisuje powstawanie leja depresyjnego - omawia wpływ górnictwa na pozostałe elementy krajobrazu - wyjaśnia wpływ transportu na warunki życia ludności - omawia wpływ dynamicznego rozwoju turystyki na środowisko geograficzne - podaje przykłady zagrożeń krajobrazu kulturowego na świecie i w Polsce - omawia przykłady proekologicznych rozwiązań w działalności rolniczej, przemysłowej oraz usługowej - wyjaśnia, na czym polega postawa współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego	działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze - omawia sposoby ograniczenia wpływu górnictwa na środowisko przyrodnicze - przedstawia możliwości stosowania w turystyce zasad zrównoważonego rozwoju - podaje przykłady działań służących ochronie krajobrazów kulturowych na świecie, w Polsce i w najbliższej okolicy - przedstawia przykłady działań na rzecz środowiska
---	--	--	--	---

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: informatyka	Klasa: 2 LOi gr.1
Nauczyciel: Magdalena Kubacka	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1h	Półrocz: I i II
Program nauczania: Janusz Mazur, (konsultacja – Zbigniew Talaga), Program nauczania informatyki dla liceum ogólnokształcącego i technikum Informatyka na czasie - zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: I. Arkusz kalkulacyjny i bazy danych (XI 2024 r.) II. Algorytmika i programowanie w języku C++ (XII 2024 r.) III. Algorytmika i programowanie w języku Python (III 2025 r.)	
Podręczniki obowiązkowe: J. Mazur, P. Perekietka, Z. Talaga, J. S. Wierzbicki, Informatyka na czasie 2 Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum - zakres podstawowy, Nowa Era Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: zeszyt i podręcznik	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu on-line, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje 3 ostatnie lekcje, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – referaty, prezentacje, – udział w konkursach, – „premia” za frekwencję zgodnie ze szkolnym statutem
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Przedmiotowy system oceniania

Przedmiotowy system oceniania (PSO) to podstawowe zasady wewnątrzszkolnego oceniania uczniów z danego przedmiotu. Powinien być zgodny z podstawą programową oraz wewnątrzszkolnym systemem oceniania (WSO).

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia kryteria ocen niższych, a ponadto:

- biegle posługuje się arkuszem kalkulacyjnym podczas rozwiązywania problemów,
- korzysta z różnych narzędzi (w tym mobilnych) podczas prezentacji,
- bierze udział w projektach zespołowych jako lider projektu,
- dobiera wykresy i interpretuje na ich podstawie otrzymane wyniki,
- stosuje tabele przestawne do rozwiązywania złożonych zadań z wykorzystaniem dużych zbiorów danych,
- poprawnie interpretuje dane z tabel przestawnych,
- stosuje złożone reguły filtrowania i personalizowania w korespondencji seryjnej,
- stosuje różne narzędzia do tworzenia relacyjnych baz danych,
- ilustruje pojęcie sprawności (efektywności) algorytmu na przykładach,
- rozwiązuje różne zadania przy użyciu własnych algorytmów i programów komputerowych,
- tworzy algorytmy i programy komputerowe do konwersji między systemami liczbowymi,
- wykonuje działania na ułamkach za pomocą własnych programów komputerowych,
- programuje logiczną grę komputerową z interakcją z użytkownikiem,
- omawia pojęcie zasięgu zmiennych w programowaniu.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia kryteria ocen niższych, a ponadto:

- posługuje się arkuszem kalkulacyjnym w zakresie omawianych zagadnień,
- importuje dane ze stron WWW,
- modyfikuje dane podczas importowania,
- stosuje różne typy adresowania komórek, w tym również odwołujące się do innych skoroszytów,
- buduje złożone formuły do rozwiązywania zadań,
- stosuje funkcję INDEKS do wyznaczania komórki zawierającej określone treści,
- generuje zestawy losowych danych na podstawie zadanych kryteriów,
- tworzy fragmentatory i korzysta z osi czasu tabel przestawnych,
- zarządza danymi adresatów korespondencji seryjnej w arkuszu kalkulacyjnym,
- wysyła korespondencję seryjną za pomocą poczty elektronicznej,
- wykonuje wszystkie zadania wynikające z roli powierzonej mu w projekcie,
- pomaga w pracach innym uczestnikom projektu zespołowego,
- tworzy kwerendy, formularze oraz raporty w programie MS Access,
- dostosowuje raporty według potrzeb,
- drukuje i eksportuje raporty do plików,
- rozróżnia zmienne lokalne i zmienne globalne,
- samodzielnie tworzy programy komputerowe w wybranym języku programowania do rozwiązywania zadań matematycznych i fizycznych,

- optymalnie wykorzystuje różne rodzaje pętli w tworzonych programach,
- analizuje i poprawia błędy w kodach źródłowych programów napisanych przez inne osoby,
- omawia poznane na lekcjach algorytmy i uzasadnia, dlaczego spełniają cechy dobrych algorytmów,
- tworzy samodzielnie programy z wykorzystaniem poznanych na lekcjach algorytmów, również z użyciem funkcji,
- wyjaśnia pojęcia liczb doskonałych, bliźniaczych, zaprzyjaźnionych,
- tworzy programy realizujące działania na ułamkach,
- realizuje algorytm Herona w wybranym języku programowania.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia kryteria ocen niższych, a ponadto:

- pracuje na danych zapisanych w obrębie różnych skoroszytów,
- pobierane dane z różnych źródeł i przetwarza je,
- stosuje w arkuszu funkcje: JEŻELI, MAX, MIN, DŁ, ŚREDNIA,
- przedstawia dane w postaci wykresów,
- modyfikuje wygląd wykresów,
- buduje tabele przestawne na podstawie tabel arkusza oraz zakresów danych,
- stosuje style w tabelach przestawnych,
- grupuje, rozgrupowuje oraz filtruje daty w tabelach przestawnych,
- interpretuje wyniki uzyskane z tabel przestawnych,
- tworzy wykresy przestawne,
- tworzy korespondencję seryjną,
- dodaje pola do dokumentu głównegokorespondencji seryjnej,
- modyfikuje bazę adresów korespondencji seryjnej,
- stosuje reguły warunkowe do personalizacji listów seryjnych,
- zarządza danymi w bazie danych w programie MS Access,
- tworzy tabelew bazie danych i definiuje relacje między nimi,
- tworzy raporty baz danych z użyciem kreatora,
- wykorzystuje narzędzia komputerowe wspomagające współpracę nad projektem grupowym,
- prezentuje efekty pracy nad projektem grupowym,
- zapisuje algorytm Herona w postaci listy kroków,
- znajduje błędy w kodzie źródłowym programu na podstawie informacji zwrotnych z kompilatora,
- tworzy program sprawdzający warunek trójkąta,
- posługuje się w programowaniu strukturą tablicy lub listy,
- buduje algorytmy sprawdzające podzielność jednej liczby przez drugą,
- bada podzielność liczb z użyciem języka programowania,
- omawia wybraną metodę sprawdzania, czy liczba jest pierwsza,
- zapisuje wybraną metodę sprawdzania pierwszości w postaci funkcji języka programowania,
- tworzy program realizujący algorytm Euklidesa w wersji z dodawaniem,
- tworzy program komputerowy dodający ułamki.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia kryteria oceny dopuszczającej, a ponadto:

- wprowadza do arkusza dane różnego typu,
- korzysta z różnych rodzajów adresowania komórek,
- tworzy proste formuły, łącząc funkcje arkusza kalkulacyjnego,
- kopiuje i wkleja dane między komórkami,
- kopiuje i wkleja formuły,
- rozwiązuje proste zadania obliczeniowe przy pomocy arkusza kalkulacyjnego,
- określa różnicę między filtrowaniem a sortowaniem danych,
- wyszukuje w internecie dane niezbędne do realizacji zadań,
- tworzy tabele przestawne,
- wyszukuje informacje w tabelach przestawnych,
- tworzy wykresy w arkuszu kalkulacyjnym,
- tworzy dokument główny korespondencji seryjnej,
- tworzy i edytuje bazę adresatów do korespondencji seryjnej,
- scala dokumenty seryjne do pliku i do wydruku,
- projektuje proste bazy danych,
- operuje w podstawowym zakresie poznanymi na lekcji narzędziami programu MS Access,
- tworzy bazy danych w programie MS Access,
- pomaga innym członkom grupy w wykonaniu ich zadań,
- testuje rozwiązania wypracowane w grupie,
- omawia przynajmniej dwie cechy poprawnego algorytmu,
- omawia na przykładzie algorytm wyznaczania pierwiastka kwadratowego metodą Herona,
- zapisuje wybrane algorytmy za pomocą kodu źródłowego,
- używa zmiennych różnych typów w programach komputerowych,
- zapisuje w kodzie programu wywołania funkcji, również w instrukcji wyjścia,
- stosuje instrukcje wejścia i wyjścia w wybranym języku programowania,
- stosuje instrukcje iteracyjne w zapisie algorytmów w postaci listy kroków,
- zapisuje dwa rodzaje pętli w wybranym języku programowania,
- stosuje w programach pętle,
- wyjaśnia pojęcia: najbardziej znaczący bit, drzewo decyzyjne, najmniej znaczący bit,
- zapisuje trzycyfrową liczbę dziesiętną w systemie binarnym,
- zapisuje w postaci dziesiętnej liczby binarne,
- wyjaśnia pojęcia: liczby pierwsze i liczby złożone,
- przedstawia metodę sprawdzania, czy liczba jest pierwsza,
- bada podzielność liczb w wybranym języku programowania,
- zapisuje algorytm Euklidesa w postaci listy kroków,
- stosuje podstawowe konstrukcje wybranego języka programowania do implementacji wybranych algorytmów.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- wymienia podstawowe zastosowania arkuszy kalkulacyjnych,
- wyjaśnia pojęcia związane z arkuszem kalkulacyjnym: komórka, kolumna, wiersz, adres komórki,
- formatuje komórki arkusza,

- stosuje funkcje do obliczeń w arkuszu,
- zamienia zakres komórek w tabelę arkusza kalkulacyjnego,
- wyjaśnia, w jakim celu filtruje się dane,
- wymienia przykładowe rodzaje wykresów,
- zaznacza zakresy komórek oraz niesąsiadujące ze sobą komórki,
- formatuje dokumenty tekstowe, np. korespondencję seryjną,
- tworzy korespondencję seryjną przy użyciu kreatora,
- podaje przykłady zastosowania korespondencji seryjnej,
- wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z bazami danych: tabela, atrybut, rekord, pole,
- wymienia zastosowania baz danych,
- współpracuje z grupą, realizując projekt,
- podaje przykłady algorytmów spotykanych w codziennym życiu,
- zapisuje algorytm z warunkami w postaci listy kroków,
- zapisuje algorytm z warunkami w wybranym języku programowania,
- wyjaśnia na przykładach pojęcia iteracji i pętli,
- tworzy programy wykorzystujące zmienne całkowitoliczbowe,
- zapisuje dwucyfrową liczbę dziesiętną w systemie binarnym,
- wyjaśnia pojęcia: NWD, NWW,
- omawia na przykładzie działanie algorytmu Euklidesa.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności niezbędnych do dalszego zdobywania wiedzy,
- nie rozwiązuje najprostszych zadań,
- nie wykazuje zainteresowania treściami prezentowanymi na lekcjach, nie rozwiązuje ćwiczeń, zadań domowych,
- otrzymuje częściowe oceny niedostateczne, których nie poprawia.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język angielski	Klasa: 2LOI gr 1
Nauczyciel: Anna Majewska	Poziom: III.1.R
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półroczce I i II
Program nauczania: Program nauczania dla III etapu edukacyjnego (4-letnie liceum i 5-letnie technikum) zgodny z nową podstawą programową.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Bravo! Słownictwo: sztuka; gramatyka: strona bierna; mówienie: rozmowa na podstawie ilustracji; czytanie: uzupełnianie streszczenia; słuchanie: tekst z lukami; środki językowe: tłumaczenie fragmentów zdań, uzupełnianie luk; pisanie: wpis na blogu Sprawdzian: wrzesień 2. In the news Słownictwo: media, wygląd; gramatyka: mowa zależna, zerowy i pierwszy tryb warunkowy; mówienie: rozmowa na podstawie materiału stymulującego; czytanie: dobieranie nagłówków do akapitów; słuchanie: odpowiedzi na pytania; środki językowe: słowotwórstwo; pisanie: wpis na blogu Sprawdzian: październik 3. Stay connected Słownictwo: social media, technologia; gramatyka: drugi tryb warunkowy: zaimki nieokreślone; mówienie: odgrywanie ról; czytanie: wybór wielokrotny; słuchanie: dobieranie zdań do wypowiedzi; środki językowe: tłumaczenie fragmentów zdań; pisanie: wpis na forum Sprawdzian: listopad 4. Friends for life Słownictwo: cechy charakteru, przyjaźń, konflikty i problemy; gramatyka: zdania złożone, zaimki zwrotne; mówienie: odgrywanie ról; czytanie: wybór wielokrotny, odpowiedzi na pytania; słuchanie: odpowiedzi na pytania, tekst z lukami; środki językowe: uzupełnianie luk w tekście, wybór wielokrotny, tłumaczenie fragmentów zdań, pisanie: e-mail prywatny Sprawdzian: grudzień 5. Making music Słownictwo: muzyka, występy; gramatyka: present perfect continuous, present perfect, pytania ogonkowe; mówienie: rozmowa na podstawie ilustracji; czytanie: zdania z lukami; słuchanie: dobieranie zdań do wypowiedzi; środki językowe: słowotwórstwo; pisanie: wpis na forum Sprawdzian: luty 6. Mysteries Słownictwo: przymiotniki, media; gramatyka: czasowniki modalne, czasy przeszłe; mówienie: odgrywanie ról; czytanie: dobieranie zdań do tekstów; słuchanie: wybór wielokrotny; środki językowe: tłumaczenie fragmentów zdań, transformacje; pisanie: wpis na blogu Sprawdzian: marzec 7. What next? Słownictwo: etapy życia, kariera; gramatyka: Future Continuous, Future Perfect, zdania okolicznikowe czasu przyszłego, czasowniki modalne; mówienie: odgrywanie ról, czytanie: dobieranie zdań do luk, słuchanie: zdania z lukami, środki językowe: tłumaczenie fragmentów zdań, pisanie: list formalny Sprawdzian: kwiecień 8. Environment Słownictwo: ochrona środowiska, klęski naturalne, zagrożenia ekologiczne; gramatyka: strona bierna, have/get sth done; mówienie: rozmowa na podstawie materiału stymulującego; czytanie: uzupełnianie streszczenia; słuchanie: odpowiedzi na pytania; środki językowe: transformacje zdań, słowotwórstwo; pisanie: wpis na blogu Sprawdzian: czerwiec	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Podręczniki obowiązkowe:

Impulse 2, autorzy: Anna Cole, Karolina Kotorowicz-Jasińska

Impulse 3, autorzy: James Savery, Joanna Sobierska-Paczesny

Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:

Wymagania formalne:

zeszyt

podręcznik

zeszyt ćwiczeń

Formy sprawdzania wiadomości:

- praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem,
- sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,
- sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,
- kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,
- odpowiedź ustna,
- praca domowa,
- aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).

Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:

- praca na lekcji,
- udział w konkursach przedmiotowych,
- udział w olimpiadach,
- referaty,
- wykonywanie pomocy szkolnych,
- inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),
- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- kartkówki nie podlegają poprawie.

Wymagania na poszczególne oceny:

https://drive.google.com/file/d/1br6uzxZxJkxKLAMjfvESfuU4KY7A18xD/view?usp=drive_link

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język angielski	Klasa: 2loi2/2
Nauczyciel: Karolina Mikołajczyk	Poziom: III I R
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półroczne I i II
Program nauczania: program nauczania dla III etapu edukacyjnego (4-letnie liceum i 5 letnie technikum) zgodny z nową podstawą programową.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Wrzesień. Unit 6. DZIEŁA SZTUKI: opisywanie dzieł sztuki, typy i rodzaje dzieł sztuki. Gramatyka: strona bierna. Pisanie: wpis na blogu. Październik. Unit 7. WIADOMOŚCI: media, wygląd zewnętrzny. Gramatyka: mowa zależna, pierwszy i drugi okres warunkowy. Pisanie: wpis na blogu. Listopad. Unit 8. MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE: technologia. Gramatyka: drugi okres warunkowy, indefinite pronouns. Pisanie: wpis na forum. Grudzień – styczeń. Unit 1. LUDZIE I PRZYJACIELE: cechy osobowości, nazwy osób z którymi wiążą nas różne relacje, konflikty i problemy. Gramatyka: defining and non-defining relative clause, reflexive pronouns and each other. Pisanie: nieformalny mail o problemie. Luty: Unit2. TWORZENIE MUZYKI: słownictwo związane z tworzeniem muzyki. Gramatyka: present perfect continuous, present perfect, question tags, questions with prepositions at the end. Pisanie: recenzja Marzec: Unit 3. TAJEMNICE: użycie przymiotników, media. Gramatyka: czasowniki modalne użyte do wyrażania przypuszczeń, czasy przeszłe. Pisanie: wpis na bloga. Kwiecień: Unit 4. ŻYCIE RODZINNE: etapy w życiu, życie rodzinne, kariera zawodowa, praca tymczasowa. Gramatyka: future modals, future time clauses, future continuous, future perfect. Pisanie: list motywacyjny. Maj – czerwiec. Unit 5. ŚRODOWISKO: ochrona środowiska, klęski żywiołowe, ekologiczne zagrożenia. Gramatyka: strona bierna. Have sth done. Pisanie: wpis na bloga o produktach mający wpływ na ochronę środowiska. (sprawdzian po każdym dziale)	
Podręczniki obowiązkowe: Impulse 2 A2+/B1 MacmillanEducation Impulse 3 B1+ Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Słownik, materiały ksero	
Wymagania formalne: Podręcznik i zeszyt ćwiczeń + zeszyt przedmiotowy.	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny: https://tiny.pl/19jdm487 https://tiny.pl/9yr72fnn	

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: JĘZYK NIEMIECKI	Klasa: 2LOi grupa 2
Nauczyciel: Sylwia Kościelniak-Rychlik	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półroczne I i II
Program nauczania: Program nauczania języka niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum na podbudowie nauki w ośmioletniej szkole podstawowej. Zakres podstawowy. Wariant III.2. Anna Abramczyk. Pearson - aneksowany	
<u>PERFEKT 1</u>	
<u>KAPITEL 6</u> Przymyki określające położenie <i>in, auf, an</i> . Odmiana rzeczownika w celowniku. Opisywanie własnego miejsca zamieszkania. Podawanie adresu. Zalety i wady miejsca zamieszkania. Opowiadanie o tym, gdzie chciałbym/abym mieszkać w przyszłości. Czasownik modalny <i>möchte</i> -. Odmiana zaimka dzierżawczego w celowniku. Określanie i opisywanie swojego ulubionego miejsca; uzasadnianie swojego wyboru. Nazwy mebli i sprzętów domowych. Określanie położenia. Porównywanie różnych miejsc zamieszkania. Przedstawianie swojego wymarzonego miejsca do życia. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości - wrzesień/październik.	
<u>KAPITEL 7</u> Części ciała. Informowanie o samopoczuciu, opisywanie dolegliwości, formułowanie rad. Czas przeszły Perfekt Czasowniki regularne w czasie przeszłym Perfekt. Relacjonowanie przebiegu imprezy sportowej. Czasowniki nieregularne w czasie przeszłym Perfekt. Relacjonowanie przebiegu dnia i tygodnia młodego piłkarza. Dyscypliny sportu. Wyrażanie i uzasadnianie opinii o sportach. Zaimek nieosobowy <i>man</i> . Porównywanie możliwości uprawiania sportu w czasie wolnym. Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości – październik/listopad.	
<u>KAPITEL 8</u> Planowanie podróży środki lokomocji, baza noclegowa. Planowanie podróży: wybieranie terminu, celu podróży, środków lokomocji i noclegów. Atrakcje turystyczne. Rozumienie tekstów informacyjnych związanych z podróżą. Czas przeszły Perfekt z czasownikiem posiłkowym <i>sein</i> . Partyzip II czasowników rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych. Redagowanie maila związanego z wyjazdem weekendowym. Partyzip II czasowników z <i>ver</i> -. Rozmawianie o wydarzeniach z wakacji. Udzielanie odpowiedzi na pytania o krajach niemieckojęzycznych; porównywanie rozwiązań. Powtórzenie wiadomości. Sprawdzenie wiadomości – listopad/grudzień	
<u>PERFEKT 2</u>	
<u>KAPITEL 1</u> Zjawiska atmosferyczne; opis pogody, czasowniki zwrotne, przymiotnik <i>in</i> z biernikiem, formy spędzania czasu wolnego, nazwy krajów; wyrażenia służące opisowi podróży, wycieczki, zwiedzanie, atrakcje turystyczne Berlina, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – styczeń/ luty	
<u>KAPITEL 2</u> Opis drogi, orientacja w terenie, miejsca w mieście; określanie położenia, stopniowanie przymiotników i przysłówków, środki transportu i korzystanie z nich, zdania okolicznikowe przyczyny z <i>weil</i> , wpis na blogu na temat jazdy rowerem, trasy turystyczne w Niemczech, tekst reklamowy o ciekawej trasie turystycznej lub rowerowej, ankieta w klasie na temat korzystania ze środków transportu. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – luty/ marzec	
<u>KAPITEL 3</u> Przymyki lokalne z celownikiem; nazwy produktów spożywczych bez rodzajnika, rodzaje sklepów, robienie zakupów, artykuły spożywcze; określenia ilości i wagi, towary i ich cechy, lista produktów spożywczych, które są potrzebne do przygotowania wybranej potrawy, wyprzedaż zimowa, zaimek osobowy w celowniku, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, polecanie produktów,	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

zakupy przez Internet.

Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – marzec/ kwiecień

KAPITEL 4

Na stołówce, potrawy w menu szkolnym, posiłki i ich przygotowywanie, nasz piknik, wyrażanie opinii o jedzeniu i potrawach, tryb rozkazujący, zasady zachowania przy stole, zastawa stołowa, zdania okolicznikowe przyczyny z *weil* (z czasownikiem modalnym), opis posiłków, lokale gastronomiczne, jedzenie na mieście, przyzwyczajenia związane ze spożywaniem posiłków w Niemczech, sposób spożywania posiłków w Niemczech z przyzwyczajeniami w Polsce.

Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – kwiecień/ maj

KAPITEL 5

Jak się czujesz? Samopoczucie i dolegliwości, wizyta u lekarza, dialogi u lekarza, opis choroby, słownictwo związane z zachorowaniami, objawy i leczenie, czasownik modalny *sollen*, wiadomość z zaleceniami dla chorego kolegi, rodzaje lekarstw, częstotliwość i sposób ich zażywania, w aptece, w szpitalu, czas przeszły *Präteritum* czasowników modalnych (*können, müssen, wollen*), przyczyny nieobecności w szkole.

Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – maj/ czerwiec

UWAGA: Terminy sprawdzianów mogą ulec zmianie. Jest to uzależnione od ilości przerobionej partii materiału oraz od specyfiki zespołu klasowego, od poziomu rozwoju społeczno – emocjonalnego uczniów i od stopnia trudności danego tematu.

Podręczniki obowiązkowe: PERFEKT 1 i PERFEKT 2 (podręcznik i zeszyt ćwiczeń)

Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Płyta cd, Gramatyka języka niemieckiego z ćwiczeniami

Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik, ćwiczenia

Formy sprawdzania wiadomości:

- test sprawdzający poprzedzony lekcją powtórzeniową, zapowiadany z tygodniowym wyprzedzeniem,
- sprawdzian leksykalny (obejmujący 1 blok tematyczny),
- sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,
- kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,
- odpowiedź ustna,
- wypowiedzi pisemne (redagowane przez ucznia na lekcji),
- praca domowa,
- obecność i aktywność na lekcji,
- wysoka frekwencja.

Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:

- praca na lekcji,
- udział w konkursach przedmiotowych i kołach zainteresowań,
- wykonywanie pomocy szkolnych.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń 1 raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (kolejna lekcja języka niemieckiego) - w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną,
- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- kartkówki nie podlegają poprawie,
- aktywność ucznia na lekcji: 5 plusów to ocena bardzo dobra,
- brak pracy domowej (po wykorzystaniu nieprzygotowania) – ocena niedostateczna.

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny znajdują się w pliku pod poniższym linkiem:

<https://drive.google.com/file/d/1hCjWpw1JPXcqhkhy1YxWc4imDOdimhhA/view?usp=sharing>

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język polski	Klasa: 2 LOI
Nauczyciel: Barbara Bober	Poziom: podstawowy i rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 6	Półrocze I i II
Program nauczania: "Oblicza epok". Program nauczania przedmiotu język polski w liceum i technikum (zmodyfikowany). Zakres podstawowy.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Romantyzm* Sprawdzian i praca klasowa - styczeń Pozytywizm* Sprawdzian i praca klasowa - maj 1-2 razy w semestrze - test <i>Język polski w użyciu</i> , test historycznoliteracki i praca argumentacyjna. Kartkówki ze znajomości treści lektury na lekcji rozpoczynającej omawianie utworu. * wykaz obowiązujących lektur został podyktowany do zeszytu przedmiotowego.	
Podręczniki obowiązkowe: Adam Kalbarczyk, Dariusz Chemperek, Dariusz Trzeźniowski, Oblicza epok. Język polski. Podręcznik. Liceum i technikum. Klasa 2. Część 1 i 2, Zakres podstawowy i rozszerzony, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A.	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Teksty kultury.	
Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik, tekst omawianego utworu literackiego.	
Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana – z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany – z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz/dwa razy w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny:	

Ogólne kryteria oceniania dla klasy II szkoły średniej					
ZAKRES PODSTAWOWY					
Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej; ● nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania; ● nie umie stosować nabytej wiedzy; ● nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy;	● wykazuje pewne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; ● nie rozumie niektórych zagadnień materiału programowego; ● stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela; ● często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych;	● opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; ● rozumie zdobytą wiedzę; ● stara się samodzielnie zastosować zdobytą wiedzę; ● popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; ● przejawia braki w trwałym	● opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; ● rozumie zdobytą wiedzę; ● stosuje zdobytą wiedzę; ● popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; ● w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy.	● opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; ● samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości; ● swobodnie stosuje zdobytą wiedzę; ● wdrożony do autokorekty stara się nie popełniać błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych; ● swobodnie operuje wiedzą	● biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego programowej lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania; ● interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny; ● twórczo wykorzystuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych;

● nie utrwała zdobytej wiedzy.	● ma trudności w utrwalaniu zdobytej wiedzy.	opanowaniu materiału programowego.		z zakresu podstawowego.	● prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem; ● swobodnie operuje wiedzą pochodzącą z różnych źródeł.
Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy II szkoły średniej ZAKRES PODSTAWOWY Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.					
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:	
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich					
● rozumie podstawy podziału literatury na epoki; ● wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od	● rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm; ● wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym	● rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm; ● wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym	● rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; ● wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu;	● odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; ● rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane;	

starożytności do pozytywizmu; ● z pomocą nauczyciela sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie i w pozytywizmie; ● na ogół trafnie rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną i fantastyczną; ● rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, dramat romantyczny, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament;	od starożytności do pozytywizmu; ● sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie i w pozytywizmie; ● rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną, fantastyczną, symboliczną; ● poprawnie rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet, dramat romantyczny, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament;	od starożytności do pozytywizmu; ● sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie; ● rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną, mimetyczną); ● rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet, dramat romantyczny, powieść poetycką, powieść gotycką, powieść grozy, powieść	● sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie oraz w pozostałych (dotyczy nawiązań i kontekstów); ● właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną i mimetyczną); ● rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet i jego rodzaje, dramat romantyczny,	● wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu; ● trafnie sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie oraz w pozostałych (dotyczy kontekstów); ● właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną i mimetyczną); ● rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym:
---	---	--	--	---

● rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz niektóre środki znaczeniowe, leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np. przerzutnię); ● przy pomocy nauczyciela interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor, tragizm, patos; ● na poziomie ogólnym rozumie pojęcie groteski; ● zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej	● rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. powtórzenie, wyliczenie), wersyfikacyjne (np. przerzutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim; ● interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● rozpoznaje w tekstach literackich: ironię, komizm, tragizm, humor, patos; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok;	epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; ● rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę, hiperbolę); leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe (anaforę, epiforę, paralelizm, wyliczenie); wersyfikacyjne (w tym przerzutnię); określa ich funkcje; ● interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● rozpoznaje w tekstach literackich: ironię	powieść poetycką, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; wymienia cechy gatunkowe; ● trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np.: ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu;	gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet i jego rodzaje, dramat romantyczny, powieść poetycką, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; trafnie i szybko wymienia ich cechy gatunkowe; ● trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np.: ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą
---	---	---	--	---

jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>); ● na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę	● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy;	i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście; rozumie ich wartościujący charakter; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok (np. w balladzie <i>Rybka</i> Adama Mickiewicza) oraz w tekstach będących nawiązaniem; ● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>,	● samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia użycie ironii; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz w tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter; ● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda</i>	stylistyczną ukształtowania danego utworu, przedstawia dowody na poparcie swojego stanowiska; ● samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; ● trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia, interpretuje ich użycie, stawia hipotezy; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter;
---	---	--	---	--

i problematykę omawianych tekstów romantycznych i pozytywistycznych; ● na poziomie ogólnym i przy pomocy nauczyciela rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy, np. ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, miłość; ● z pomocą nauczyciela odwołuje się do wybranych tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama	Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>); ● rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; ● rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; podejmuje próbę ich interpretacji i wartościowania; ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy: sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm; praca,	wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>); ● rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm,	<i>do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki; <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>); ● rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz	● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy;
---	---	---	--	---

Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; ● podejmuje próbę porównywania utworów literackich lub ich fragmentów; ● przedstawia z pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; ● z pomocą nauczyciela wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny; ● rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne, np. dobro,	miasto, przyroda, pieniądź, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; ● potrafi odwołać się do wiedzy o tekstach poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; ● porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach; ● przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; ● wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst	historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, werteromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw) i poddaje ją refleksji; ● rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np.: werteryzm, bohater	jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, werteromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw) i poddaje ją refleksji; ● rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata	Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>); ● rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, werteromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne,
--	--	--	---	--

piękno, prawda, miłość; i narodowe, np. tradycja;	historycznoliteracki, biograficzny, kulturowy; ● rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. dobro, piękno, miłość, prawda, wolność, odwaga, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja; i narodowe, np. tradycja, patriotyzm.	werteryzny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny); ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia; motywy akwaticzne; topos homo viator, praca, walka; miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę	przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np.: werteryzm, bohater werteryzny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny); definiuje nowy typ bohatera; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera romantycznego, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia, metamorfoza; motywy	asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw) i poddaje ją refleksji; ● rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np.: werteryzm, bohater werteryzny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny); definiuje nowy typ bohatera; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera romantycznego, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen,
---	---	---	---	--

		w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; ● porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; ● przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;	akwatyczne, nostalgia; topos <i>homo viator</i>, walka; praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; ● konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega	ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia, metamorfoza; motywy akwatyczne, nostalgia; topos <i>homo viator</i>, walka, praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i>
--	--	---	--	--

		● wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny; ● rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. prawda, dobro, piękno, miłość, wolność, odwaga, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność; i narodowe, np.: symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.	kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; ● przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; ● wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne;	Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; ● konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; ● przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; ● wykorzystuje w interpretacji utworów
--	--	--	--	--

			● trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, miłość, wolność, odwaga, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.	literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne; ● trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, miłość, wolność, odwaga, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.
--	--	--	---	---

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● potrafi przetwarzać i układać pod względem ważności proste informacje z tekstów (np. z publicystyki pozytywistycznej); ● przy pomocy nauczyciela analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; ● rozpoznaje niektóre teksty publicystyczne (artykuł), retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (notatka encyklopedyczna, definicja);	● przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów (np. z publicystyki pozytywistycznej) w stopniu umożliwiającym funkcjonalne ich wykorzystanie zarówno podczas lekcji, jak i w trakcie samodzielnej pracy; ● odczytuje sens utworu, jego główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; ● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); wśród tekstów prasowych zazwyczaj	● przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki pozytywistycznej), popularnonaukowych, naukowych; ● analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; ● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia	● szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, (z publicystyki pozytywistycznej), popularnonaukowych, naukowych; ● poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; ● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna,	● odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym i przenośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych dziedzin sztuki i różnych epok; ● szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki pozytywistycznej), popularnonaukowych, naukowych; ● poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację;

● wie, że starożytny teatr grecki wpłynął na rozwój sztuki teatralnej; ● z pomocą nauczyciela rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; ● potrafi scharakteryzować główne prądy filozoficzne epoki: historiozofię, idealizm romantyczny; ● zazwyczaj potrafi odczytać na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury; ● z reguły odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	● rozróżnia wiadomość i komentarz; dostrzega zastosowane w tekstach środki językowe; ● określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; ● rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; ● charakteryzuje główne prądy filozoficzne: (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; ● odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; ● odróżnia dzieła kultury wysokiej od	● wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach; ● określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; ● rozumie pojęcie <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; ● charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; ● odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; ● odróżnia dzieła kultury wysokiej od	● definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; ● odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; ● precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; ● posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; ● wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;	● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; szybko i trafnie rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; ● odczytuje informacje jawne i ukryte; ● precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; ● posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła;
---	---	---	--	---

	tekstów kultury popularnej.	tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.	● na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; ● odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.	● wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; ● na poziomie dosłownym i przenośnym i symbolicznym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; ● odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● przy pomocy nauczyciela wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii	● wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni	● wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni	● funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni	● świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady różnicowania językowego;

i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; ● z pomocą nauczyciela rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych; ● rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu ma wpływ na znaczenie wypowiedzi.	do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście; ● potrafi wykorzystać zdania złożone podrzędnie do budowania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym; ● rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może zmieniać znaczenie wypowiedzi.	do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; ● rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; ● rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.	do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; ● rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; ● rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.	● samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; ● funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; ● rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi;
---	---	--	--	--

				● rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; ● na poziomie ogólnym potrafi określić podstawowe znaczenie zapożyczeń w tekście; ● zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy wywodzące się z mitologii, Biblii oraz polskiej tradycji kulturowej; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (np. biblijna,	● rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; ● określa rodzaje zapożyczeń w języku polskim; ● zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w literaturze na przestrzeni epok; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja) oraz	● definiuje i rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; ● poprawnie określa rodzaje zapożyczeń i próbuje określić sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; ● zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym;	● posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; ● dokładnie określa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; ● zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy	● posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; ● dokładnie określa i nazywa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; ● zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy

mitologiczna, kolokwializacja); ● dostrzega słownictwo o charakterze wartościującym.	określa ich funkcje w tekście; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym.	● poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, dialektyzacja) oraz określa ich funkcje w tekście; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● rozumie pojęcie znaku językowego; ● wie, że język to system znaków;	● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i	● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście;	● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy	● świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka;

● zna pojęcie aktu komunikacji językowej; ● potrafi wymienić funkcje tekstu; ● rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. przemilczenia, niedopowiedzenia); ● stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; ● na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji;	● określa ich funkcje w tekście; ● zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i zazwyczaj określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); ● rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, grę słów, niedopowiedzenia, homonimie); ● stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;	● zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); ● rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; ● posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;	● zna i określa ich funkcje w tekście; ● posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); ● trafnie rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; ● sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności	● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; ● sprawnie posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); ● rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy, anakoluty, grę słów,
---	---	---	--	--

● z pomocą nauczyciela dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).	● stosuje zasady etyki wypowiedzi; ● w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; ● dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).	● odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; ● stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; ● w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; ● charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).	● od sytuacji komunikacyjnej; ● stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; ● stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; ● wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).	● homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; ● sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; ● stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; ● stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; ● rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu; charakteryzuje je; ● wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej
--	---	---	--	---

				form (np. komunikacji internetowej).
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● stosuje podstawowe zasady ortografii poznane w szkole podstawowej; ● wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych (oddzielanie przecinkiem zdań składowych).	● wykorzystuje zasady ortograficzne poznane w szkole podstawowej; ● wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji w różnorodnych typach wypowiedzi.	● poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; ● wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; ● wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji.	● poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; ● zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; ● wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji.	● świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji; ● dostrzega wariantowość zasad ortograficznych; ● bardzo dobrze zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.
III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● przy pomocy nauczyciela formułuje tezy	● formułuje tezy i argumenty w samodzielnie	● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi	● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi	● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi

i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; ● próbuje określać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne (np.: pytania retoryczne, powtórzenia, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia); ● potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; ● zazwyczaj rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w	tworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i na ogół stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenia i ich rodzaje: anaforę, epiforę, paralelizmy, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia, inwersje); ● rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne – pozamerytoryczne); ● jest świadomy tego, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w	ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; ● rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy,	ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; ● rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się	ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; ● rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się
---	---	---	---	---

wypowiedziach argumentacyjnych; ● przy pomocy nauczyciela rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji.	wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach; ● rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji.	groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); ● rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; ● odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; ● rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; ● rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym.	do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); ● rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; ● odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; ● rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; ● rozpoznaje różnorodne elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.	do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); ● rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; ● odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; ● rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; ● bezbłędnie rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● zajmuje stanowisko w danej sprawie, ale nie zawsze potrafi uzasadnić własne zdanie; ● zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; ● na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji językowej; ● przy pomocy nauczyciela formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje proste informacje, uzasadnienia, komentarze; ● z pomocą nauczyciela tworzy formy użytkowe: protokół; ● z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach	● zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; ● buduje wypowiedź, określa jej cel i adresata, zna funkcję, którą ma spełnić; ● dostrzega przejawy agresji językowej i reaguje na nią; ● zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; ● tworzy formy użytkowe: protokół; ● tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź	● zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; ● buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; ● reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; ● zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;	● zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; ● buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; ● reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; ● zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze;	● tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartościami artystycznymi; ● rozwija swoją twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, warsztaty pisarstwa i inne); ● zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; ● buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; ● reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o

gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; ● z pomocą nauczyciela odróżnia streszczenie od parafrazy; ● z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłaszając mowę, popełnia błędy, jednakże nie zakłócają one komunikatywności wypowiedzi, wyводу; ● z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje	o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; ● odróżnia streszczenie od parafrazy; ● tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; ● podczas interpretowania tekstu formułuje argumenty na jego podstawie oraz odwołując się do znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia; przeprowadza logiczny	● sprawnie tworzy formy użytkowe: protokół; ● tworzy etykietę językową; ● tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; ● poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym ● poprawnie stosuje retoryczne zasady	● sprawnie tworzy formy użytkowe: protokół; ● tworzy etykietę językową; ● tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; ● poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● poprawnie stosuje retoryczne zasady	rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; ● zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; ● bezbłędnie tworzy formy użytkowe: protokół; ● tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w
--	--	---	---	--

argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; ● zna zasady poprawności językowej i stylistycznej; próbuje je stosować podczas tworzenia własnego tekstu; ● wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym.	wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; ● zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i stosuje je w tworzeniu własnego tekstu; ● wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej.	kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłasza mowę (obrońcą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków pozajęzykowych (gesty, mimika, modulacja głosu); ● samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; ● potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; ● właściwie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi	kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłasza mowę (obrońcą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); ● w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;	zależności od celu wypowiedzi; ● tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłasza mowę (obrońcą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); ● w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i
---	---	---	---	---

		weryfikować własne decyzje poprawnościowe; ● wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje autokorekty, stosuje kryteria poprawności językowej.	● potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; ● właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; ● wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.	symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; ● potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; ● właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe ● wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.
IV. Samokształcenie				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
● potrafi uczyć się samodzielnie; ● próbuje porządkować informacje; ● w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia; ● sporadycznie korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; ● próbuje stosować odpowiednie cytaty w swoich wypowiedziach; ● próbuje wzbogacić swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty); ● w niewielkim stopniu wykorzystuje	● pracuje samodzielnie; ● przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja); ● porządkuje informacje w problemowe całości, np. wg epoki literackiej, autora, utworu, motywu lub innego zagadnienia; ● korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; ● wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedziach; ● wzbogaca swoją wypowiedź	● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, referat, wypowiedź, prezentacja); ● porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; ● w celu poszerzenia swojej wiedzy korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; ● sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny,	● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja); ● porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz	● rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych; ● szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą; ● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja, plakat, gazetka); ● porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz

multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe) do przygotowania samodzielnych zadań; ● w niewielkim stopniu posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; ● z pomocą nauczyciela prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; ● gromadzi informacje potrzebne do napisania sprawdzianu lub wykonania zadania domowego.	pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja); ● wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe); ● posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego, ● prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; ● gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz pracy w domu.	także źródeł elektronicznych; ● dokonuje selekcji źródeł; ● w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty, poprawnie je zapisać i zastosować w wypowiedzi; wyjaśnia funkcje cudzysłowu; ● wzbogaca swoją wypowiedź trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty, modulacja głosu); ● w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów,	przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; ● dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; ● w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; trafnie odwołuje się do nich, udowadniając postawioną tezę; określa, jaką funkcję pełnią przytoczone cytaty; ● wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu);	wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; ● w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; ● podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; ● dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; ● w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; ● wzbogaca swoją wypowiedź celowo
--	--	--	--	--

		gwarowymi), także w wersji on-line; ● przygotowując się do zajęć, wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny; ● gromadzi i przetwarza informacje; ● w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; ● dba o rozwój swoich zainteresowań oraz popularyzację osiągnięć, wykorzystując formę projektu.	● w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; ● wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; ● gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; ● korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej	stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); ● w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; ● wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; ● gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; ● korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników
--	--	---	--	--

			oraz krytycznie ocenia ich zawartość; ● wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.	on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; ● chętnie i twórczo wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.
--	--	--	--	--

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język polski	Klasa: 2LOi
Nauczyciel: Monika Juzala	Poziom: rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 6	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania języka polskiego w liceum ogólnokształcącym i technikum zgodny z nową podstawą programową, <i>Oblicza epok</i> , WSiP.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
Barok Molier, <i>Skąpiec</i>	
Oświecenie Wolter, <i>Kandyd, czyli optymizm</i> (fragmenty) Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> , wybrane satyry, <i>Monachomachia</i> (fragmenty) Franciszek Karpiński, wybór siałanek i liryki religijnej Stanisław Staszic, <i>Przestrogi dla Polski</i> (fragmenty)	
Sprawdzian: październik	
Romantyzm Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i> ; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i> ; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze <i>Dziady</i> , cz. I V, III.	
Sprawdzian: styczeń	
Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i> , wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i> Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i> Cyprian Kamil Norwid, wybrane wiersze	
Sprawdzian: marzec	
Pozytywizm Bolesław Prus, <i>Lalka</i> Eliza Orzeszkowa, Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i> Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty) Henryk Sienkiewicz, <i>Listy z podróży do Ameryki</i>	
Sprawdzian: maj	
Ponadto: kartkówki ze znajomości treści lektury na lekcji rozpoczynającej omawianie utworu; sprawdzenie umiejętności tworzenia dłuższej pracy pisemnej oraz czytania tekstu ze zrozumieniem.	
Podręczniki obowiązkowe: D. Chemperek, A. Kalbarczyk, D. Trzeźniowski, <i>Oblicza epok</i> , klasa I, cz. II. WSiP. D. Chemperek, A. Kalbarczyk, D. Trzeźniowski, <i>Oblicza epok</i> , klasa II, cz. I i II. WSiP.	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: słowniki i poradniki językowe, np. słownik ortograficzny, frazeologiczny, poprawnej polszczyzny.	
Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń trzy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny:	

Ogólne kryteria oceniania dla klasy II szkoły średniej					
ZAKRES PODSTAWOWY					
Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
- nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej; - nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania; - nie umie stosować nabytej wiedzy; - nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy; - nie utrwała zdobytej wiedzy.	- wykazuje pewne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; - nie rozumie niektórych zagadnień materiału programowego; - stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela; - często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; - ma trudności w utrwalaniu zdobytej wiedzy.	- opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; - rozumie zdobytą wiedzę; - stara się samodzielnie zastosować zdobytą wiedzę; - popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; - przejawia braki w trwałym opanowaniu materiału programowego.	- opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; - rozumie zdobytą wiedzę; - stosuje zdobytą wiedzę; - popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; - w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy.	- opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; - samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości; - swobodnie stosuje zdobytą wiedzę; - wdrożony do autokorekty stara się nie popełniać błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych; - swobodnie operuje wiedzą z zakresu podstawowego.	- biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania; - interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny; - twórczo wykorzystuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych; - prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem.

					twem; • swobodnie operuje wiedzą pochodzącą z różnych źródeł.
Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy II szkoły średniej ZAKRES PODSTAWOWY Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.					
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:	
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich					
• rozumie podstawy podziału literatury na epoki; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu; • z pomocą nauczyciela sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności	• rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu; • sytuuje utwory literackie	• rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu; • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okre-	• rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu; • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, roman-	• odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; • rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytno-	

w romantyzmie i w pozytywizmie; • na ogół trafnie rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu; • rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, dramat romantyczny, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz niektóre środki znaczeniowe, leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np.	w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie i w pozytywizmie; • rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu; • poprawnie rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet, dramat romantyczny, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę), leksykalne (np. frazeologizmy),	sach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie; • rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet, dramat romantyczny, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej	tyzmie i w pozytywizmie oraz w pozostałych (dotyczy nawiązań i kontekstów); • właściwie rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet i jego rodzaje, dramat romantyczny, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; wymienia cechy gatunkowe; • trafnie rozpoznaje w tekście literackim	ści do pozytywizmu; • trafnie sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie oraz w pozostałych (dotyczy kontekstów); • właściwie rozpoznaje w utworze literackim elementy fantastyki, symbolizmu, realizmu; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet i jego rodzaje, dramat romantyczny, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tema-
--	---	---	---	---

przerzutnię); • przy pomocy nauczyciela interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor, tragizm, patos, groteskę; • zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, wybrane wiersze, w tym <i>Testament mój</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>;	składniowe (np. powtórzenie, wyliczenie), wersyfikacyjne (np. przerwutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim; • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię, komizm, tragizm, humor, patos, groteskę; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, wybrane	oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę, hiperbolę); leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe (anaforę, paralelizm, wyliczenie); wersyfikacyjne (w tym przerwutnię); określa ich funkcje; • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos, groteskę; określa ich funkcje w tekście; rozumie ich wartościujący charakter; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego	środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, wersyfikacyjne, w tym przerwutnię; określa ich funkcje (np.: ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu; • samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos, groteskę; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia użycie ironii;	tyce współczesnej, lament; trafnie i szybko wymienia ich cechy gatunkowe; • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie; wersyfikacyjne, w tym przerwutnię; określa ich funkcje; (np.: ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu, przedstawia dowody na poparcie swojego stanowiska; • samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
--	---	--	---	---

Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty); • na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów romantycznych i pozytywistycznych; • na poziomie ogólnym i przy pomocy nauczyciela rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy, np. ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, miłość; • z pomocą nauczyciela odwołuje się do wybra-	wiersze, w tym <i>Testament mój</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty); • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; podejmuje próbę ich interpretacji; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy: sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność,	(Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, wybrane wiersze, w tym <i>Testament mój</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty); • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm,	• wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, wybrane wiersze, w tym <i>Testament mój</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty); (fragmenty); • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi,	• trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos, groteskę; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia, interpretuje ich użycie, stawia hipotezy; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Dziady</i> cz. III; Juliusz Słowacki, wybrane wiersze, w tym <i>Testament mój</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze;
---	---	---	---	---

nich tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza (księgi: I, II, IV, X, XI, XII), <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • podejmuje próbę porównywania utworów literackich lub ich fragmentów; • przedstawia z pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • z pomocą nauczyciela wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny;	miłość, podróż, młodość, prometeizm; praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; • potrafi odwołać się do wiedzy o tekstach poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach; • przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • wykorzystuje w inter-	metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, wertromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utilitaryzm, scjentyzm, organicizm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw); • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je (np.: werteryzm, bohater werteryzm, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny);	historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, wertromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utilitaryzm, scjentyzm, organicizm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca u podstaw); • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je (np.: werteryzm, bohater	Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> (fragmenty); • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, wertromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utilitaryzm, scjentyzm, organicizm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca or-
---	--	--	--	---

rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne, np. dobro, piękno, prawda, miłość; i narodowe, np. tradycja;	pretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki, biograficzny, kulturowy; rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. dobro, piękno, miłość, prawda, wolność, odwaga, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja; i narodowe, np. tradycja, patriotyzm.	- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia; motywy akwatywne; topos <i>homo viator</i>, praca, walka; miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; - w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II	werteryzny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny); definiuje nowy typ bohatera; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera romantycznego, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia, metamorfoza; motywy akwatywne, nostalgia; topos <i>homo viator</i>, walka; praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jed-	ganiczna, praca u podstaw; - rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je (np.: werteryzm, bohater werteryzny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny); definiuje nowy typ bohatera; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera romantycznego, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; - rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość,
---	--	--	--	--

		oraz <i>Pana Tadeusza</i> (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, histo-	nostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;	prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia, metamorfoza; motywy akwaticzne, nostalgia; topos <i>homo viator</i>, walka, praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego;
--	--	---	---	---

		ryczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny; rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. prawda, dobro, piękno, miłość, wolność, odwaga, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność; i narodowe, np.: symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.	- przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; - wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne; - trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, miłość, wolność, odwaga, altru-	- konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; - przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; - wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biogra-
--	--	--	--	---

			izm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.	ficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne; • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, miłość, wolność, odwaga, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• potrafi przetwarzać i układać pod względem ważności proste informacje z tekstów (np. z publicystyki pozytywnej)	• przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów (np. z publicystyki pozytywnej) w stopniu umożliwiającym funkcjo-	• przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki pozytywnej),	• szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, (z publicystyki pozytywnej)	• odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym i przenośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych

tywistycznej); • przy pomocy nauczyciela analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje niektóre teksty publicystyczne (artykuł), retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (notatka encyklopedyczna, definicja); • potrafi scharakteryzować główne prądy filozoficzne epoki: historiozofię, idealizm romantyczny; • zazwyczaj potrafi odczytać na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury; • z reguły odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	nalne ich wykorzystanie zarówno podczas lekcji, jak i w trakcie samodzielnej pracy; • odczytuje sens utworu, jego główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); wśród tekstów prasowych zazwyczaj rozróżnia wiadomość i komentarz; dostrzega zastosowane w tekstach środki językowe; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne: (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;	popularnonaukowych, naukowych; • analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na	stycznej), popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; • odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozo-	dziedzin sztuki i różnych epok; • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki pozytywistycznej), popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; szybko i trafnie rozpoznaje środki językowe i ich funkcje
--	--	---	--	---

	• odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	kulturę epoki; • odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	ficzne (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	zastosowane w tekstach; • odczytuje informacje jawne i ukryte; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym przenośnym i symbolicznym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• przy pomocy nauczyciela wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowo-	• wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i	• wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowo-	• świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady różnicowania językowego;

twórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; • z pomocą nauczyciela rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu ma wpływ na znaczenie wypowiedzi.	składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście; • potrafi wykorzystać zdania złożone podrzędnie do budowania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może zmieniać znaczenie wypowiedzi.	składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.	twórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.	• samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego prze-
---	---	--	--	--

				kształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; • rozpoznaje rodzaje stylizacji (np. biblijna, mitologiczna, kolokwializacja); • zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy wywodzące się z mitologii, Biblii oraz polskiej tradycji kulturowej; • na poziomie ogólnym rozpoznaje zapożyczenia w polszczyźnie; • dostrzega słownictwo	• rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; • rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja) oraz określa ich funkcje w tekście; • zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w literaturze na przestrzeni epok; • rozpoznaje zapożyczenia w polszczyźnie; • rozpoznaje słownictwo	• definiuje i rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; • poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, dialektyzacja) oraz określa ich funkcje w tekście; • zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kul-	• posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; • rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; • zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie	• posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; • rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; • zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie

o charakterze wartościującym.	o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym.	turowym; • poprawnie rozpoznaje zapożyczenia w polszczyźnie i próbuje zrozumieć ich funkcje w polszczyźnie poznanych epok; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	kulturowym; • dokładnie rozpoznaje zapożyczenia w polszczyźnie i rozumie ich funkcje w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	kulturowym; • trafnie rozpoznaje zapożyczenia i rozumie ich funkcje w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• rozumie pojęcie znaku językowego; • wie, że język to system znaków; • zna pojęcie aktu komu-	• zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; • zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego	• zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; • zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji języko-	• zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; • posługuje się pojęciem aktu komunikacji języko-	• świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka; • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowe-

nikacji językowej; • potrafi wymienić funkcje tekstu; • rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. przemilczenia, niedopowiedzenia); • stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji.	składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i zazwyczaj określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, grę słów, niedopowiedzenia, homonimie); • stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio	wej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego;	wej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • trafnie rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • trafnie odróżnia zamierzoną innowację języko-	go oraz języka jako systemu znaków; • sprawnie posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyj-
--	---	---	---	---

	do sytuacji.	• stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji.	wą od błędu językowego; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji.	nej; • trafnie odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • rozpoznaje w tekstach manipulację, dezinformację, stereotyp językowy; • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji.
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• stosuje podstawowe zasady ortografii poznane w szkole podstawowej;	• wykorzystuje zasady ortograficzne poznane w szkole podstawowej;	• poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole pod-	• poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole pod-	• świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji;

wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych (oddzielanie przecinkiem zdań składowych).	wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji w różnorodnych typach wypowiedzi.	stawowej; - wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; - wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji.	stawowej; - zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; - wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji.	- dostrzega wariantywność zasad ortograficznych; - bardzo dobrze zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.
III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
- przy pomocy nauczyciela formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; - próbuje określać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; - na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, ar-	- formułuje tezy i argumenty w samodzielnie tworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; - wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; - rozumie i na ogół stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty,	- formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; - wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; - rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. te-	- formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; - wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; - rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną	- formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; - wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; - rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną

gumenty, apel, pointa); • przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne (np.: pytania retoryczne, powtórzenia, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia); • potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; • zazwyczaj rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji.	apel, pointa); • zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenia i ich rodzaje: anaforę, paralelizmy, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia, inwersje); • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne – pozamerytoryczne); • jest świadomy tego, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji.	za, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;	(np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;	(np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;
--	---	--	---	---

		• rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym.	• rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • rozpoznaje różnorodne elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.	• rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • bezbłędnie rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• zajmuje stanowisko w danej sprawie, ale nie zawsze potrafi uzasadnić własne zdanie; • zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; • na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji językowej; • przy pomocy nauczyciela	• zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź, określa jej cel i adresata, zna funkcję, którą ma spełnić; • dostrzega przejawy agresji językowej i reaguje na nią; • zgodnie z normami for-	• zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; • reaguje na przejawy agresji językowej, np. za-	• zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; • reaguje na przejawy agresji językowej, np. za-	• tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartościami artystycznymi; • rozwija swoją twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, warsztaty pisarstwa i inne); • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasad-

formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje proste informacje, uzasadnienia, komentarze; • z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; • z pomocą nauczyciela odróżnia streszczenie od parafrazy; • z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłaszając mowę, popełnia błędy, jednakże	mułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; • odróżnia streszczenie od parafrazy; • tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; • podczas interpretowania	dając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumen-	dając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów	niając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, defi-
---	---	---	---	--

nie zakłócają one komunikatywności wypowiedzi, wywodu; • z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym.	tekstu formułuje argumenty na jego podstawie oraz odwołując się do znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia; przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej.	tacyjnym • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków pozajęzykowych (gesty, mimika, modulacja głosu); • samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym	o charakterze argumentacyjnym; • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny	nicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią
--	--	---	---	--

		snym, dokonuje auto-korekty, stosuje kryteria poprawności językowej.	wywód służący uprawnieniu formułowania sądów; • potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.	mimikę, gestykulację); • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawnieniu formułowania sądów; • potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.
IV. Samokształcenie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń,	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń,	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń,	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń,	Ocenę celującą otrzymuje uczeń,

który:	który:	który:	który:	który:
• potrafi się samodzielnie uczyć; • próbuje porządkować informacje; • w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia; • sporadycznie korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; • próbuje stosować odpowiednie cytaty w swoich wypowiedziach; • gromadzi informacje potrzebne do napisania sprawdzianu lub wykonania zadania domowego; • w niewielkim stopniu wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autor-	• pracuje samodzielnie; • przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja); • porządkuje informacje w problemowe całości, np. wg epoki literackiej, autora, utworu, motywu lub innego zagadnienia; • korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; • wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedziach; • gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz pracy w domu; • wykorzystuje multime-	• rozwija umiejętność samodzielnej pracy między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, referat, wypowiedź, prezentacja); • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; • w celu poszerzenia swojej wiedzy korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; • sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; • dokonuje selekcji źródeł;	• rozwija umiejętność samodzielnej pracy między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, referat, wypowiedź, prezentacja); • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawar-	• rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych; • szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą; • rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja, plakat, gazetka); • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury

skie strony internetowe) do przygotowania samodzielnych zadań; • w niewielkim stopniu posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; • z pomocą nauczyciela prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu.	dialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe); • posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego, • prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu.	• w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty, zapisać je poprawnie i zastosować w wypowiedzi; wyjaśnia funkcje cudzysłowu; • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • przygotowując się do zajęć, wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny; • gromadzi i przetwarza informacje; • w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów mul-	tych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać odpowiednie cytaty z tekstu i zastosować je w wypowiedzi; trafnie odwołuje się do nich, udowadniając postawioną tezę; określa, jaką funkcję pełnią przytoczone cytaty; • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • wykorzystuje multime-	naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycz-
---	---	--	--	--

		timedialnych, np. z: bibliotek, wydawnictw e-book, słowników on-line, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • dba o rozwój swoich zainteresowań oraz popularyzację osiągnięć, wykorzystując formę projektu.	dialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.	nymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • chętnie i twórczo wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainte-
--	--	--	--	--

				resowań i osiągnięć.
Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy II szkoły średniej ZAKRES ROZSZERZONY Uczeń spełnia wszystkie kryteria dla poziomu podstawowego, a ponadto kryteria wyszczególnione poniżej. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.				
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• przy pomocy nauczyciela odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach; • na ogół rozpoznaje w utworach wybrane cechy prądów literackich i artystycznych (np. idealizm, indywidualizm, do-	• odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. idealizm, indywidualizm, dogmatyzm, filozofia sztuki,	• sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. idealizm, indywidualizm, dogmatyzm, filozofia sztuki,	• samodzielnie, sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i określa elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • sprawnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prą-	• samodzielnie, wnikliwie i nieszablonowo odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i w sposób wyczerpujący określa elementy tradycji w utworach, rozumie i określa ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • samodzielnie, bezbłędnie

gmatyzm, filozofia sztuki, natura jako twórcza inspiracja artystów; nurt kulturowy „burzy i naporu”; filozofia pozytywna, utylitaryzm); • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich; • z pomocą nauczyciela rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach romantycznych i pozytywistycznych; • na ogół rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, inwersję; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie parafrazy;	natura jako twórcza inspiracja artystów; nurt kulturowy „burzy i naporu”; filozofia pozytywna, utylitaryzm); • rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • na ogół rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach romantycznych i pozytywistycznych; • rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, inwersję; określa ich funkcje; • rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;	natura jako twórcza inspiracja artystów; nurt kulturowy „burzy i naporu”; filozofia pozytywna, utylitaryzm); • poprawnie rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • poprawnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach romantycznych i pozytywistycznych; • sprawnie rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, inwersję; określa ich funkcje; • rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;	dów literackich i artystycznych (np. idealizm, indywidualizm, dogmatyzm, filozofia sztuki, natura jako twórcza inspiracja artystów; nurt kulturowy „burzy i naporu”; filozofia pozytywna, utylitaryzm); • trafnie rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • bezbłędnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach romantycznych i pozytywistycznych; • sprawnie i poprawnie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, synestezję, inwersję; określa ich funkcje; • dokładnie rozumie poję-	rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. idealizm, indywidualizm, dogmatyzm, filozofia sztuki, natura jako twórcza inspiracja artystów; nurt kulturowy „burzy i naporu”; filozofia pozytywna, utylitaryzm); • trafnie, biegle rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, dokładnie rozumie i omawia ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • trafnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach romantycznych i pozytywistycznych i określa ich cechy w utworach; • trafnie i właściwie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, syne-
---	---	--	---	---

zy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wybrane wzorce tekstowe; • przy pomocy nauczyciela porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • na ogół rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • na ogół rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; • zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane	• rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Juliusz Słowacki,	• rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • poprawnie porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; • wykazuje się dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu	cie archetypu, rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • samodzielnie, wyczerpująco porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • dokładnie rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych,	steżę, inwersję; wyczerpująco określa ich funkcje; • dokładnie rozumie pojęcie archetypu, bezbłędnie rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz wyczerpująco określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • dokładnie rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji; omawia je; sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • wyczerpująco i w sposób twórczy porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje
--	---	---	--	---

utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej, w tym wybrane wiersze, Cyprian Norwid, <i>Fortepian Szopena</i> ; realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska – Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i>).	<i>Kordian</i> , wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej, w tym wybrane wiersze, Cyprian Norwid, <i>Fortepian Szopena</i> ; realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska – Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i>).	rozszerzonego (Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i> , wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej, w tym wybrane wiersze, Cyprian Norwid, <i>Fortepian Szopena</i> ; realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska – Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i>).	etycznych i estetycznych w utworach literackich; • wykazuje się bardzo dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i> , wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej, w tym wybrane wiersze, Cyprian Norwid, <i>Fortepian Szopena</i> ; realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska – Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i>).	w utworach i wyczerpująco określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • rozumie i trafnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; • wykazuje się bardzo dobrą znajomością i wieloaspektowym zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu (Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i> , wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej, w tym wybrane wiersze, Cyprian Norwid, <i>Fortepian Szopena</i> ; realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska – Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i>).
--	---	--	--	--

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• na ogół poprawnie analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wyводу, charakterystyczne cechy stylu; • wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji tekstów kultury; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; • przy pomocy nauczyciela porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;	• analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wyводу, charakterystyczne cechy stylu; • wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji tekstów kultury; • rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; • porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • rozpoznaje i charakteryzuje główne style w sztuce; • odczytuje poglądy filozoficzne zawarte	• analizuje strukturę eseju: poprawnie odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wyводу, charakterystyczne cechy stylu; • w dużym stopniu wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji tekstów kultury; • poprawnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; • sprawnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje główne style w sztuce;	• samodzielnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wyводу, charakterystyczne cechy stylu; • świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji tekstów kultury; • trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło; • samodzielnie i wyczerpująco porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne	• Wyczerpująco i oryginalnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wyводу, charakterystyczne cechy stylu; • świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji tekstów kultury; • trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło oraz wyjaśniając, na czym polega nawiązanie lub reinterpretacja; • samodzielnie, wyczerpująco i oryginalnie porównuje teksty kultury,

• na ogół rozpoznaje i poprawnie charakteryzuje główne style w sztuce; • przy pomocy nauczyciela odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. indywidualizm, idealizm, dogmatyzm, filozofia sztuki; obowiązki poety wobec narodu w polskiej tradycji romantycznej; idea ofiary za naród, stosunek artysty do swojego dzieła; koncepcja artysty zgodna z założeniami utylitaryzmu); • przy pomocy nauczyciela definiuje pojęcie syntezy sztuk.	w różnorodnych dziełach (np. indywidualizm, idealizm, dogmatyzm, filozofia sztuki; obowiązki poety wobec narodu w polskiej tradycji romantycznej; idea ofiary za naród, stosunek artysty do swojego dzieła; koncepcja artysty zgodna z założeniami utylitaryzmu); • zna pojęcie syntezy sztuk.	• poprawnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. indywidualizm, idealizm, dogmatyzm, filozofia sztuki; obowiązki poety wobec narodu w polskiej tradycji romantycznej; idea ofiary za naród, stosunek artysty do swojego dzieła; koncepcja artysty zgodna z założeniami utylitaryzmu); • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy.	ne konteksty; • trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje główne style w sztuce; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. indywidualizm, idealizm, dogmatyzm, filozofia sztuki; obowiązki poety wobec narodu w polskiej tradycji romantycznej; idea ofiary za naród, stosunek artysty do swojego dzieła; koncepcja artysty zgodna z założeniami utylitaryzmu;) oraz wymienia ich założenia; • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu do współczesności.	uwzględniając różnorodne konteksty; • trafnie rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje główne style w sztuce; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. indywidualizm, idealizm, dogmatyzm, filozofia sztuki; obowiązki poety wobec narodu w polskiej tradycji romantycznej; idea ofiary za naród, stosunek artysty do swojego dzieła; koncepcja artysty zgodna z założeniami utylitaryzmu i inne) oraz wymienia ich założenia i przedstawicieli. • dobrze zna pojęcie syntezy sztuk, sprawnie rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu do współczesności.
--	---	--	---	--

II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Uczeń:				
spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego.				
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
- na ogół określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; - na ogół poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki); - na ogół określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich.	- określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; - rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; - określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich.	- poprawnie określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; - poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; - poprawnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania	- obszernie określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; - trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; - trafnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tek-	- obszernie i wnikliwie określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; - rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, prądu literackiego, epoki) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; - trafnie określa i charakteryzuje rolę języka ja-

		w tekstach literackich.	stach literackich.	ko narzędzia wartościowania w tekstach literackich.
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• przy pomocy nauczyciela rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • przy pomocy nauczyciela określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • przy pomocy nauczyciela określa rolę języka w budowaniu świata.	• rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • zazwyczaj poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • zazwyczaj poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata.	• poprawnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata.	• bezbłędnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • bezbłędnie określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • bezbłędnie określa rolę języka w budowaniu świata.	• bezbłędnie rozpoznaje i wyczerpująco określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • bezbłędnie i wyczerpująco określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • bezbłędnie i wyczerpująco określa rolę języka w budowaniu świata.
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				
Uczeń				

• spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego				
III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• na ogół odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; • na ogół rozróżnia ironię w zależności od celu.	• odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; • rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.	• poprawnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; • rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.	• bezbłędnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; • bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.	• bezbłędnie odróżnia i omawia elementy stałe i fakultatywne przemówień; • bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż.	• tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż.	• tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż.	• tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, re-	• tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, re-

			portaż.	portaż.
IV. Samokształcenie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• zachęcany przez nauczyciela, sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; • ukierunkowany przez nauczyciela, włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).	• sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; • włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).	• często sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; • często włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).	• często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; • często i chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych.	• często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; wykorzystuje ją w sposób typowy i nietypowy; • często, chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych; promuje kulturę szkoły i regionu.

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdziany praktyczne – znajomość terminologii – znajomość przepisów	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: Założenia ogólne Ocenianie z wychowania fizycznego jest integralną częścią wewnątrz- szkolnego systemu oceniania szkoły. Ocena semestralna lub roczna ustalana jest na podstawie ocen cząstkowych za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego. Ocena z wychowania fizycznego nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych. Przy ustalaniu oceny semestralnej i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego. Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych, konkursach plastycznych i literackich o tematyce sportowej, wyjazdach na basen itp. Szkolne ocenianie z wychowania fizycznego ma być czynnikiem motywującym młodzież do aktywności fizycznej w wymiarze teraźniejszym i przyszłościowym. Obniżenie oceny z wychowania fizycznego na koniec semestru lub roku szkolnego następuje wskutek negatywnej postawy ucznia, np. częste braki stroju, niesystematyczne ćwiczenie, sporadyczne uczestniczenie w sprawdzianach kontrolno-ocenających, brak właściwego zaangażowania w czasie poszczególnych lekcji, niski poziom kultury osobistej itp. Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.]. W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania na okres uniemożliwiający wystawienie oceny semestralnej lub klasyfikacyjnej na koniec roku szkolnego, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.]. Uczeń, który opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, otrzymuje ocenę nie- dostateczną na koniec semestru lub roku szkolnego. Rada pedagogiczna szkoły, w której uczeń opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, może ustalić dla ucznia egzamin klasyfikacyjny. Egzamin klasyfikacyjny obejmuje zadania praktyczne (umiejętności ruchowe ,które były przedmiotem nauczania w trakcie semestru lub roku szkolnego.)
Uwagi o ocenianiu: - uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocena celująca:

Ocenę celującą na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- ☐ -jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy,
- ☐ -nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- ☐ -charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej,
- ☐ -używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- ☐ -bardzo chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- ☐ -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie powiatu, rejonu, województwa lub w zawodach ogólnopolskich,
- ☐ -systematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- ☐ -jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej, uprawia dyscypliny lub konkurencje sportowe w innych klubach lub sekcjach sportowych, podejmuje dowolne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- ☐ -w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 95–100% zajęć,
- ☐ -w sposób ponad bardzo dobry wykonuje wszystkie zajęcia w czasie lekcji,
- ☐ -wzorowo pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- ☐ -pokazuje i demonstrowa większość umiejętności ruchowych,
- ☐ -prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bardzo poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- ☐ -potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- ☐ -umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń,
- ☐ -w sposób bezwzględny stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -poczuwa się do współodpowiedzialności za stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- ☐ -zalicza wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w pro-gramie nauczania,
- ☐ -samodzielnie zabiega o poprawę lub uzupełnienie próby sprawnościowej, w której nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- ☐ -uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- ☐ -dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- ☐ -oblicza wskaźnik BMI,
- ☐ -podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- ☐ -zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych bez jakichkolwiek błędów technicznych lub taktycznych,
- ☐ -ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- ☐ -wykonanie zadania ruchowego przez ucznia może być zawsze przykładem i wzorem do naśladowania dla innych ćwiczących,
- ☐ -potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności,
- ☐ -wykonuje zadania ruchowe nie tylko efektywnie, ale i efektywnie, np. trafia do bramki, rzuca celnie do kosza,
- ☐ -stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie zawodów i rozgrywek sportowych,
- ☐ -stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia w sposób znaczący wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- ☐ -zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę bardzo dobrą lub celującą,
- ☐ -stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- ☐ -wykazuje się dużym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ☐ -ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

2) Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 4 kry- i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 4 kry- (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- ☐ -jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnych powodów,

- ☐ -nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- ☐ -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,
- ☐ -używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

- ☐ -chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego

na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

- ☐ -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miejskim lub gminnym,
- ☐ -niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- ☐ -niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym,
- ☐ -jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- ☐ -w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 90–94% zajęć,
- ☐ -w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- ☐ -bardzo dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- ☐ -pokazuje i demonstrowa niektóre umiejętności ruchowe,
- ☐ -prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- ☐ -potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- ☐ -umie z pomocą nauczyciela lub współwziewających przygotować miejsce ćwiczeń,
- ☐ -stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -stara się dbać o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- ☐ -zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- ☐ -poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za namową nauczyciela,

- ☐ -uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych ,np. w ciągu roku szkolnego,
- ☐ -dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- ☐ -oblicza wskaźnik BMI,
- ☐ -czasami podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- ☐ -zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- ☐ -ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- ☐ -potrafi wykonywać ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- ☐ -wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale nie zawsze efektywnie, np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do ko- , np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do ko- np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do kosza,
- ☐ -stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie gry właściwej, w trakcie zajęć,
- ☐ -stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- ☐ -zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę bardzo dobrą lub dobrą,
- ☐ -stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- ☐ -wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ☐ -ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dobra

Ocenę dobrą na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 3 kry- i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 3 kry- (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- ☐ -jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,

- ☐ -nie ćwiczy na lekcjach tylko z ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,

- ☐ -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,

- ☐ -nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

- ☐ -sporadycznie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

- ☐ -bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,

- ☐ -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,

- ☐ -raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym,

- ☐ -jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- ☐ -w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 85–89% zajęć,
- ☐ -w sposób dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- ☐ -dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- ☐ -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- ☐ -prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące w miarę poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- ☐ -potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, ale często to przygotowanie wymaga dodatkowych uwag i zaleceń nauczyciela,
- ☐ -umie z pomocą nauczyciela lub współwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- ☐ -nie zawsze stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- ☐ -zalicza większość testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,
- ☐ -wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dobrą,
- ☐ -poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za wyraźną namową nauczyciela,
- ☐ -uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- ☐ -dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- ☐ -oblicza wskaźnik BMI,
- ☐ -raczej nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- ☐ -zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- ☐ -wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- ☐ -potrafi wykonywać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności,
- ☐ -wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki czy nie rzuca celnie do kosza,
- ☐ -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- ☐ -stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- ☐ -zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę dobrą,
- ☐ -stosuje przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- ☐ -wykazuje się dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ☐ -ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego trzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 2 kry- i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- ☐ -jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,
- ☐ -nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- ☐ -charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej,
- ☐ -często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- ☐ -nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- ☐ -nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- ☐ -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- ☐ -nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- ☐ -w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 80–84% zajęć,
- ☐ -w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- ☐ -nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- ☐ -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- ☐ -nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- ☐ -nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- ☐ -umie z pomocą nauczyciela lub współwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- ☐ -często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga zawsze dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- ☐ -zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- ☐ -wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dostateczną,
- ☐ -nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- ☐ -nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- ☐ -nie oblicza wskaźnika BMI,
- ☐ -nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- ☐ -nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- ☐ -zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z dużymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- ☐ -wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- ☐ -potrafi wykonywać ćwiczenia o niskim stopniu trudności,
- ☐ -wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
- ☐ -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- ☐ -stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- ☐ -zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę dostateczną,
- ☐ -stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ -posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

☐ -wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- ☐ bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
- ☐ często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- ☐ charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej,
- ☐ bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- ☐ nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- ☐ nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- ☐ nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- ☐ nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia

co najmniej 1 kryterium):

- ☐ w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 70–79% zajęć,
- ☐ w sposób nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- ☐ nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- ☐ nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- ☐ nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- ☐ nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- ☐ umie z pomocą nauczyciela lub współwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- ☐ bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, a zachowanie ucznia na lekcji może zagrażać zdrowiu i życiu współ-

ćwiczących,

☐ nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- ☐ zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- ☐ nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- ☐ nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- ☐ nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- ☐ nie oblicza wskaźnika BMI,
- ☐ nigdy nie podejmuje indywidualnego program treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- ☐ zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- ☐ wykonuje ćwiczenia zawsze niezgodnie z przepisami lub za ☐ sadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- ☐ potrafi wykonywać ćwiczenia o bardzo niskim stopniu trudności,
- ☐ wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki czy nie rzuca celnie do kosza,
- ☐ nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- ☐ stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- ☐ zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę dopuszczającą,
- ☐ stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- ☐ wykazuje się niskim zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną na pierwszy semestr lub koniec roku szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych:

- ☐ prawie zawsze jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
- ☐ bardzo często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- ☐ charakteryzuje się bardzo niskim poziomem kultury osobistej,
- ☐ zachowuje się wulgarnie w stosunku do nauczyciela oraz innych pracowników szkoły,
- ☐ nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- ☐ nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- ☐ nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- ☐ nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć:

- ☐ w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy poniżej 70% obowiązkowych zajęć,
- ☐ w sposób bardzo nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,

☐ nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,

☐ nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,

☐ nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,

☐ nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,

☐ nigdy nie przygotowuje miejsca ćwiczeń,

☐ nigdy nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, a zachowanie ucznia na lekcji zawsze zagraża zdrowiu, a nawet życiu współ-

ćwiczących,

☐ nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, a nawet często je niszczy i dewastuje;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego:

☐ nie zalicza większości testów i prób sprawnościowych ujętych

w programie nauczania,

☐ nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,

☐ nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,

☐ nigdy nie podejmuje indywidualnego program treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej:

☐ zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z bardzo rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

-
- ☐ wykonuje ćwiczenia zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
 - ☐ nie potrafi wykonywać ćwiczeń nawet o bardzo niskim stopniu trudności,
 - ☐ wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
 - ☐ nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
 - ☐ stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości:

- ☐ zalicza sprawdziany pisemne i testy na ocenę niedostateczną,
- ☐ stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- ☐ posiada niedostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- ☐ wykazuje się niedostatecznym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju